

Євтушенко О.В.

**ВУЛИЦЯМИ
РІДНОГО
МІСТА**

**«Світ реклами»
Конотоп - 2014**

УДК
ББК

Євтушенко О.В.

Вулицями рідного міста. Донецьк: Вид-во «Ноулідж» (донецьке відділення), 2014. – 96 с.

ISBN

Книга “Вулицями рідного міста. Довідник з історії вулиць міста Конотопа” О. В. Євтушенка – історика за фахом, археолога, краєзнавця – є цінним науковим довідником з історії та розвитку міста Конотопа. У ній міститься інформація про історію походження назв вулиць, їх виникнення та розвитку з моменту заснування до сьогодення. Автором опрацьовано чимало джерел: архівних документів, наукових праць, монографічних матеріалів. Довідник буде справжньою знахідкою для людей, які цікавляться історією нашого міста, а також для вчителів історії, студентів, школярів. Завдяки наполегливій праці О. В. Євтушенка в історії нашого міста з’явилась ще одна науково вивірена, документально підтверджена сторінка.

В. Борошнєв

*Член національної спілки журналістів України,
краєзнавець, історик.*

На обкладинці: *Вид на місто Конотоп через р. Єзуч. Поштова листівка початку ХХ ст. Колекція Конотопського краєзнавчого музею ім. О.М. Лазаревського.*

ISBN

УДК
ББК

© **Євтушенко О.В.**

© Вид-во «Ноулідж», 2014

Зміст:

Від автора	4
А	5
Б	5
В	10
Г	15
Д	17
Є	22
Ж	22
З	23
І	24
К	25
Л	35
М	40
Н	44
О	46
П	49
Р	56
С	61
Т	70
У	74
Ф	77
Х	79
Ц	80
Ч	81
Ш	84
Щ	85
Я	86
Джерела	89

Від автора

Назви вулиць – це неписемний архів історії кожного населеного пункту. На сьогоднішній день у м. Конотоп налічується понад 400 вулиць та провулків. У їхніх назвах відображені свідчення історичних подій, суспільного життя, виробництва, торгівлі, побуту даного регіону різних історичних періодів.

Дослідження стосується вулиць міста, назви яких дійшли до нас із XVIII ст., а також тих, назви яких втрачені в силу тих чи інших історичних обставин. Здійснена спроба визначення походження назв вулиць, зазначення перших писемних згадок про них.

Більшість вулиць нашого міста, а особливо ті, що з'явилися у XIX – першій половині XX століття, своїми назвами зобов'язані певним історичним подіям, видатним діячам, які залишили помітний слід у житті та історії нашого краю й нашої країни; у назвах вулиць міститься інформація і про пам'ятки архітектури, що колись існували на території нашого міста.

На початку 1920-х рр., із встановленням нової панівної ідеології, прийшли зміни, що торкнулись усіх аспектів життя країни, у тому числі й перейменування назв географічних об'єктів. По всій країні почали перейменовуватися не лише вулиці, а й міста та села.

Із розпадом Радянського Союзу та становленням незалежної України ситуація змінилася: почали відновлюватися історично цінні дореволюційні назви, здавалося б, назавжди втрачені в лихолітті історії.

Сподіваюсь, довідник стане у нагоді всім тим, хто цікавиться історією рідного міста, дозволить доповнити уявлення про процес становлення та розвитку нашої малої батьківщини.

Висловлюю слова щирої вдячності за допомогу у виході видання нашому землякові Михайлу Васильовичу Валовому.

*З повагою,
Олександр Євтушенко*

А

АНАНЬЄВА вул.

Вулиця носить ім'я *Мартина Олексійовича Ананьєва* (14.04.1900 р., с. Ісайки, нині Городоцького району Вітебської обл., нині РФ – 11.04.1982 р., м. Таганрог). Герой Радянського Союзу (03.06.1944 р.). У роки Великої Вітчизняної війни, під час визволення м. Конотоп від німецько-фашистських загарбників у вересні 1943 р., М. О. Ананьєв – старшина, командир 2-ї роти 635-го стрілецького полку 143-ї стрілецької дивізії 60-ї А Центрального фронту.¹

Б

БАБКА вул. (1970-ті рр.).²

Вулиця носить ім'я *Василя Якимовича Бабка* (13.01.1894 р., с. Соснівка, нині Конотопського району Сумської обл. – 25.04.1975 р., м. Конотоп). Один із учасників встановлення Радянської влади в м. Конотоп після Жовтневої революції 1917 р. Почесний громадянин м. Конотоп (04.07.1968 р.).

До цього **РУБІНСЬКОГО** вул. (1944 – 1970-ті рр.)²

Вулиця носила ім'я *Володимира Васильовича Рубінського* (1923 р., м. Ашхабад). Герой Радянського Союзу (31.05.1945 р.), начальник артилерії 800-го ордену Суворова Празького полку 143-ї стрілецької дивізії 60-ї А Центрального фронту, капітан.

У роки Великої Вітчизняної війни В. В. Рубінський – курсант ескадрильї (1941 р.), на фронті з лютого 1942 р. Закінчив прискорений курс Подольського артилерійського училища (1942 р.).

Зірку Героя Радянського Союзу отримав за бій при штурмі Берліну (нагороду Рубінському вручав особисто командуючий 1-м Білоруським фронтом Г. К. Жуков). З 1946 р. майор В. В. Рубінський – у відставці. Мешкає в м. С.-Петербурґ.

Однополчанин Рубінського начальник розвідки Сейітніяз Атаєв написав сценарій, у якому прототипом головного героя став В. В. Рубінський. У 1970 р. режисер Булат Мансуров зняв за сценарієм фільм “Смерти нет, ребята!”. Головного героя зіграв Євген Жаріков (у фільмі його прізвище Рубін).³

До цього **СТАЛІНА** вул. (1920 – 1930-ті рр.). Уперше згадується 28.06.1929 р.⁴

Див. Миру пр. – Пролетарська вул. – Сталіна пр.

До цього **КОСТЬОЛЬНА** вул. (1910 – 1920-ті рр.)²

Див. нижче Анічкин проїзд.

До цього **АНИЧКИН** проїзд (1896 – 1910-ті рр.)⁵

Територія, на якій зараз знаходиться вул. Бабка, почала заселятися в 1867 р. Першими мешканцями на ній були колежський реєстратор Василь Миколайович Щербатський, дворянка Марія Петрівна Короп та міщанин Іван Матюха. 20.12.1884 р. Георгій Іванович Анічкин придбав із публічних торгів,

за рахунок оплати боргу, ділянку пшеничного поля і випас за 385 рублів. Під час купівлі ділянки продавець задля підняття вартості висловив думку про те, що це місце є святим і тут буде збудований храм.

Вулиця на цій території була заснована 27.11.1896 р. згідно до взаємного договору сусідів – Г. І. Анічкина та І. Матюхи. Обидва землевласники вирішили продати частину землі, яка знаходилась у їхній власності. Для забезпечення під'їзду до запланованих для продажу ділянок кожен із господарів відступив від спільної межі по чотири метри. Нова вулиця виходила на луг до гаю Саєвського. Спочатку по правій стороні вулиці знаходилося три садиби: Мірошниченка (нині буд. №1), купця Подушкіна (нині буд. №3), лікаря Поварчука (нині буд. №9); по лівій стороні вулиці розташовувались: сад доходного дому Анічкина (нині територія двору буд. №2), будинок Михайла Георгійовича Анічкина (нині буд. №4), дача (потім будинок) Г. І. Анічкина (нині буд. №6), будинок Валентини Георгіївни Анічкиної (нині буд. №8), будинок козака Андрія Семеновича Воловода (нині буд. №16).

1908 року в глибині території нової вулиці інженер Йосип Феліксівич Косачевський викупив місце для будівництва костьолу. До костьолу й проклали провулок довжиною 20 м. У торці провулку знаходився сам костьол (нині буд. №14) та будинок ксьондза (нині буд. №12).²

БАТУРИНСЬКА вул. (з 30.01.1992 рр.)⁶

Назва вулиці вказує на напрямок дороги, яка поєднує м. Конотоп з м. Батури.

До цього **ЛЮКСЕМБУРГ Р. вул.** (1920-ті – 1992 рр.). Уперше згадується 28.06.1929 р.⁴ Вулиця носила ім'я *Рози Люксембург (Rosa Luxemburg)* (05.03.1871 р., м. Замостьє, Польща — 15.01.1919 р., м. Берлін). Німецька політична діячка, революціонерка.⁷

До цього **БАТУРИНСЬКА** вул., **БАТУРИНСЬКИЙ** тракт (XVIII – початок XX ст.). Перші згадки – в 1782 р.⁸, 1784 р.⁹, 1798-1800 рр.¹⁰

Назва вулиці вказувала на напрямок дороги, яка поєднувала м. Конотоп з м. Батури. Згодом найменування дороги перетворилося на назву вулиці, тракту.

БАТУРИНСЬКА вул. від пл. Конотопських дивізій до вул. Комсомольська.

До цього **ВЕРЕНКОВСЬКА** вул. (XVIII – початок XX ст.). Перші згадки – в 1784 р.⁹, 1798-1800 рр.¹⁰ Назва вулиці може походити від слів *верейка, верей* (трансформувалось *вере(й)ковська – вере(н)ковська*) – заплавна гряда, вид валів природного походження, які знаходяться в заплавах річки в декілька рядів з поперечними проривами. *Верей* – стовпи, на яких кріпляться ворота: “*Верей* подгнили, того и гляди рухнуть”^{11,12}.

БЕРЕЗНЯ 8-ГО вул.

Вулиця названа на честь *Міжнародного жіночого дня 8 березня*. Первісно Міжнародний жіночий день був днем протесту проти дискримінації жінок.

Існує традиція пов'язувати започаткування Міжнародного жіночого дня з демонстрацією, яку провели 8 березня 1857 року в Нью-Йорку робітниці-текстильниці з вимогами рівної з чоловіками заробітної платні, поліпшення умов праці, 10-годинного робочого дня («марш порожніх кастрюль»). Під впливом американських жінок і на пропозицію німецької соціалістки Клари Цеткін, учасниці II Міжнародної конференції жінок-соціалісток (Копенгаген, серпень 1910 р., понад 100 учасниць із 17 країн), вирішили щороку в березні відзначати Міжнародний жіночий день – день солідарності жінок у боротьбі за повні політичні, економічні й соціальні права. Точну дату МЖД на тій конференції так і не було визначено.

Уперше Міжнародний жіночий день відзначили 19 березня 1911 р. в Німеччині, Австро-Угорщині, Швейцарії та Данії. Цю дату обрали жінки Німеччини, бо саме 19 березня 1848 р. король Пруссії перед загрозою збройного повстання пообіцяв (але згодом не виконав обіцянки) провести реформи – включно із введенням виборчого права для жінок.

1912 р. МЖД відзначили 12 травня. І лише з 1914 р. дату МЖД зафіксували на 8 березня (можливо, через початок Першої світової війни, яка відсунула вбік щорічне відзначення дати Міжнародного жіночого дня).

У СРСР свято втратило своє політичне забарвлення і перетворилося на одне з небагатьох неполітичних свят. Із 1966 р., відповідно до Указу Президії Верховної Ради СРСР від 8 травня 1965 р., Міжнародний жіночий день став неробочим днем. 16 грудня 1977 р. Генеральна Асамблея ООН у своїй резолюції 32/142 закликала всі держави проголосити, у відповідності до їхніх історичних і національних традицій, будь-який день року Міжнародним днем прав жінок і миру, створювати сприятливі умови для викорінення дискримінації жінок, для їхнього повного й рівноправного залучення до соціального розвитку. Це рішення ухвалили після закінчення Міжнародного року жінки (1975 р.) і Десятиріччя жінок ООН (1976-1985 рр.), які раніше були проголошені Генеральною Асамблеєю.

БЕРЕГОВА вул.

Назва вулиці несе певну інформацію про об'єкт, містить відомості про топографічні характеристики вулиці – розташування її *вздовж берега*, на березі річки Єзуч¹³.

БЛІНОВА вул.

Вулиця носить ім'я *Валентина Федоровича Блінова* (1924 р., с. Абазь-арз, Комі АССР – 09.09.1943 р. район с. Попівка Конотопського району Сумської обл.). У роки Великої Вітчизняної війни, під час визволення Конотопщини від німецько-фашистських загарбників у вересні 1943 р. – лейтенант, командир взводу 6-ї стрілецької роти 498-го стрілецького полку 132-ї стрілецької дивізії 60-ї А Центрального фронту.

Загинув 09.09.1943 р. в районі с. Попівка Конотопського району Сумської обл. Похований у братській могилі в центрі с. Попівка.¹¹⁸

До цього **ПАРАЛЕЛЬНА** вул. (1920-ті – середина ХХ ст.). Уперше згадується 28.06.1929 р.⁴

Назва вулиці несла певну інформацію про об'єкт, підкреслювала розташування вулиці *паралельно* по відношенню до чогось (*паралельно* іншій вулиці, дорозі, шляху, річці і т. д.).¹³

БЛЮХЕРА вул.

Вулиця носить ім'я *Василя Костянтиновича Блюхера* (19.11.1889 р., с. Баршинка, нині Ярославська обл. РФ – 09.11.1938 р., м. Москва). Радянський державний і партійний діяч, маршал РС (1935 р.), кавалер ордена Червоного Прапора №1 (1918 р.), ордена Червоної Зірки №1 (1930 р.).

У роки Першої світової війни – рядовий 8-ї Армії генерала Брусилова. За бойові заслуги нагороджений двома Георгіївськими хрестами. У 1918 р. – командуючий 30-ю стрілецькою дивізією в Сибіру, у 1921 р. призначений міністром і головнокомандуючим Народно-революційною армією Далекосхідної республіки, 1924-1927 р. – головний військовий радник Чан Кайші в Китаї, 1927-1929 р. – помічник командуючого Українським військовим округом, 1929 р. – командуючий Особливою Далекосхідною армією. У 1938 р., під час бойових дій в районі озера Хасан, очолює Далекосхідний фронт.

Заарештований 22.10.1938 р. Помер у Лефортовській в'язниці. Реабілітований після ХХ з'їзду КПРС у 1956 р.¹⁴

БОГУШЕВИЧА вул.

Вулиця названа на честь *Францішека Казимировича Богушевича* (21.03.1840 р., с. Кушляни на Віленщині – 28.04.1900 р.). Білоруський поет. Першим із білоруських письменників виступив на захист рідної мови та самобутності національної літератури, впровадив у білоруську літературу нові для неї форми вірша, розвивав жанри байки, балади, поеми. Перша поетична збірка – “Дудка білоруська” (1891 р.), друга – “Смик білоруський” (1894 р.).

Ф. К. Богушевич брав участь у Варшавському повстанні (1863 р.), після розгрому якого був змушений виїхати в Україну. 1868 р. закінчив Ніжинський юридичний ліцей. У 1869-1870 рр. працював судовим слідчим у м. Кролевець, у 1871-1878 рр. – у Конотопі, а з 1878 року – адвокатом у Вільно.¹⁵

БОШ Є. вул.

Вулиця носить ім'я *Євгенії Богданівни (Готлібівни) Бош* (11.09.1879 р., м. Очаків, нині Миколаївської обл. – 05.01.1925 р., м. Москва). Радянська громадська і політична діячка, одна з організаторів Всеукраїнського з'їзду Рад, який проголосив Україну Радянською республікою, голова, потім секретар обласного комітету РСДРП(б) Південно-Західного краю – голова першого Українського Радянського уряду (грудень 1917 – березень 1918 р.).

У середині лютого 1918 р. в м. Конотоп був скликаний повітовий селянський з'їзд, робота якого проходила під гаслом: “Все сили на розгром німецьких імперіалістів!”. На з'їзді виступила з промовою *Є. Б. Бош*. Від імені

Українського Радянського уряду вона закликала піднятися зі зброєю в руках на боротьбу з загарбниками.¹⁶

До цього **КОНТРОЛЬНА** вул. (1920-ті – середина ХХ ст.). Уперше згадується 28.06.1929 р.⁴

БУДЬОННОГО вул. (1920-ті рр.). Уперше згадується 28.06.1929 р.⁴

Вулиця носить ім'я *Семена Михайловича Будьонного* (13.04.1883 р., х. Козюрин, нині Пролетарського району Ростовської обл. РФ – 26.10.1973 р., м. Москва). Тричі Герой Радянського Союзу (01.02.1958 р., 24.04.1963 р., 22.02.1968 р.), командуючий легендарною Першою Кінною армією, один із перших маршалів СРСР (1935 р.).

У лютому 1918 р. С. М. Будьонний створив революційний кінний загін (діяв проти білогвардійців на Доні), який згодом переріс у полк, бригаду, а потім у кавалерійську дивізію. У червні 1919 р. в молодій Червоній Армії було сформоване перше велике кавалерійське з'єднання – Кінний корпус під командуванням Будьонного.

С. М. Будьонний – помічник главкома Червоної Армії по кавалерії (1923 р.), інспектор кавалерії РСЧА (1924-1937 рр.). У роки Великої Вітчизняної війни входив до складу Ставки ВГК; командуючий групою військ армій резерву Ставки (червень 1941 р.), головнокомандуючий військами Південно-Західного напрямку (червень-вересень 1941 р.), командуючий Резервним фронтом (вересень-жовтень 1941 р.), головнокомандуючий військами Північно-Кавказького напрямку (квітень-травень 1942 р.), командуючий Північно-Кавказьким фронтом (травень-серпень 1942 р.), командуючий кавалерією Радянської Армії (з січня 1943 р.).

У 1947-1953 рр. – заступник міністра сільського господарства СРСР, 1953-1954 р. – інспектор кавалерії. Депутат Верховної Ради СРСР 1 – 8 скликань, член Президії ВР СРСР (з 1938 р.).

Похований на Красній площі в Москві.

Іменем С. М. Будьонного названі вулиці в містах колишнього СРСР.¹⁷

БУДЬОННОГО 2-й пров. вул.

До цього **ПТИЧНИЙ** пров. (1920-ті – середина ХХ ст.). Уперше згадується 28.06.1929 р.⁴

БУДЬОННОГО 4-й пров. вул.

До цього **ЖУРАВЛИВ** пров. (1920-ті – середина ХХ ст.). Уперше згадується 28.06.1929 р.⁴

Провулок отримав назву від прізвища (прізвиська) *Журавель*, носії якого були першими, а згодом, можливо, і найчисленнішими поселенцями на території майбутнього провулку серед представників інших родин, що заселяли дану місцевість.¹³

До цього **ПАЛЬЧИКІВ** пров. (1920-ті – середина ХХ ст.). Уперше згадується 28.06.1929 р.⁴

Провулок отримав назву від прізвища (прізвиська) *Пальчик*, носії якого були першими, а згодом, можливо, і найчисленнішими поселенцями на території майбутнього провулку серед представників інших родин, що заселяли дану місцевість.¹³

До цього **КУЧЕРЕНКІВ** пров. (1920-ті – середина ХХ ст.). Уперше згадується 28.06.1929 р.⁴

Провулок отримав назву від прізвища *Кучеренко*, носії якого були першими, а згодом, можливо, і найчисленнішими поселенцями на території майбутнього провулку серед представників інших родин, що заселяли дану місцевість.¹³

В

ВАРЕНИЦІ вул. (з 19.04.1985 р.).¹⁸

Вулиця названа на честь *Семена Мефодійовича Варениці* (1905 р., с. Олексіївка, Олексіївського району Воронежської обл. – 06.10.1943 р., с. Страхолісія Чорнобильського району Київської обл.). Майор, заступник командира 498-го стрілецького полку 132-ї стрілецької дивізії 77-го стрілецького корпусу 60-ї А Центрального фронту. Під час боїв за визволення м. Конотоп від німецько-фашистських загарбників у вересні 1943 р. очолював штурмовий загін, який першим увійшов у місто. Нагороджений орденом Червоної Зірки (за м. Конотоп).

Загинув 06.10.1943 р. в районі с. Страхолісія Чорнобильського району Київської обл. Похований в с. Страхолісія.¹¹⁶

До цього **ЗВ'ЯЗКОВА** вул. (1920-ті – 1985 р.). Уперше згадується 28.06.1929 р.⁴

Вулиця отримала назву від назви сфери комунікації – *зв'язок* або професії цієї сфери – *зв'язківець*.¹³

ВАТУТІНА вул. (з 18.10.1944 р.).¹⁹

Вулиця названа на честь *Миколи Федоровича Ватутіна* (03.12.1901 р., с. Чепухіно, нині с. Ватутіно Валуйського району Білгородської обл. – 15.04.1944 р., м. Ровно). Герой Радянського Союзу (06.05.1965 р., посмертно), генерал армії (13.02.1943 р.).

1922 р. закінчив Полтавську піхотну школу, 1924 р. – Київську вищу об'єднану військову школу, 1929 р. – Військову академію РСЧА ім. М. В. Фрунзе, 1937 р. – Академію Генерального штабу.

У роки Великої Вітчизняної війни з липня 1941 р. по травень 1942 р. М. Ф. Ватутін – начальник штабу Північно-Західного фронту, в травні-липні 1942 р. – перший заступник начальника Генерального штабу, уповноважений Ставки на Брянському фронті, з липня 1942 р. по березень 1944 р. – командуючий Воронежським, Південно-Західним, 1-м Українським фронтами.

Помер 15.04.1944 р. в госпіталі м. Рівного після важкого поранення. 17.04.1944 р. Похований у Маріїнському парку (м. Київ).

Ось як оцінював діяльність Ватутіна маршал Радянського Союзу А. М. Василевський: “Генерал Ватутин по заслугам снискал себе общее признание и

всенародную любовь. Его имя – имя выдающегося мастера вождения войск, пламенного патриота Отечества, коммуниста, любимца солдат, навсегда связано с нашими победами под Сталинградом и Курском, при форсировании Днепра и освобождении Киева, на Правобережной Украине”.

Ім'ям М. Ф. Ватутіна назване місто в Черкаській області, вулиці в багатьох містах колишнього СРСР.¹⁷

До цього **МЕЖОВА** вул. (1920-ті – 1944 рр.). Уперше згадується 28.06.1929 р.⁴

Назва вулиці несла певну інформацію про об'єкт, підкреслювала розташування вулиці на *межі* чогось або означала *межу* між чимось (*межа* між районами міста, *межа* району, міста і т. д.).¹³

ВАТУТІНА 1-й пров. вул. (з 18.10.1944 р.)¹⁹

До цього **КЕТХУДОВ** пров. (1920-ті – 1944 рр.). Уперше згадується 28.06.1929 р.⁴

Провулок отримав назву від прізвища поміщиків *Кетхудових*, які, мабуть, мешкали у цій місцевості, а можливо, були і першими поселенцями на його території. Відомо, що в 1898 р. М. Х. Кетхудов збудував у м. Конопті механічний та чавуноливарний заводи. На початку ХХ ст. на кошти поміщиків Кетхудових Соснівське шосе (нині пр. Миру), що з'єднувало вокзал із містом, було облаштоване бруківкою. Дорога в кількох місцях перекривалася шлагбаумами, і кожен, хто проїздив, повинен був сплачувати за проїзд, а хто не міг сплатити – мав об'їжджати заболоченими сусідніми вулицями.²⁰

ВАТУТІНА 4-й пров. вул. (з 18.10.1944 р.)¹⁹

До цього **ПІВНІЧНИЙ** пров. (1920-ті – 1944 рр.). Уперше згадується 28.06.1929 р.⁴

Назва провулку несла певну інформацію про об'єкт, підкреслювала розташування провулку *північніше* по відношенню до якоїсь певної, сталої межі (*північніше* межі певної вулиці, району, межі міста).¹³

ВЕРЕСНЯ 6-ГО вул.

Вулиця названа на честь визволення м. Конотоп від фашистських загарбників *6 вересня 1943 р.* військами 60-ї армії (генерал І. Д. Черняхівський) Центрального фронту (132-а, 143-я, 280-а стрілецькі дивізії, 65-й гвардійський мінометний полк).

До цього **ЗІНОВ'ЄВА** вул. (1920-ті – 1930-ті рр.). Уперше згадується 28.06.1929 р.⁴

Вулиця носила ім'я *Григорія Євсійовича Зінов'єва (Радомисльський Овсей-Гершен Аронович)* (11.09.1883 р., м. Єлісаветград, нині м. Кіровоград – 25.08.1936 р., м. Москва). Радянський політичний і державний діяч.

Г. С. Зінов'єв – голова Виконкому Комінтерну (1919 – 1926 р.), член Політбюро (1921 – 1926 р.). Після смерті Леніна запропонував перейменувати Петроград на Ленінград. Зіграв важливу роль у піднесенні Сталіна: за його пропозицією в 1922 р. Л. Б. Каменєв запропонував призначити Сталіна на пост Генерального секретаря ЦК РКП(б). Зінов'єв першим увів термін “соціал-фашизм” по відношенню до соціал-демократичних партій Західної Європи.

На XIV з'їзді партії виступив проти посилення влади Сталіна і був названий опозиціонером (т. зв. “нова опозиція”). Заарештований у 1934 р. Засуджений на 10 років, а 25.08.1936 р., на процесі по справі “Антирадянського об'єднаного троцькістсько-зінов'євського центру”, отримав вирок – розстріл. Розстріляний 25.08.1936 р.

Реабілітований Пленумом Верховного Суду СРСР 13.07.1988 р.²¹

ВЕРЕСКОВА вул.

В основі назви вулиці лежить найменування чагарника – *верес*. Виникненню назви вулиці могло слугувати те, що найбільше привертало увагу на її території – наявність великої кількості кущів *вересу*.¹³

ВИГОВСЬКОГО І. вул. (з 30.01.1992 р.)⁶

Вулиця носить ім'я *Івана Виговського* (... - 1664 р.). Політичний та військовий діяч XVII століття, гетьман України (1657–1659 рр.). Походив із старовинного українського шляхетського православного роду. По закінченні Києво-Могилянської колегії служив у державних установах. У роки Визвольної війни став одним із найближчих соратників Богдана Хмельницького, генеральним писарем Війська Запорозького. Після смерті Хмельницького обраний наказним гетьманом при Юрії Хмельницькому, а згодом добився гетьманської булави. На посаді гетьмана здійснював антимосковську політику, розгромив промосковське повстання козаків (1658

р.), а під Конотопом, спільно з поляками і татарами, – прислані російські війська (1659 р.). Уклав у Гадячі угоду з Річчю Посполитою (1658 р.), яка була ратифікована польським сеймом. Ця угода надто обмежувала права України, що зменшило підтримку І. Виговського серед козацтва. У жовтні 1659 р. на “чорній раді” був усунутий від гетьманства і повернув владу Юрію Хмельницькому. Після цього перебував на польській державній службі. У 1664 р. за наказом свого особистого ворога – тодішнього гетьмана Правобережної України Павла Тетері – був заарештований за звинуваченням у зраді польського короля і розстріляний.²²

ВИКОНКОМІВСЬКА вул.

Назва вулиці містить ідеологічне підґрунтя часів СРСР і пов’язана з формуванням органів місцевого самоврядування в м. Конотоп у 1922 – 1991 р.

До цього **ЗЕМСЬКА** вул. (XIX – початок XX ст.). Уперше згадується в 1914 – 1915 р.²³

Назва вулиці мала ідеологічне підґрунтя другої половини XIX ст., пов’язане з формуванням органів місцевого самоврядування в м. Конотоп у результаті запровадження адміністративної реформи 1864 р. На даній вулиці у другій половині XIX – на початку. XX століття розташовувався будинок конотопського земства.

ВИРІВСЬКА вул. (XVIII ст.). Перші згадки – в 1782 р.,⁸ 1784 р.,⁹ 1798-1800 рр.¹⁰

Назва вулиці відома з XVIII ст. і вказує на напрямок дороги, яка поєднує м. Конотоп з с.Вирівка.

До цього **ВЕРОВСЬКИЙ** тракт (XVIII – початок XX ст.). Перша згадка в 1782 р.,⁸

Назва вказувала на напрямок дороги, яка поєднувала м. Конотоп із с. Вирівка. Згодом найменування дороги перетворилося на назву тракту, вулиці.

До цього **ЗЛОТНИК** пров., частина вулиці Вирівської від вул. Ярмаркової до вул. Батуринської (1920-ті – середина XX ст.). Уперше згадується 28.06.1929 р.⁴

Назва провулку могла мати економічне підґрунтя XVII – XVIII ст.: може походити від назви професії – *злотник* – “золотих справ майстер”, або – *золотник* – міра ваги, яка дорівнює трьом грамам: “*Злотником* меряли мало, болей фунтами”. На користь припущень свідчить розташування топоніму на території, яка, починаючи з XVII – XVIII ст., використовувалась для проведення торгів (ярмарок, базарів). Нині – територія міського продуктового ринку.^{12[56]}

ВИСОКА вул. (XVIII ст.). Уперше згадується 28.06.1929 р.⁴

Назва вулиці несе певну інформацію про об’єкт, підкреслює рельєф місцевості, по якій пролягає вулиця: вулиця знаходиться на *високій* надзаплавній терасі лівого берега р. Єзуч (у час виникнення знаходилась *вище* по відношенню до інших вулиць міста).

До цього **ВИСОКА РУДКОВКА** (XVIII ст.). Перша згадка в 1782 р.⁸

ВИШНЕВА вул.

В основі назви вулиці лежить найменування породи дерева – *вишня*. Виникненню назви вулиці могло слугувати те, що найбільше привертало увагу на її території – наявність великої кількості дерев *вишні*.^{13[69]}

До цього **НЕРОВНІ** вул. (1920-ті – середина ХХ ст.). Уперше згадується 28.06.1929 р.⁴

Вулиця носила ім'я *К. Т. Неровні*, одного з учасників встановлення Радянської влади в м. Конотоп після Жовтневої революції 1917 р.

ВІЛЬЯМСА вул.

Вулиця носить ім'я *Василя Робертовича Вільямса* (27.09.1863 р., м. Москва – 11.11.1939 р., м. Москва). Російський радянський ґрунтознавець-агроном, академік АН БРСР (1929 р.), АН СРСР (1931 р.). Один із засновників агрономічного ґрунтознавства.

В. Р. Вільямс – директор (1907 р.), ректор (1922–1925 р.) Московської сільськогосподарської академії імені К. А. Тімірязєва. Обґрунтував головну роль біологічних факторів у ґрунтознавстві, створив учення про малий біологічний колообіг речовин як основу розвитку ґрунтів, запропонував теорію про спільність розвитку неорганічної та органічної природи, розробив і обґрунтував травопольну систему землеробства.

Депутат Верховної Ради СРСР 1-го скликання; Лауреат Ленінської премії (1931 р.).²⁴

ВОЛКОВОЇ вул. (з 22.04.1966 р.).²⁵

Вулиця названа на честь *Надії Терентіївни Волкової* (24.06.1924 р, м. Харків – 27.11.1942 р., м. Вовчанськ Харківської обл.). Герой Радянського Союзу (1965 р., посмертно). Навчалась у середній школі №4 м. Конотопа. У роки Великої Вітчизняної війни евакуювалась до Мордовії, закінчила курси медсестер, розвідників. Працювала в евакогоспіталі, з 1942 р. – зв'язкова, медсестра Вовчанського партизанського загону (Харківська обл.). Похована в м. Вовчанськ Харківської обл.

Ім'я Надії Волкової тривалий час носила СШ №4 м. Конотоп. Також її іменем названо вулицю в м. Вовчанськ.^{15[90]}

ВОЛОЧАЇВСЬКА вул.

Назва вулиці може походити від слів *волочити* – “тягти волоком”, або *волочить* – “боронувати”.¹³

До цього **МІСАКІВСЬКА** (від вул. Успенсько-Троїцької до вул. Соборної) (1920-ті – середина ХХ ст.). Уперше згадується 28.06.1929 р.⁴

До цього **ГЕРАСИМІВСЬКА** (вул.) (від вул. Соборна до вул. Батуринська) (1920-ті – середина ХХ ст.). Уперше згадується 28.06.1929 р.⁴

Вулиця отримала назву від прізвища (прізвиська) *Герасимов*, носії якого були першими, а згодом, можливо, і найчисленнішими поселенцями на території майбутньої вулиці серед представників інших родин, що заселяли дану місцевість.¹³

ВОЛОЧАЇВСЬКОЇ вул. частина від вул. Красногірська до вул. Батуринська.

До цього **ЗАВАЛЬНА** вул. (XVIII – початок XX ст.). Перші згадки в 1782 р.,⁸ 1784 р.,⁹ 1798-1800 рр.¹⁰

Назва вулиці несла певну інформацію про об'єкт, підкреслювала розташування вулиці за певною територією, об'єктом, межею: згідно з планом м. Конотоп 1784 р., вулиця пролягала на незначній відстані від зовнішньої частини західної стіни (за *валом*) Конотопської фортеці, західніше від вул. Підвальна.⁹

Г

ГАГАРИНА вул.

Вулиця названа на честь *Юрія Олексійовича Гагаріна* (09.03.1934 р., с. Клушино, Гжатський р-н, Західна обл. – 27.03.1968 р., поблизу м. Киржач, Володимирської обл, похований в Москві). Герой Радянського Союзу (1961 р.), льотчик-космонавт СРСР, перша людина у світі, що здійснила політ у космічний простір.

У 1951 р. Юрій Гагарін вступив до Саратовського індустріального технікуму, 1957 р. – закінчив Військово-авіаційне училище ім. К. Ворошилова в м. Чкалов, 1957–1959 рр. – проходив службу в 169-му ВАП 122-ї ВАД Північного флоту.

03.03.1960 р. наказом Головнокомандуючого ВПС СРСР К. А. Вершиніна Гагаріна зараховано до групи кандидатів у космонавти. 12.04.1961 р. з території космодрому Байконур стартував космічний корабель “Восток” з пілотом-космонавтом Юрієм Гагаріним на борту. За цей політ йому присвоєно звання Героя Радянського Союзу та військове звання майора достроково (політ здійснював у званні старшого лейтенанта). З 12.04.1962 р. день польоту Гагаріна в космос був проголошений Днем космонавтики. Закінчив Військово-повітряну інженерну академію ім. Жуковського (1968 р.).

Загинув 27.03.1968 р. за нез'ясованих обставин під час тренувального польоту на літаку МіГ-15УТІ. Похований у Москві на Красній площі.²⁶

ГАСТЕЛЛО вул.

Вулиця названа на честь *Миколи Францевича Гастелло* (06.05.1908 р., м. Москва – 26.06.1941 р., шосе Молодечно – Радощковичі, між с. Мацки та Шепелі Родощковського району Віленської обл, Білоруської РСР). Герой Радянського Союзу (26.07.1941 р., посмертно), капітан, командир 4-ї авіаційної ескадрилі 207-го дбап 42-ї дбад 3-го БАК Дальнобомбардувальної авіації (1941 р.).

Учасник боїв на р. Халхін-Гол в складі 150-го шбап.

У роки Великої Вітчизняної війни перший бойовий виліт здійснив 22.06.1941 р. о 5.00. 26.06.1941 р. над шосе Молодечно – Радощковичі бомбардувальник (ДБ-3ф) Миколи Гастелло був підбитий. Капітан Гастелло направив літак на скупчення ворожих військ. Разом із ним загинули члени екіпажу: штурман лейтенант Бурденюк, стрілок-радист старший сержант Калінін, стрілок

лейтенант Скоробогатий – усі вони нагороджені орденом Вітчизняної війни I ступеня посмертно.

Ім'я М. Ф. Гастелло носять вулиці в містах С.-Петербург, Новосибірськ, Уфа.¹⁷

ГАСТЕЛЛО 1-й пров. вул.

До цього **КРИВИЙ** пров. (1920-ті – середина ХХ ст.). Уперше згадується 28.06.1929 р.⁴

Назва провулку несла певну інформацію про об'єкт. Провулок отримав назву за своєю Г- подібною формою.⁴

ГОГОЛЯ вул.

До цього **ГОГОЛІВСЬКА** вул. (1920-ті – середина ХХ ст.). Уперше згадується 28.06.1929 р.⁴

Вулиця названа на честь *Миколи Васильовича Гоголя* (01.04.1809 р., с. Великі Сорочинці, нині Полтавської обл. – 21.02.1852 р., м. Москва). Видатний російський письменник, поет, прозаїк, драматург першої половини ХІХ ст.

Тв.: поема-роман “Мертвые души” (1842 р.), повісті “Вечера на хуторі близ Диканьки”, “Пропавшая грамота” (1831 р.), соціальна комедія “Ревизор” (1836 р.).

У повісті “Пропавшая грамота” Гоголь змалював один із Конотопських ярмарків: “Один раз задумалось вельможному гетьману послать за чем-то к царице грамоту. Тогдашний полковый писарь, вот нелегкая его возьми, и прозвища не вспомню... Вискряк не Вискряк, Мотузочка не Мотузочка, Голопуцек не Голопуцек ... знаю только, что как-то чудно начинается мудренное прозвище, — позвал к себе деда и сказал ему, что, вот, наряжает его сам гетьман гонцом с грамотою к царице. Дед не любил долго собираться: грамоту зашил в шапку; вывел коня; чмокнул жену и двух своих, как сам он называл, поросенков, из которых один был родной отец хоть бы и нашего брата; и поднял такую за собою пыль, как будто бы пятнадцать хлопцев задумали посередине улицы играть в кашу. На другой день, еще петух не кричал в четвертый раз, дед уже был в Конотопе. На ту пору была там ярмарка: народу высыпало по улицам столько, что в глазах рябело. Но так как было рано, то всё еще дремало, протянувшись на земле. Возле коровы лежал гуляка-парубок с покрасневшим, как снегирь, носом; подале храпела, сидя, перекупка с кремнями, синькою, дробью и бубликами; под телегою лежал цыган; на возу с рыбой чумаки; на самой дороге раскинул ноги бородач-москаль с поясами и рукавицами ... ну, всякого сброду, как водится по ярмаркам. Дед приостановился, чтобы разглядеть хорошенько. Между тем в ятках начало мало по малу шевелиться: жидовки стали побрякивать фляшками; дым покатило то там, то сям кольцами, и запах горячих сластен понесся по всему табору. Деду вспало на ум, что у него нет ни огнива, ни табука наготове: вот и пошел таскаться по ярмарке”.²⁷

ГОЛОВІНА вул. (з 18.10.1944 р.).¹⁹

До цього **ЗАПИТОМНИЦЬКА** вул. (до 1944 р.).¹⁹

Назва вулиці несла певну інформацію про об'єкт, підкреслювала розташування вулиці за певною територією, об'єктом: за розсадником, за *питомником*.¹³

ГОРЬКОГО вул.

Вулиця названа на честь *Максима Горького (Олексій Максимович Пешков)* (28.03.1868 р., м. Нижній Новгород – 18.06.1936 р., м. Москва). Російський письменник, драматург, публіцист, громадський діяч кінця XIX – першої половини XX ст., “буревісник революції”.

Тв.: романи “Мать” (1906–1907 р.), ”Дело Артамоновых” (1925 р.), повість “В людях” (1915–1916 р.), п’єса “На дне” (1901–1902 р.); афоризми: “*Человек – это звучит гордо!*” (п’єса “На дне”), “*Рожденный ползать – летать не может!*” (“Песня о соколе”).

У 1934 р. очолив Спілку письменників СРСР, створену за його ініціативою.²⁸

ГРИБОЄДОВА вул.

Вулиця названа на честь *Олександра Сергійовича Грибоедова* (04.01.1795 р., м. Москва – 30.01.1829 р., м. Тегеран, похований в м. Тифліс, Грузія). Російський письменник, драматург, композитор, дипломат першої половини XIX ст. Народився в Москві.

Тв.: п’єса “Горе от ума” (1824 р.); відомий як *homo unius libri* – автор однієї книги.²⁹

Д

ДАРВІНА вул.

Вулиця названа на честь *Дарвіна Чарльза Роберта* (12.02.1809 р., м. Шрусбері, Англія – 19.04.1882 р., м. Даун, Англія). Англійський вчений, біолог, геолог, засновник дарвінізму.

В основній праці “Походження видів шляхом природного відбору” (1859 р.), узагальнив результати власних спостережень і досягнень сучасної йому біології та селекційної практики, зазначив основні фактори еволюції органічного світу. У праці “Зміни домашніх тварин і культурних рослин” (Т.1-2, 1868 р.) виклав додатковий фактичний матеріал до основної праці. У книзі “Походження людини і статевий відбір” (1871 р.) обґрунтував гіпотезу походження людини від мавпоподібного предка.

Чарльз Дарвін нагороджений “Коплеєвською золотою медаллю” (1864 р.), пруським орденом “*Pour le merite*” (1867 р; Почесний доктор Бонського, Бреславського, Лейденського університетів, член-кореспондент Петербурзької АН (1867 р.), Берлінської АН (1878 р.), Паризької АН (1878 р.).

Тв.: праці з геології, ботаніки, зоології.^{14[550]}

ДЕКАБРИСТІВ вул. (з 1967 р.).³⁰

У назві вулиці відображений один із проявів соціальних рухів першої половини XIX ст. в Російській імперії – повстання декабристів на Сенатській площі в м. Санкт-Петербург 14 грудня 1825 р.

До цього **ГРОМАДСЬКА** вул. (1920-ті – 1967 р.). Уперше згадується 28.06.1929 р.⁴

Назва вулиці мала ідеологічне підґрунтя часів СРСР, підкреслювала вагоме місце громади в соціально-економічному та політичному житті СРСР.

ДЕПОВСЬКА вул. (з кін. XIX ст.). Уперше згадується 28.06.1929 р.⁴

Назва вулиці несе певну інформацію про об'єкт, вказує на напрямок вулиці в бік *локомотивного депо* ст. Конотоп. Локомотивне депо, побудоване в 1868 р., на момент будівництва являло собою будівлю на 12 вагонів з приміщенням для резервуару. Нині це величезне підприємство, яке має в своєму господарстві функціональні підрозділи на вузлах станцій Терещенська, Хутір-Михайлівський, Бахмач, Щорс. Робітники цих пунктів виконують головне завдання: здійснюють контрольно-технічне обслуговування вантажних вагонів і забезпечують безпеку руху потягів. Приміщення локомотивного депо ст. Конотоп належить до пам'яток архітектури місцевого значення другої половини XIX ст.³¹

ДЕПОВСЬКОЇ 1- й пров. вул.

До цього **ВУЗЬКИЙ** пров. (1920-ті – середина XX ст.). Уперше згадується 28.06.1929 р.⁴

Назва провулку несла певну інформацію про об'єкт, підкреслювала його зовнішні ознаки: провулок *вузький*, невеликої ширини.¹³

ДЕПОВСЬКОЇ 2- й пров. вул.

До цього **ПРОХІДНИЙ** пров. (1920-ті – середина XX ст.). Уперше згадується 28.06.1929 р.⁴

Назва провулку несла певну інформацію про об'єкт, підкреслювала його зовнішні ознаки: провулок не тупиковий, *прохідний*.¹³

ДЕПУТАТСЬКА вул.

До цього **ОЛЕКСІЇВСЬКА** вул. (1920-ті – середина XX ст.). Уперше згадується 28.06.1929 р.⁴

Вулиця отримала назву від імені *Олексій* або від прізвища *Олексієв*, носії якого були першими, а згодом, можливо, і найчисленнішими поселенцями на території майбутньої вулиці серед представників інших родин, що заселяли дану місцевість.¹³

ДЗЕРЖИНСЬКОГО вул.

Вулиця носить ім'я *Фелікса Едмундовича Дзержинського* (30.08.1877 р., маєток Дзержиново Ошмянського повіту, нині Столбцовський район Мінської обл. – 20.07.1926 р., м. Москва). Радянський політичний і державний діяч, професійний революціонер.

Закінчив гімназію в м. Вільно.

Учасник польського і російського революційних рухів. З 1895 р. – член РСДРП. Один із керівників революції 1905–1907 р. в м. Варшава. З 1907 р. – член ЦК РСДРП.

Неодноразово заарештовувався, загалом провів у тюрмах близько 11 років.

У жовтні 1917 р. Держинський – член Петроградського Військового Революційного Комітету. За його пропозицією при ВРК була створена комісія для боротьби з контрреволюцією у складі 5 чоловік, з 07.12.1917 р. – Військова Надзвичайна Комісія по боротьбі з контрреволюцією і саботажем при Раді Народних Комісарів, якою він керував до кінця своїх днів (з 1922 р. – Державне Політичне Управління при НКВС РРФСР, Об'єднане Державне Політичне Управління при РНК СРСР). Він був переконаний: “ ЧК - не суд, ЧК - защита революции: ЧК должна защищать революцию и побеждать врага, даже если меч ее при этом случайно попадет на головы невинных”. ВНК стала унікальною установою, яка взяла на себе функції стеження, арештів, слідства, прокуратури, суду і виконання вироку і забезпечила здійснення “червоного терору”.

У 1921 – 1924 роках Держинський – нарком шляхів сполучення, одночасно – голова комісії з покращення життя дітей (боротьбі з безпритульністю), з 1924 р. – Голова Верховної Ради Народного Господарства СРСР, кандидат у члени Політбюро ЦК ВКП(б), член ЦВК СРСР.

Помер від сердечного нападу під час засідання Об'єданого Пленуму ЦК і ЦКК ВКП(б). Похований на Красній площі в Москві.²¹

ДИМИТРОВА вул.

Вулиця носить ім'я *Георгія Михайловича Димитрова (Георги Димитров Михайлов)* (18.06.1882 р., с. Ковачевці, нині Перникська обл, Болгарія – 02.07.1949 р., Барвиха, поблизу м. Москва). Діяч болгарського і міжнародного комуністичного руху.

З 06.11.1946 р. – голова Ради міністрів Болгарії, з грудня 1947 р. і до смерті – Генеральний секретар ЦК Болгарської КП. У добу Димитрова Болгарія опинилась в значній залежності від СРСР, її інколи називали “сімнадцятою республікою Радянського Союзу” (з 1940 р. по 1956 р. до складу СРСР входило 16 республік, враховуючи Карело-Фінську, з 1956 р. – АРСР).

Георгія Димитрова називали “болгарський Ленін”, іменували “вождем” болгарського народу, після смерті йому був споруджений мавзолей в м. Софія на зразок ленинського.

На знак радянсько-болгарської дружби 1970 – 1980 рр. (м. Конотоп та Болгарське м. Мездра – міста-побратими) вулиця в м. Конотоп носить ім'я Г. М. Димитрова.³²

До цього **КЛАДОВИЩЕНСЬКА** вул. (1920-ті – середина ХХ ст.). Уперше згадується 28.06.1929 р.⁴

Вулиця отримала свою назву від розташованих на ній у ХVIII – ХІХ ст. кладовищ у районі сучасних вулиць Димитрова, Лісового, Осипенко, Жарикова, Короленка та території кінотеатру “Мир”.

ДОБРОЛЮБОВА Вул.

Вулиця названа на честь *Миколи Олександровича Добролюбова* (24.01.1836 р., м. Нижній Новгород – 17.11.1861 р., м. С.-Петербург). Російський

літературний критик, публіцист середина XIX ст. Спільно з М. О. Некрасовим – засновник сатиричного додатку до журналу “Современник” – “Свисток” (1859 – 1863 рр.), керівник журналу “Современник”.³³

ДОВЖЕНКА вул. (з 1967 р.).³⁰

Вулиця названа на честь *Олександра Петровича Довженка* (29.08.1894 р., х. В'юнище, нині частина смт Сосниця Чернігівської обл. – 25.11.1956 р., м. Переделкіно Московської обл.). Український радянський письменник, кінорежисер, кінодраматург, художник, класик світового кінематографу.

О. П. Довженко – випускник Глухівського вчительського інституту (1914 р.), зараз Глухівський Національний педагогічний університет імені Олександра Довженка.

Тв.: “Зачарована Десна” (1955 р.), ”Поєма про море” (1956 р.), ”Повість полум’яних літ” (1961 р.), ”Україна в огні”.

Фільмографія: “Вася-реформатор” (1926 р.), ”Звенигора” (1927 р.), ”Земля” (1930 р.), ”Щорс” (1939 р.), ”Визволення” (1940 р.), ”Битва за нашу Радянську Україну” (1943 р.), ”Мічурін” (1948 р.). ”Поєма про море” (1959 р.).

Ім’я Олександра Довженка носять Глухівський Національний педагогічний університет, Київська кіностудія (з 1957 р.); його іменем названі вулиці міст України.³⁴

До цього **НОВОПРОРІЗНА** вул. (1920-ті – 1967 р.). Уперше згадується 28.06.1929 р.⁴

Назва вулиці несла певну інформацію про об’єкт, вказувала на нещодавню забудову даної вулиці: *нова, щойно прорізана, недавно прорізана*.¹³

ДОСТОЄВСЬКОГО вул. (з 1957 р.).³⁵ Уперше згадується 28.06.1929 р.⁴

Вулиця названа на честь *Федора Михайловича Достоевського* (30.10.1821 р., м. Москва – 28.01.1881 р., м. С.-Петербург). Видатний російський письменник XIX ст.

Тв.: романи “Злочин і кара”, ”Ідіот”, ”Брати Карамазови”.³⁶

ДРАГОМИРОВА ГЕНЕРАЛА вул.

Вулиця названа на честь *Михайла Івановича Драгомирова* (09.11.1830 р., х. Драгомирівський поблизу м. Конотоп – 15.10.1905 р., м. Конотоп). Видатний військовий діяч, генерал від інфантерії (1891 р.), член Державної Ради (1903 р.), педагог, літератор, національний герой Болгарії, почесний громадянин болгарського м. Систов.

Із 1873 р. – генерал-майор, командир 14-ї піхотної дивізії (1873–1877 рр.) під час Російсько-Турецької війни (1877–1878 рр.). У ніч із 14 на 15 червня 1877 р. керував операцією з форсування Дунаю. У серпні 1877 р. брав участь в обороні Шипки. Із 1889 р. – командуючий Київським військовим округом, Київський, Подільський, Волинський генерал-губернатор. 1903 р. вийшов у відставку. Останні роки життя провів у м. Конотоп. Батько російських генералів Аврама Михайловича і Володимира Михайловича Драгомирових. Був знайомий з І. Ю. Репнім, який у 1889 р. на замовлення Академії

Генштабу намалював портрет М. І. Драгомирова. На картині І. Ю. Рєпіна “Запорозці пишуть листа турецькому султану” Михайло Драгомиров змальований в образі кошового отамана Івана Сірка.

М. І. Драгомиров – почесний член Московського та Київського університетів, Шведсько-Норвезької академії в Стокгольмі, почесний віцепрезидент Академії Генштабу.

Похований у родинному склепі на погості Свято-Вознесенського кафедрального собору м. Конотоп.

Ім'я Михайла Івановича Драгомирова носять два болгарських села у Великотирнівському і Першиківському округах.^{15[137-138]}

До цього **КОМІСАРИВСЬКА** вул. (XIX ст. – 1980-ті р.). Перші згадки – в 1914 – 1915 р.,²³ 28.06.1926 р.⁴

Назва вулиці мала ідеологічне підґрунтя другої половини XVIII ст., пов'язане з формуванням адміністративних (військових) одиниць у Російській імперії. *Комісар* (від лат. *commissarius* “уповноважений”) – намісник, уповноважений владою представник центру. У Російській імперії це звання було особливо поширеним у часи Петра I – комісари були при сенаті, комісарам доручалось управління казенними заводами тощо. З 1765 р. по 1780 р. комісар – владний уповноважений, що очолював комісарське правління – комісарство, низову територіальну одиницю, яка виникла на основі однієї або кількох козацьких сотень. Комісарства були підпорядковані провінціям і територіально повністю співпадали з однойменними полками, із яких, у свою чергу, склались губернії. Комісарства були створені згідно з Указом Сенату від 20.05.1765 р. для управління державними військовими слободами й

існували в прикордонних та воєнних областях Російської імперії – Київській, Слобідсько-Українській, Новоросійській, Білгородській, Іркутській губерніях, у Сибірському царстві.²⁰

ДРУЖБИ вул.

До цього **ЗАВГОРОДНЬО-САРНАВСЬКА** вул. (1920-ті – середина ХХ ст.). Уперше згадується 28.06.1929 р.⁴

Назва вулиці несла певну інформацію про об'єкт, вказувала на розташування вулиці вздовж північно-західної околиці міста – *за містом (за городом)* – з уточненням про розміщення її неподалік Сарнавської вулиці, оскільки інша вул. Завгородня вже існувала на Загребеллі (з ХVІІІ ст.); була окраїнною вулицею північно-західної околиці міста – *Дрижчовки*.^{13[63]}

Є

ЄСЕНІНА вул.

Вулиця названа на честь *Сергія Олександровича Єсеніна* (03.10.1895 р., с. Константиново, нині Рязанської обл. – 28.12.1925 р., С.-Петербург). Російський поет початку ХХ ст., “співець природи”.

Тв.: поетичний збірник “Радуница” (1916 р.), цикл віршів “Москва кабацкая” (1924 р.), поема “Анна Снегина” (1925 р.).^{29[898-899]}

Ж

ЖАРИКОВА вул.

Вулиця носить ім'я *Миколи Жарикова*. Директор конотопської міської електростанції, один із членів організаційного комітету Конотопського міськкому партії у справі будівництва трамвайної колії та відкриття трамвайного руху в м. Конотоп у 1949 р.

До цього **ВОВКОГОНІВСЬКА** вул. (ХVІІІ – середина ХХ ст.). Перші згадки – в 1782 р.⁸, 1798–1800 рр.,¹⁰ 28.06.1929 р.⁴

Назва вулиці походила від назви одного з Конотопських козацьких куренів середини ХVІІ – ХVІІІ ст. – *Вовкогонівський* (на початок ХVІІІ ст. містив “46 домохазяйств конного и 36 пешого товариств; куренной атаман Клим Кириенко”). Зараз район вулиць Жарикова, Лазаревського, початку вул. Успенсько-Троїцька.³⁷

ЖУКОВСЬКОГО вул.

Вулиця названа на честь *Василя Андрійовича Жуковського* (29.01.1783 р., с. Міненське, нині Тульської обл. – 12.04.1852 р., м. Баден-Баден). Перекладач, поет, основоположник романтизму в Росії.

Брав участь у Вітчизняній війні 1812 р. Один із засновників і активних учасників літературної спілки “Арзамас” (1815 – 1818 р.).^{33[782-783]}

З

ЗАВГОРОДНЯ вул. (XVIII ст.). Перші згадки – в 1782 р.,⁸ 28.06.1929 р.⁴

Назва вулиці несе певну інформацію про об'єкт, вказує на розташування вулиці вздовж східної околиці міста – за містом, *за городом*; у час виникнення назви (XVIII ст.) була окраїнною вулицею східної частини міста – Загребелля.^{13[63]}

ЗАДЕСЕНКА вул. (XVIII ст.). Перші згадки в 1782 р.,⁸ 28.06.1929 р.⁴

Назва вулиці несе певну інформацію про об'єкт, містить відомості про топографічні характеристики вулиці – розташування її *за річкою Десенка* (XVIII ст.). Річка Десенка могла отримати свою назву від переселенців з берегів р. Десна, які опановували дану територію середньовічного м. Конотоп.^{13[63]}

ЗАЛІЗНИЧНА вул. (з 18.10.1944 р.).¹⁹

Назва вулиці несе певну інформацію про об'єкт: вулиця пролягає вздовж *залізничної колії* Південно-Західної залізниці. Будівництво Курсько-Київської залізниці розпочалось 02.05.1867 р., а 20.11.1868 р. відкрито першу ділянку магістралі сполученням Курськ – Ворожба.

Зараз м. Конотоп – потужний залізничний вузол. Конотопська дирекція залізничних перевезень Південно-Західної залізниці забезпечує перевезення за сімома напрямками: Московський, Київський, Харківський, Гомельський, Полтавський, Курський, Вітебський. Залізниця з'єднує з містом села Чорноплатове, Вирівка, В'язове, Грузьке, Дубинка, Попівка.^{31[4-5]}

До цього **МАЛЯРНА** вул. (1920-ті – 1944 р.). Уперше згадується 28.06.1929 р.⁴

Назва вулиці несла певну інформацію про об'єкт, відображала назву однієї з професій – *маляр*, поширених у другій половині XIX ст. в м. Конотоп у зв'язку з будівництвом (1868 р.) і функціонуванням “Головних залізничних майстерень” (потім КПВРЗ, КВРЗ); може вказувати на розташування на ній малярного цеху.³¹

ЗАОЗЕРНА вул.

Назва вулиці несе певну інформацію про об'єкт, містить відомості про її топографічні характеристики: вулиця розташована, відносно центральної частини м. Конотоп, *за озерами* Конотопського рибгоспу, на правому березі р. Єзуч у районі Загребелля.^{13[63]}

ЗАРІЧНА вул.

Назва вулиці несе певну інформацію про об'єкт, містить відомості про її топографічні характеристики: вулиця розташована, відносно центральної частини м. Конотоп, *за річкою Єзуч*, на правому її березі в районі Загребелля.

Назва річки Єзуч походить від давньослов'янського слова *єзі* – загородки на річці для ловлі риби.³⁸

До цього **ПАВЛЮКІВ** пров. (1920-ті – середина ХХ ст.). Уперше згадується 28.06.1929 р.⁴

Провулок отримав назву від прізвища (прізвиська) *Павлюк*, носії якого були першими, а згодом, можливо, і найчисленнішими поселенцями на території майбутнього провулку серед представників інших родин, що заселяли дану місцевість.¹³

I

ІНТЕРНАТНА вул.

Вулиця отримала назву від розташованого на ній *інтернату* для дітей-сиріт, нині загальноосвітня школа-інтернат І-ІІ ст. санаторного типу №1

До цього **ЗАВГОРОДНЯ** вул. (1920-ті – середина ХХ ст.). Уперше згадується 28.06.1929 р.⁴

Див. Завгородня вул.

ІНТЕРНАТНОЇ 1-й пров.

До цього **КИБЦІВ** пров. (від вул. Інтернатна до вул. Робітничо-Селянська). (1920-ті – середина ХХ ст.). Уперше згадується 28.06.1929 р.⁴

Провулок отримав назву від прізвища (прізвиська) *Кибець (Кобец)*, носії якого були першими, а згодом, можливо, і найчисленнішими поселенцями на території майбутнього провулку серед представників інших родин, що заселяли дану місцевість.

Кобець (кібець) – малий яструб, хижий корисний птах родини соколових, переважно з сірим або рудим пір'ям. Відповідно до цього, предок володарів прізвища (прізвиська) міг нагадувати цього хижого птаха зовні: наприклад, суворий погляд, гачкуватий ніс т. д. Не виключено, що таке прізвище могла отримати людина, улюбленим заняттям якої було яструбине полювання.¹³

До цього **СОРОКИН** завулок (від вул. Робітничо-Селянська до вул. Берегова). (1920-ті – середина ХХ ст.). Уперше згадується 28.06.1929 р.⁴

Провулок отримав назву від прізвища (прізвиська) *Сорока*, носії якого були першими, а згодом, можливо, і найчисленнішими поселенцями на території майбутнього провулку серед представників інших родин, що заселяли дану місцевість.¹³

ІНТЕРНАТНОЇ 3-й пров.

До цього **СТУСІВ** завулок (1920-ті – середина ХХ ст.). Уперше згадується 28.06.1929 р.⁴

Вулиця отримала назву від прізвища (прізвиська) *Стус*, носії якого були першими, а згодом, можливо, і найчисленнішими поселенцями на території майбутнього провулку серед представників інших родин, що заселяли дану місцевість.¹³

К

КАЛІНІНА вул. (з 29.09.1954 р.).³⁹

Вулиця носить ім'я *Михайла Івановича Калініна* (07.11.1875 р., с. Верхня Трійця, нині Тверської обл. РФ – 03.06.1946 р., м. Москва). Радянський державний і партійний діяч, “всесоюзний староста” (після 1935 р.).

М. І. Калінін – голова ВЦВК (1919 р.), член Політбюро ЦК ВКП(б) (1926 – 1946 рр.), голова Президії Верховної Ради СРСР (1937 р.).

Серед громадян СРСР у 1920–1940-х рр. було поширеним писати листи М. І. Калініну з найрізноманітнішими проханнями про допомогу – при розкуркулюванні, у випадку арешту, при вступі до військового училища чи складнощах під час влаштування на роботу. Досить часто М. І. Калінін надавав допомогу тим, хто йому писав.

Похований на Красній площі в Москві.

Ім'я М. І. Калініна носило м. Твер (1931 – 1990 р.), його ім'ям названі населені пункти та вулиці міст колишнього СРСР.⁴⁰

До цього **КООПЕРАТИВНОЇ** 1-й пров. вул. (до 1954 р.).³⁹

Див. Кооперативна вул.

КВІТКИ-ОСНОВ'ЯНЕНКА вул. (+ 1-й, 2-й, 3-й провулки) (з 30.01.1992 р.).⁶

Вулиця названа на честь *Григорія Федоровича Квітки-Основ'яненка* (18.11.1778 р., с. Основа, нині Харківська обл. – 08.08.1843 р., м. Харків). Український прозаїк, драматург, журналіст, літературний критик і культурно-громадський діяч. Основоположник художньої прози й жанру соціально-побутової комедії в класичній українській літературі. Як письменник, видавець, літературний критик і публіцист виступав на захист художніх можливостей української літературної мови. Брав участь у заснуванні професійного театру в м. Харків (1812 р.), у виданні першого в Україні журналу “Украинский вестник” (1816 – 1817 р.)

Тв.: комедії “Приезжий из столицы, или Суматоха в уездном городе”(1827 р.), “Дворянские выборы”, “Сватання на Гончарівці” (1835 р.), п'єса “Шельменко-денщик” (1835 р.), повісті “Салдацький патрет”, “Конотопська відьма” (1833 р.), “Маруся”(1834 р.), “Сердешна Оксана” (1841 р.), роман “Пан Халявский” (1840 р.), нариси “Головатый” (1839 р.), “Украинцы” (1841 р.), “История театра в Харькове” (1841 р.), “Ярмарка” (1840 р.), “Знахарь” (1841 р.).

За творами Г. Ф. Квітки-Основ'яненка знято фільми: “Сватання на Гончарівці” (1958 р.), “Шельменко-денщик” (1910, 1911, 1957 і 1971 р.), “Відьма” (1990 р.) – за мотивами повісті “Конотопська відьма”.⁴¹

КІРОВА вул.

Вулиця носить ім'я *Сергія Мироновича Кірова* (Кострікова) (15.03.1886 р., м. Уржум, нині РФ – 01.12.1934 р., м. Ленінград, нині м. С.-Петербург). Радянський державний і політичний діяч.

С. М. Кіров – перший секретар Ленінградського обкому і міському ВКП(б) та Північно-Західного бюро ЦК ВКП(б), кандидат у члени Політбюро ЦК ВКП(б).

01.12.1934 р. в Смольному, де знаходився Ленінградський обком і міськком ВКП(б), С.М. Кіров був застрелений Леонідом Миколаєвим. Того ж дня Президія ЦВК СРСР прийняла постанову “О внесении изменений в действующие уголовно-процессуальные кодексы союзных республик”: “Следственным властям – вести дела обвиняемых в подготовке или совершении террористических актов ускоренным порядком. Судебным органам – не задерживать исполнение приговоров...”. Наступні масові репресії проти партійного керівництва в СРСР отримали назву “єжовщина”.

Похований С. М. Кіров на Красній площі в Москві.

Ім'ям Сергія Кірова названі м. Кіровоград (раніше Єлісаветград) – адміністративний центр Кіровоградської обл., велика кількість населених пунктів та вулиць міст колишнього СРСР. Ім'я Кірова носить ФДУП “Усть-Катавський вагонобудівельний завод” (трамвайні вагони Конотопського трамвайного управління виготовлені на даному підприємстві). У м. Конотоп ім'я С. М. Кірова носив центральний парк культури і відпочинку, що нині має назву “Юність”.⁴²

КЛУБНА вул. (з 1929 р.). Уперше згадується 28.06.1929 р.⁴

Назва вулиці несе певну інформацію про об'єкт, походить від розташованого на ній *Клубу залізничників*, збудованого в 1929 р. (нині Будинок науки і техніки залізничників).¹³

КЛУБНОЇ 1-й пров. вул.

До цього **КЛУБНИЙ** пров. (1920-ті – середина ХХ ст.). Уперше згадується 28.06.1929 р.⁴

Див. Клубна вул.

КОВПАКА вул.

Вулиця названа на честь *Сидора Артемовича Ковпака* (07.06.1887 р., с. Котельва, нині смт Полтавської обл. – 11.12.1967 р., м. Київ). Двічі Герой Радянського Союзу (18.05.1942 р. та 04.01.1944 р.), генерал-майор (1943 р.), один із керівників партизанського руху, державний діяч. У роки Першої світової війни брав участь у Брусилівському прориві. Учасник громадянської війни. Очолював партизанський загін, що згодом увійшов до складу Червоної Армії. З 1940 р. – голова Путивльського райвиконкому. У 1941-1944 р. – командир партизанського з'єднання Сумської області, що здійснило рейд у тилу ворога по Сумській, Курській, Орловській, Брянській обл. (1942 р.), з Брянських лісів – по Гомельській, Волинській, Рівненській, Житомирській, Київській обл. та Карпатський рейд (1943 р.). Усього пройдено понад 10 тисяч кілометрів, знищено гарнізони ворога у 39 населених пунктах. У 1944 році з'єднання перейменовано у I Українську партизанську дивізію ім. С. А. Ковпака.

Після війни С. А. Ковпак протягом кількох років був заступником голови Верховного Суду УРСР. З 1947 р. – заступником Голови Президії ВР УРСР.

У Котельві встановлено бронзовий бюст С. А. Ковпаку, у Путивлі – пам'ятник. Його ім'ям названо район і вулицю в м. Суми, СШ №1 у Котельві, Глухівський технікум гідромеліорації та електрифікації сільського господарства, вулицю в м. Полтава.^{15[208-209]}

КОЗАЦЬКА вул. (з 30.01.1992 р.).⁶

Назва вулиці вказує на напрямок дороги, яка веде з м. Конотоп до с. Козацьке.

До цього **ПУТИВЛЬСЬКА** вул., **ПУТИВЛЬСЬКИЙ** тракт (XVIII – початок XX ст.). Перші згадки – в 1782 р.⁸, 1784 р.⁹, 1798-1800 рр.¹⁰

Назва вулиці вказувала на напрямок дороги, яка поєднувала м. Конотоп з м. Путивль. Згодом найменування дороги перетворилося на назву тракту, вулиці.

КОЛЕСНА вул. (з кін. XIX ст.). Уперше згадується 28.06.1929 р.⁴

Назва вулиці несе певну інформацію про об'єкт, може вказувати на розташування на ній одного з цехів – *колісного* – “Головних залізничних майстерень” (потім КПВРЗ, КВРЗ), побудованих у 1868 р.³¹

КОЛЕКТИВНА вул. (1920-ті р.). Уперше згадується 28.06.1929 р.⁴

Назва вулиці містить ідеологічне підґрунтя часів СРСР, належить до суспільно-політичної лексики даної епохи; підкреслює значущість ідей запровадження колективної власності в аграрному секторі економіки як важливого кроку до комуністичного суспільства. Лозунг суцільної

колективізації офіційно проголосив листопадовий (1929 р.) Пленум ЦК ВКП(б), який визнав недостатніми накреслені XV з'їздом партії темпи колгоспного будівництва (до 20% селянських посівів СРСР, до 24% - в Україні наприкінці п'ятирічки).⁴³

КОЛЕКТИВНОЇ 1-й, 2-й, 4-й, 5-й, 6-й пров. вул. (1920-ті р.). Уперше згадуються 28.06.1929 р.⁴

КОЛОМІЙЧЕНКА вул. (з 04.09.1968 р.).⁴⁴

Вулиця носить ім'я *Івана Дмитровича Коломійченка* (25.11.1914 р., м. Бахмач, нині Чернігівської обл. – 1964 р.). Герой Радянського Союзу (06.04.1945 р.). І. Д. Коломійченко – командир 800-го стрілецького полку 143 стрілецької дивізії 60 А Центрального фронту. Один із учасників визволення м. Конотоп від німецько-фашистських загарбників у вересні 1943 р.

До цього **ПАРАЛЕЛЬНА** вул. (до 1968 р.).⁴⁴

Назва вулиці несла певну інформацію про об'єкт, підкреслювала розташування вулиці *паралельно* по відношенню до чогось (паралельно іншій вулиці, дорозі, шляху, річці і т. д.).¹³

КОМСОМОЛЬСЬКА вул. (1920-ті – середина ХХ ст.). Уперше згадується 28.06.1929 р.⁴

Назва вулиці містить ідеологічне підґрунтя часів СРСР та належить до суспільно-політичної лексики даної епохи. Комсомол – від скороченого “Российский коммунистический союз молодежи” (РКСМ, з 1918 р.), або “Всесоюзный Ленинский коммунистический союз молодежи” (ВЛКСМ, з березня 1926 р.). – політична організація молоді в СРСР.^{42[599-602]}

КОНОТОПСЬКИХ ДИВІЗІЙ пл. (з 18.10.1944 р.).¹⁹

Площа названа на честь військових частин 60-ї армії Центрального фронту (командуючий – генерал І. Д. Черняховський). 143-я і 280-а стрілецькі дивізії, 65-й гвардійський мінометний полк, які 6 вересня 1943 р. звільнили м. Конотоп від фашистських загарбників, отримали почесне найменування “Конотопських“. У Москві на честь визволення м. Конотоп пролунав військовий салют двадцятьма артилерійськими залпами із 124 гармат.

До цього **БАЗАРНА** пл. (XIX – 1944 р.). Уперше згадується в 1914 – 1915 р.²³

Назва площі несла певну інформацію про об'єкт, вказувала на використання її території у XIX – ХХ ст. для проведення торгівлі – *базарів*.

До цього **МОСТОВА** вул. (XVIII ст.). Уперше згадується в 1784 р.⁹

Одна з центральних вулиць середньовічного міста. Назва вулиці несла певну інформацію про об'єкт, вказувала на інженерне облаштування вулиці – покриття її *мостовою*. Покриття вулиць середньовічних міст мостовими мало на меті запобігання розмиву їхньої поверхні дощами і талими водами. Особливо розвинуте в містах лісової зони. На території Русі перші мостові зафіксовані археологами в культурних шарах давнього Новгороду: мостова Черниціної вул. – 938 р., Великої вул. – 953 р., Михайлової вул. – 974 р. Облаштування мостових було традиційним і не змінювалось до XVIII ст. В

основі мостової лежали три продольні круглі лаги, довжиною 10 – 12 м., діаметром 10 – 20 см. Вони вкладались уздовж вулиці за напрямком мостової паралельно одна одній на відстані 1,3 – 1,6 м. одна від одної. Упоперек на ці лаги вкладались товсті масивні плахи – розколоті навіпіл колоди діаметром 25–40 см. пласкою стороною вгору. Мостова робилась шириною 3,5 – 4,0 м. в Х – XI ст., до 4,0 – 5,0 м. в XIII – XVIII ст. Плахи підганялись упритул одна до одної. З нижнього боку в них робились округлі вирубки, які співпадали за формою і розмірами з лагами. У ці вирубки входили лаги, завдяки чому забезпечувалось міцне нерухоме положення плах мостової. Плахи виготовлялись із соснових або ялинових колод, діаметр яких інколи сягав 40–50 см.

Зазвичай мостові функціонували 15-30 років. За цей час вони, як правило, не зношувались. Спорудження нових мостових було зумовлено сильними пожежами, коли верхня частина плах пошкоджувалась вогнем, або за необхідності підйому рівня мостової у зв'язку із загальним зростанням культурного шару міста. Нову мостову робили таким же чином, як і попередню: на плахи старої мостової клали нові лаги і на них упоперек нові плахи. Таким чином, рівень мостової щоразу підіймався на 15 – 25 см.⁴⁵

КОНОТОПСЬКИХ ПАРТИЗАН вул. (з 1957 р.).⁴⁶

Вулиця отримала назву на честь бійців *Конотопського партизанського загону*, створеного в серпні 1941 р. під керівництвом голови Конотопського райвиконкому Ф. Є. Канавця (після поранення його змінив В. П. Кочемазов). Після приєднання до партизанського з'єднання С. А. Ковпака загін отримав назву “Смерть фашизму”. Його бійці брали участь у рейді на Правобережну Україну (1942 р.) та в Карпатському рейді (1943 р.) партизанського з'єднання С. А. Ковпака.^{31[27]}

До цього **СВЕРДЛОВА** вул. (до 1957 р.).⁴⁶

До цього **ПУТИВЛЬСЬКА** вул., **ПУТИВЛЬСЬКИЙ** тракт (XVIII – початок XX ст.). Перші згадки в 1782 р.⁸, 1784 р.⁹, 1798-1800 рр.¹⁰

КООПЕРАТИВНА вул. (1920-ті рр.). Уперше згадується 28.06.1929 р.⁴

Назва вулиці містить ідеологічне підґрунтя часів СРСР, належить до суспільно-політичної лексики даної епохи; підкреслює значущість ідей відмови від політики “воєнного комунізму” та проголошення нового повороту в політиці радянського уряду. Проголошений з ініціативи В. І. Леніна X з'їздом РКП(б) в березні 1921 р., цей поворот отримав назву нової економічної політики (НЕП) – скасування продрозкладки, визнання державою товарно-грошових відносин, приватної торгівлі.^{43[189]}

КОРОЛЕНКА вул.

Вулиця названа на честь *Володимира Галактіоновича Короленка* (псевдоніми Архиваріус, Журналіст, Перехожий, Старожил) (15.07.1853 р., м. Житомир – 25.12.1921 р., м. Полтава). Російський письменник, журналіст, публіцист, громадський діяч. Почесний академік Імператорської АН “по

разряду изящной словесности” (1900–1902 р.). Головний редактор журналу “Русское богатство” (25 р.).

Тв.: “В голодный год” (1892 р.), ”Сорочинская трагедия” (1906 р.), ”Бытовое явление” (1910 р.); афоризми: “Человек создан для счастья, как птица для полета”, “Человек создан для счастья, только счастье не всегда создано для него” (“Парадокс”), “Насилие питается покорностью, как огонь соломой” (“Сказание о Флоре...”).

Ім'ям В. Г. Короленка названі мала планета №3835 (1977 р.), вулиці міст держав колишнього СРСР; його ім'я носять Полтавський педагогічний інститут, Чернігівська обласна бібліотека.⁴⁷

КОСМОНАВТІВ вул.

За роки пілотованої космонавтики м. Конотоп відвідало четверо льотчиків-космонавтів: першим, 06.12.1971 р., у м. Конотоп побував двічі Герой Радянського Союзу Георгій Тимофійович Береговий; 08.05.1980 р. та 02.12.2012 р., відвідуючи свого брата Федора Михайловича Омеляненка, до міста приїздив двічі Герой Радянського Союзу Григорій Михайлович Гречко; 18.10.1982 р. до міста завітав Валерій Ілліч Рождественський; 04.09.2010 р. Конотопську міську гімназію відвідав Герой Росії Юрій Михайлович Батурін.⁴⁸

КОТЕЛЬНА вул. (з кін. XIX ст.). Уперше згадується 28.06.1929 р.⁴

Назва вулиці несе певну інформацію про об'єкт, вказує на розташування на ній *котельні* “Головних залізничних майстерень” (потім КПВРЗ, КВРЗ), побудованих у 1868 р.¹³

КОТЛЯРЕВСЬКОГО вул.

Вулиця названа на честь *Івана Петровича Котляревського* (09.09.1769 р., м. Полтава – 10.11.1838 р., м. Полтава). Український письменник, поет, драматург, зачинатель сучасної української літератури, громадський діяч. Поема І. П. Котляревського “Енеїда” (1798 р.) стала першим в українській літературі твором, написаним народною мовою. Підтримував зв'язки з декабристами.

Творчість Івана Котляревського має основоположне значення в історії становлення нової української літературної мови. В умовах занепаду всіх різновидів староукраїнської писемної мови його поема “Енеїда”, п'єси “Наталка Полтавка” (1819 р.) і “Москаль-чарівник” (1819 р.), написані на основі живого усного мовлення народу, започаткували новий етап формування літературної мови.

За мотивами поеми “Енеїда” створено мультфільм “Пригоди козака Енея” Н. Василенко (1969 р.), “Енеїду” В. Дахна (1991 р.); за п'єсами “Наталка Полтавка” (1911, 1936, 1978 р.) та “Москаль-чарівник” (1909, 1911, 1995 р.) знято однойменні кінокартини.^{41[208]}

КОТОВСЬКОГО вул.

Вулиця носить ім'я *Григорія Івановича Котовського* (12.06.1881 р., с. Ганчешти, нині м. Хинчешти в Молдавії – радгосп Чебанка неподалік м.

Одеса, похований в м. Одеса). Радянський військовий і політичний діяч, комкор. Зробив кар'єру від карного злодія до члена Союзного, Українського і Молдавського ЦВК. Член воєнради СРСР. Легендарний герой радянського фольклору і художньої літератури. Батько російського індолога Григорія Григоровича Котовського.

Ім'я Г. І. Котовського носить м. Котовськ Одеської обл.; його ім'ям названі населені пункти, вулиці міст держав колишнього СРСР.⁴⁹

КОЦЮБІНСЬКОГО вул. (з 29.09.1954 р.).³⁹

Вулиця названа на честь *Михайла Михайловича Коцюбинського* (05.09.1864 р., м. Вінниця –12.04.1913 р., м. Чернігів). Український письменник, громадський діяч, голова “Просвіти” в м. Чернігів, один із організаторів “Братства “тарасівців”.

Тв.: “Fata morgana” (1906 р.), новели “Сміх”, “Він іде” (1906 р.), “Невідомий”, “В дорозі” (1907 р.), “Як ми їздили до Криниці” (1908 р.), “Дебют” (1909 р.), “Сон”, “Лист” (1911 р.), “Подарунок на іменини”, образки-етюди “Хвала життю!”, “На острові” (1912 р.), повість “Тіні забутих предків” (1911 р.).

За мотивами творів письменника зняті фільми: “Навздогін за долею” М. Терещенка (1927 р.), “Фата моргана” Б. Тягна (1937 р.), “Кривавий світанок” О. Швачка (1956 р.), “Коні не винні” С. Комара (1956 р.), “Тіні забутих предків” С. Параджанова (1964 р.).⁵⁰

До цього **НИЖИНСЬКОЇ** 1-й пров. вул. (до 1954 р.).³⁹

До цього **НИЖНЯ** вул. (1920-ті – середина ХХ ст.). Уперше згадується 28.06.1929 р.⁴

Назва вулиці несла певну інформацію про об'єкт, підкреслювала розташування вулиці *нижче* по відношенню до чогось (до іншої вулиці (вулиць), дороги, шляху, річки і т. д.).¹³

КОЧЕМАЗОВА вул. (з 28.09.1967 р.).⁵¹

Вулиця носить ім'я *Василя Парфентійовича Кочемазова* (). Прокурор Конотопського району, один із організаторів та командирів Конотопського партизанського загону, створеного в серпні 1941 р. Після приєднання до партизанського з'єднання С. А. Ковпака загін отримав назву “Смерть фашизму”. Його бійці брали участь у рейді на Правобережну Україну (1942 р.) та Карпатському рейді (1943 р.) партизанського з'єднання під командуванням С. А. Ковпака.⁵²

До цього **ЧЕРВОНО-СЕЛЯНСЬКА** вул. (до 1967 р.). Уперше згадується 28.06.1929 р.⁴

Назва вулиці мала ідеологічне підґрунтя радянських часів та належала до суспільно-політичної лексики даної епохи; підкреслювала статус панівного класу в СРСР – селян – після Жовтневої революції 1917 р.

До цього **ГЕРМАНІВСЬКА** вул. (XVIII – середина ХХ ст.). Перші згадки – в 1782 р.,⁸ 1784 р.,⁹ 1798-1800 рр.,¹⁰ 28.06.1929 р.⁴

Вулиця отримала назву від особистого імені *Герман*, власник якого міг бути першим поселенцем на території даної вулиці; або ж від прізвища (прізвиська) *Герман*, носії якого були першими, а згодом, можливо, і найчисленнішими поселенцями на території майбутнього провулку серед представників інших родин, що заселяли дану місцевість¹³

КОЧЕМАЗОВА 1-й пров. вул. (з 28.09.1967 р.).⁵¹

До цього **ЗИМОВЦІВ** пров. (1920-ті – 1967 р.). Уперше згадується 28.06.1929 р.⁴

Провулок отримав назву від прізвища (прізвиська) *Зимовець*, носії якого були першими, а згодом, можливо, і найчисленнішими поселенцями на території майбутнього провулку серед представників інших родин, що заселяли дану місцевість.¹³

КОЧЕМАЗОВА 1-й, 3-й пров. вул. (з 28.09.1967 р.).⁵¹

До цього **МАТЮХІВ** пров. (1920-ті – 1967 р.). Уперше згадується 28.06.1929 р.⁴

Провулок отримав назву від прізвища (прізвиська) *Матюх*, носії якого були першими, а згодом, можливо, і найчисленнішими поселенцями на території майбутнього провулку серед представників інших родин, що заселяли дану місцевість.¹³

КОЧЕМАЗОВА 5-й пров. вул. (з 28.09.1967 р.).⁵¹

До цього **САНЧУКІВ** пров. (1920-ті – 1967 р.). Уперше згадується 28.06.1929 р.⁴

Провулок отримав назву від прізвища (прізвиська) *Санчук*, носії якого були першими, а згодом, можливо, і найчисленнішими поселенцями на території майбутнього провулку серед представників інших родин, що заселяли дану місцевість.¹³

КОШОВОГО вул. (з 29.09.1954 р.).³⁹

Вулиця названа на честь *Олега Васильовича Кошового* (08.06.1926 р., м. Прилуки Чернігівської обл. – 09.02.1943 р., закатований німцями). Герой Радянського Союзу, під час Великої Вітчизняної війни – один із керівників підпільної організації “Молода гвардія” у м. Краснодон Луганської обл. (1942 р.). Олег Кошовий став наймолодшим членом штабу “Молодої гвардії”. Брав участь у бойових операціях, розповсюдженні листівок, здійснював зв’язок із групами в околицях м. Краснодон, передаючи їм завдання від штабу “Молодої гвардії”. Заарештований німцями на початку 1943 р. неподалік м. Ровеньки. СШ №12 м. Конотоп носила ім’я Олега Кошового, у школі створений музей “Молодої гвардії”.¹⁷

До цього **ШИРОКОЇ** 1-й пров. вул. (1920-ті – 1954 р.). Уперше згадується 28.06.1929 р.⁴

КРАСНОГІРСЬКА вул. (з 30.01.1992 р.).⁶

До цього **КОМУНІСТИЧНА** вул. (1920-ті – 1992 р.). Уперше згадується 28.06.1929 р.⁴

Назва вулиці мала ідеологічне підґрунтя часів СРСР та належала до суспільно-політичної лексики даної епохи; підкреслювала статус панівної ідеології в СРСР – *комуністичної* – після Жовтневої революції 1917 р.

До цього **КРАСНОГІРСЬКА** вул. (XVIII – початок XX ст.). Перші згадки в 1782 р.,⁸ 1798 – 1800 р.¹⁰

Походження назви вулиці, скоріше за все, слід пов'язувати з власною назвою "*Красная горка*" – так у давньослов'янський та давньоруський часи називались особливі культові місця, які слугували нашим предкам місцем збору під час поклоніння божествам, проведення язичницьких обрядів і вважались священними. Для таких місць, як правило, обирались найбільш високі частини берегів річок, берегові миси, окремо розташовані природні підвищення в заплавах річки. Вулиця Красногірська від самого свого початку (вул. Леніна) і до кінця (вул. Братів Радченків) пролягає через гористий ландшафт надзаплавних терас, із мисами та ярами, лівого берега р. Єзуч.⁵³

КРИЛОВА вул. (з 18.10.1944 р.).¹⁹

Вулиця названа на честь *Івана Андрійовича Крилова* (02.02.1769 р. (1768 р.), м. Москва – 09.11.1844 р., м. С.-Петербург). Російський байкар, поет, письменник.

Разом з іншими письменниками видавав сатиричні журнали "*Почта духов*" (1789 р.), "*Зритель*" (1792 р.), "*Санкт-Петербург. Меркурий*" (1793 р.). З 1812 р. по 1842 р. – служитель Публічної бібліотеки.

Справжню славу І. А. Крилову принесли його байки: "*Квартет*", "*Ворона і Лисиця*", "*Вовк на псарні*", "*Лебідь, Щука і Рак*", "*Зозуля і Півень*", "*Кішка і Соловей*" та ін.^{33[780-781]}

До цього **ПУСТА** вул. (до 1944 р.).¹⁹

Назва вулиці несла певну інформацію про об'єкт, підкреслювала те, що найбільше привертало увагу на її території: прорізана, але не заселена; та, яка тільки почала заселятися; покинута і т. д.¹³

КРУГОВА вул. (з кін. XIX – початок XX ст.). Уперше згадується 28.06.1929 р.⁴

КРУПСЬКОЇ вул.

Вулиця носить ім'я *Надії Костянтинівни Крупської* (1869 р., С.-Петербург – 1939 р., м. Москва). Радянська політична і державна діячка, професійна революціонерка. Почесний член Академії Наук СРСР (1931 р.), дружина (з липня 1898 р.) і соратниця В. І. Леніна.

З 1917 р. Н. К. Крупська – член комісії Наркомпросу, 1920 р. – Голова Главполітпросу при Наркомпросі, ініціатор створення спілки "*Друг дітей*", з 1929 р. – заступник наркома освіти РРФСР. Член ЦК ВКП(б) (з 1927 р.), ЦВК СРСР, Президії Верховної Ради СРСР.

Н. К. Крупська – одна із організаторів радянської системи народної освіти, саме вона сформулювала головне завдання нової просвіти: "*Школа должна не только обучать, она должна быть центром коммунистического воспитания*". Автор праць із педагогіки та історії партії більшовиків.²¹

КУЗНЕЧНА вул. (з кін. XIX ст.). Уперше згадується 28.06.1929 р.⁴

Назва вулиці несе певну інформацію про об'єкт, відображає назву однієї з професій середньої та важкої промисловості – коваль (*кузнец* - рос.), поширеної в другій половині XIX ст. в м. Конотоп у зв'язку з будівництвом (1868 р.) і функціонуванням “Головних залізничних майстерень” (потім КПВРЗ, КВРЗ); може вказувати на розташування на ній кузні.^{31[176]}

КУЙБИШЕВА вул. (з 29.09.1954 р.).³⁹

Вулиця носить ім'я *Валеріана Володимировича Куйбишева* (25.05.1888 р., м. Омськ – 25.01.1935 р., м. Москва). Революціонер, радянський партійний і державний діяч.

В. В. Куйбишев – член ЦК ВКП(б) (1922 – 1923 рр., 1927 – 1935 рр.), Політбюро ЦК ВКП(б) (1927 – 1935 рр.), Оргбюро ЦК ВКП(б) (1922 – 1923 рр., 1934 – 1935 рр.), секретар ЦК ВКП(б) (1923 – 1924 рр.).

Похований на Красній площі в Москві.

Ім'я Куйбишева носять міста в Новосибірській (Куйбишев) та Самарській (Новокуйбишев) обл. РФ. Колишня назва м. Самара – Куйбишев (1935 – 1991 рр.); його ім'ям названі вулиці в містах України, Росії, Білорусі.⁵⁴

До цього **БУДЬОННОГО** 3-й пров. вул. (до 1954 р.).³⁹ Уперше згадується 28.06.1929 р.⁴

КУКОЛКА вул.

Вулиця отримала назву від *річки Куколка*, що протікає неподалік. Слово “куколка”, за однією з версій, походить від кельтського топоніму “*кукул*” (буквально – “той, що в капюшоні”) – язичницьке божество царства мертвих.

У XVII ст. поблизу м. Конотоп існувало урочище “Куколчин лог”, яке, згідно з Московськими переписними книгами середини XVII ст., слугувало прикордонною межею Путивльської волості.⁵⁵

КУТУЗОВА вул. (з 29.09.1954 р.).³⁹

Вулиця названа на честь *Михайла Іларіоновича Кутузова* (*Голенищев-Кутузов*) (05.09.1747 р., м. С.-Петербург – 16.04.1813 р., м. Бунцлау, Німеччина, похований у Казанському соборі м. С.-Петербург). Видатний полководець, Литовський (1780–1790 рр.) і С.-Петербурзький (1801–1802 рр.) військовий генерал-губернатор, граф (29.10.1811 р.), Світліший князь Смоленський (1812 р.), генерал-фельдмаршал (1812 р.).

М. І. Кутузов – учень О. В. Суворова. Його стратегія базувалась на мистецтві оборонної війни, досягненні перемоги шляхом битв і операцій, розтягнутих у часі й просторі, але об'єднаних єдиним задумом.

М. І. Кутузов – учасник російсько-турецьких війн XVIII ст. У 1774 р., неподалік від м. Алушта, поранений у скроню і праве око. Під час російсько-австрійсько-французької війни 1805 р. – головкомандуючий російськими військами в Австрії. Під час російсько-турецької війни 1806–1812 рр. – головкомандуючий Молдавською армією (1811–1812 рр.). Під час Вітчизняної війни 1812 р. – головкомандуючий російською армією (з

08.08.1812 р.). У січні 1813 р. під командуванням М. І. Кутузова російська армія вступила на територію Західної Європи.²¹

До цього **СВЕРДЛОВА** 2-й пров. вул. (до 1954 р.).³⁹

До цього **БЕЗМЕНІВ** пров. (вул. - ?) (1920-ті – 1954 р.). Уперше згадується 28.06.1929 р.⁴

Назва походить від прізвища (прізвиська) *Безмен (Бедзвин)*, носії якого були першими, а згодом, можливо, і найчисленнішими поселенцями на території майбутнього провулку серед представників інших родин, що заселяли дану місцевість.¹³

Безмен (бедзвин) – ручні ваги з нерівними важелями і рухомою опорною точкою: “Безменом раніше мясо весили”, “А ишо весили мы зарно безминами”, “Сало и мясо важили бедзвином”.^{12[12]}

Л

ЛАЗАРЕВСЬКОГО вул. (з 30.01.1992 р.).⁶

Вулиця названа на честь *Олександра Матвійовича Лазаревського* (20.06.1834 р., с. Гирівка, нині с. Шевченкове Конотопського р-ну. – 31.03.1902 р., м. Київ). Видатний український історик, археограф, бібліограф, краєзнавець, громадський діяч. Автор близько 450 праць, присвячених переважно історії Лівобережної України II половини XVII – XVIII століття. Одне з найвідоміших видань – “Описание старой Малороссии” – вийшло в трьох томах, присвячених Стародубському (1888 р.), Ніжинському (1893 р.), Прилуцькому (1901 р.) полкам. Засновник музею в м. Конотоп (1900 р.).

О. М. Лазаревський – член-кореспондент Російського археологічного товариства (1860 р.), член Київської Тимчасової комісії по розгляду давніх актів (1889 р.), почесний член Історичного товариства Нестора-літописця (1893 р.).

Похований в с. Гирівка, нині с. Шевченкове Конотопського району .

Ім'я Олександра Лазаревського носить Конотопський краєзнавчий музей.^{15[249-250]}

До цього **МАРКСА К.** вул. (1970-ті - 1992 р.).⁶

Вулиця носила ім'я *Карла Маркса* (Karl Marx) (05.05.1818 р., м. Трир, Прусія – 14.03.1883 р., м. Лондон). Німецький філософ, соціолог, економіст, політичний журналіст, громадський діяч. Його роботи сформулювали в філософії діалектичний та історичний матеріалізм, в економіці – теорію додаткової вартості, в політиці – теорію класової боротьби. Ці напрямки лягли в основу комуністичного і соціалістичного рухів та ідеології, що отримала назву “марксизм”.^{7[384-390]}

До цього **ПРОЛЕТАРСЬКА** вул. (1920-ті – 1970-ті р.). Уперше згадується 28.06.1929 р.⁴

Назва вулиці мала ідеологічне підґрунтя часів СРСР та належала до суспільно-політичної лексики даної епохи; підкреслювала статус панівного класу в СРСР – пролетаріату – після Жовтневої революції 1917 р.

ЛАЗО вул.

Вулиця названа на честь *Сергія Георгійовича Лазо* (23.02.1894 р., с. Пятра, нині Оргеєвський р-н, Молдова – 05.1920 р., станція Муравйово-Амурська, РФ). Революціонер, один із радянських керівників у Сибіру та на Далекому Сході. Учасник громадянської війни. Після падіння більшовицької влади на сході Росії (восени 1918 р.) Сергій Лазо розпочав організацію партизанського руху, спрямованого проти Тимчасового Сибірського Уряду, потім – супроти верховного правителя, адмірала О. В. Колчака.

С. Г. Лазо – один із організаторів перевороту в м. Владивосток (31.01.1920 р.), у результаті якого була скинута влада колчаківського намісника – керівника Приамурського краю генерал-губернатора С. М. Розанова і сформований Тимчасовий Уряд Далекого Сходу, підконтрольний більшовикам – Приморська обласна земська управа.

З 06.03.1920 р. С. Г. Лазо – заступник голови Військової Ради Тимчасового Уряду Далекого Сходу, член Дальбюро ЦК РКП(б).

Після Миколайвського інциденту, під час якого був знищений японський гарнізон, у ніч з 4 на 5 квітня 1920 р. Сергій Лазо був заарештований японцями, а наприкінці травня (разом із його соратниками Луцьким та Сибірцевим) вивезений з м. Владивосток та переданий козакам-білогвардійцям. Згідно з розповсюдженою версією, Лазо після катувань був спалений у паровозній топці, Луцький і Сибірцев – розстріляні, а потім спалені в мішках.⁵⁶

ЛЕНІНА вул.

Вулиця носить ім'я *Володимира Ілліча Леніна (Ульянова)* (22.04.1870, м. Сибірьськ, нині м. Ульяновськ РФ – 21.01.1924, м. Москва). Російський і радянський політичний та державний діяч світового масштабу, професійний революціонер, мислитель, організатор Російської соціал-демократичної партії (більшовиків), один із організаторів і керівників Жовтневої революції 1917 р. в Росії, голова Ради Народних Комісарів (уряд), засновник першої у світовій історії соціалістичної держави – СРСР.

Сфера основних політико-публіцистичних робіт – теорія і практика здійснення соціалістичної революції, побудова соціалізму і комунізму, політекономія соціалізму.⁵⁷

До цього **25-го ЖОВТНЯ** вул. (1920-ті – середина ХХ ст.). Уперше згадується 28.06.1929 р.⁴

Назва вулиці мала ідеологічне підґрунтя радянських часів та належала до суспільно-політичної лексики даної епохи; названа на честь дня початку Жовтневої революції 1917 року.

До цього **ГОГОЛІВСЬКА** вул. (XIX – початок ХХ ст.). Уперше згадується в 1914-1915 роках.²³

Див. Гоголя вул. – Гоголівська вул.

До цього **МОСТОВА** вул. (XVIII ст.). Перші згадки в 1784 р.⁹.

Див. Конотопських дивізій пл. – Базарна пл.

ЛЕРМОНТОВА вул. (з 29.09.1954 р.).³⁹

Вулиця названа на честь *Михайла Юрійовича Лермонтова* (03.10.1814 р., м. Москва – 17.07.1941 р., м. П'ятигорськ, похований в с. Тархани, нині с.

Лермонтово Пензенської обл.). Видатний російський поет, прозаїк, драматург, художник першої половини ХІХ ст.

Тв.: драма “Герой нашего времени”, драма “Маскарад”, поема “Мцыри”.⁵⁸

До цього **РОКОСОВСЬКОГО** 4-й пров. вул. (1944 – 1954 рр.).¹⁹

До цього **ЗИМНІЙ** пров. (1920-ті – 1940 рр.). Уперше згадується 28.06.1929 р.⁴

Провулок отримав назву від пори року – *зима*. Можливо, був закладений саме взимку.¹³

ЛІДОВА вул. (з 1967 р.).³⁰

Вулиця носить ім'я *Петра Олександровича Лідова* (1906 р., м. Харків – 22.06.1944 р.). Відомий радянський журналіст, військовий кореспондент. У кінці 1920-х – на початку 1930-х років працював у редакції конотопської окружної газети “Селянські вісті”, спочатку кореспондентом, згодом – відповідальним секретарем. Одружений із конотопчанкою Галиною Олійник. З 1932 року – на журналістській роботі в Москві. У роки Великої Вітчизняної війни П. О. Лідов – майор, спеціальний військовий кореспондент газети “Правда”, автор нарисів “Таня”, де йшла мова про подвиг Зої Космодем'янської. Нагороджений медаллю “За оборону Сталінграда”.

Виконуючи спеціальне завдання редакції газети “Правда”, П. О. Лідов виїхав на аеродром, де базувались англійські літаки. Під час нальоту авіації ворога на аеродром загинув смертю хоробрих, виконуючи свій службовий обов'язок. За зразкове виконання завдання редакції в складних бойових умовах нагороджений орденом Вітчизняної війни І ступеня посмертно.¹¹⁹

До цього **БАТАРЕЙНА** вул. (ХІХ ст. – 1967 р.). Уперше згадується 28.06.1929 р.⁴

Походження назви вулиці пов'язане з розташованим поруч артилерійським полком.

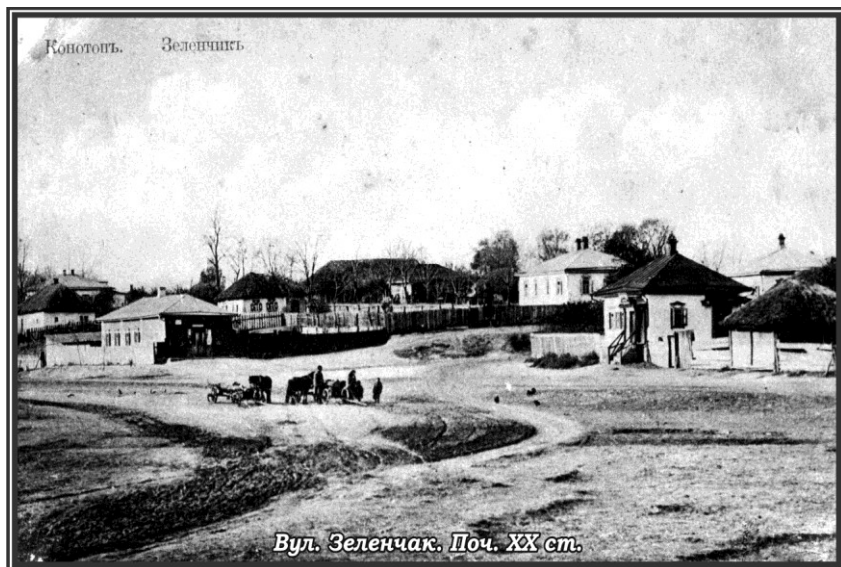
ЛІСОВОГО вул. (з 04.09.1968 р.).⁴⁴

Вулиця названа на честь *Митрофана Трохимовича Лісового* (23.11.1905 р., с. Рубіжне, нині Волчанського району Харківської обл. - 30.09.1943 р., м. Остер Козелецького району Чернігівської обл.). Герой Радянського Союзу (03.06.1944 р., посмертно), командир 635-го стрілецького полку 143-ї сд, 60-ї А Центрального фронту, майор.

В рядах Червоної Армії з 1927 р. Закінчив Київську об'єднану військову школу (1932 р.). Учасник радянсько-фінської війни (1939–1940 р.). На фронтах Великої Вітчизняної війни з червня 1941 р. Воював на Західному і Центральному фронтах. Учасник визволення м. Конотоп від фашистських загарбників у вересні 1943 р.

Загинув 30.09.1943 р. Похований у братській могилі в м. Остер Козелецького району Чернігівської обл.¹⁷

До цього **ЗЕЛЕНЧАК** вул. (ХІХ – початок ХХ ст.). Перші згадки в 1914 – 1915 р.,²³ 28.06.1929 р.⁴

Назва вулиці несла певну інформацію про об'єкт, мала відомості про топографічні характеристики вулиці: вулиця пролягала вздовж річки *Зеленчак* (*Зеленчик*) (XVIII – XIX ст.). Річка Зеленчак (Зеленчик) могла отримати свою назву від великої кількості в ній водоростей та ряски, завдяки яким вода в річці мала відтінок зеленого кольору (місцеві перекази).¹³

ЛИВАРНА вул. Уперше згадується 28.06.1929 р.⁴

Назва вулиці несе певну інформацію про об'єкт, відображає назву однієї з професій середньої та важкої промисловості – *ливар*, поширеної в другій половині XIX ст. в м. Конотоп у зв'язку з будівництвом (1868 р.) і функціонуванням “Головних залізничних майстерень” (потім КПВРЗ, КВРЗ); може вказувати на розташування на ній ливарного цеху.^{31[176]}

ЛИСЕНКА вул.

Вулиця названа на честь *Миколи Віталійовича Лисенка* (10.03.1842 р., с. Гриньки, нині Глобинського району Полтавської обл. – 24.10.1912 р., м. Київ). Український композитор, піаніст, диригент, педагог, збирач пісенного фольклору, громадський діяч, основоположник української класичної музики.

Тв.: опери “Різдвяна ніч” (1873 р.), “Утоплена” (1883 р.), “Тарас Бульба” (1890 р.), “Наталка Полтавка” (1889 р.), “Енеїда” (1910 р.), “Ноктюрн” (1912 р.); М. В. Лисенко – один із найкращих музичних інтерпретаторів “Кобзаря” Т. Г. Шевченка, на тексти якого він написав понад 80 вокальних творів різних жанрів.

Іменем Миколи Лисенка названі провідні мистецькі установи України: Львівська Національна музична академія, Харківський академічний оперний театр, Полтавське Державне музичне училище.⁵⁹

М

МАРУТИ вул. (з 20.10.1967 р.).⁶⁰

Вулиця носить ім'я *І. М. Марути*. Один із учасників встановлення Радянської влади в м. Конотоп після Жовтневої революції 1917 р. Голова Ради робітничих та солдатських депутатів м. Конотоп (з 18.09.1917 р.).^{117[78]}

До цього **СТОЛЯРНА** вул. (кін. ХІХ ст. – 1967 р.). Уперше згадується 28.06.1929 р.⁴

Назва вулиці несла певну інформацію про об'єкт, відображала назву однієї з професій – *столяр*, поширених у другій половині ХІХ ст. в м. Конотоп у зв'язку з будівництвом (1868 р.) і функціонуванням “Головних залізничних майстерень” (потім КПВРЗ, КВРЗ); може вказувати на розташування на ній столярного цеху.^{31[176]}

МАТРОСОВА вул. (з 29.09.1954 р.).³⁹

Вулиця названа на честь *Олександра Матвійовича Матросова* (05.02.1924 р., м. Катеринослав, нині м. Дніпропетровськ – 27.02.1943 р., район с. Чернушки Калінінської обл, нині Локнянський район Псковської обл.). Герой Радянського Союзу (19.06.1943 р., посмертно), стрілець-автоматник 2-го окремого батальйону 91-ї окремої Сибірської добровольчеської бригади ім. Й. В. Сталіна 6-го Сталінського Сибірського добровольчеського стрілецького корпусу 22-ї А Калінінського фронту, червоноармієць.

Із Нагородного листа О. М. Матросова: “За время службы во 2-м батальоне 91-й ос. бригады в роте автоматчиков с февраля 1943 г. проявил себя как честный, преданный сын Родины, политически грамотный, решительный.

Во время боёв с немецкими захватчиками в районе дер. Чернушки Калининской области совершил героический подвиг: при наступлении роты на укрепленный участок противника (дзоты) красноармеец Матросов, пробравшись к дзоту, закрыл своим телом амбразуру, чем дал возможность преодолеть пункт обороны противника...”

08.09.1943 р. Наказом наркома оборони СРСР Й. В. Сталіна ім'я Олександра Матросова було присвоєно 254-му гвардійському стрілецькому полку, а сам він навечно зарахований до списків 1-ї роти цієї частини. Це був перший наказ НКО СРСР у роки Великої Вітчизняної війни про зарахування загиблого Героя навечно до списків військової частини.

Пам'ятники Олександрю Матросову встановлені в містах Уфа, Великі Луки, Ульяновськ, Красноярськ, Дніпропетровськ, С.-Петербург; його ім'я носять вулиці, школи, кораблі.⁶¹

До цього **ЗАВОДСЬКОЇ** 5-й пров. вул. (до 1954 р.).³⁹

МАЯКОВСЬКОГО вул.

Вулиця названа на честь *Володимира Володимировича Маяковського* (19.07.1893 р., с. Багдаді поблизу Кутаїсі (Грузія) – 14.04.1930 р., м. Москва).

Російський поет і драматург, кіносценарист, кінорежисер першої половини ХХ ст., “співець революції”.

Тв.: поеми “Люблю”, “Про это”, п’єси “Клоп” (1928 р.), “Баня” (1929 р.).⁶²

Володимир Маяковський згадує про Конотоп у вірші “Ух, и весело!”, у незавершеній поемі “Пятый Интернационал”. Найбільш відома його згадка про наше місто – у вірші “Небоскреб в разрезе” (1925 р.) із циклу “Стихи об Америке”:

*Возьми
разболышущий
дом в Нью-Йорке,
взгляни
насквозь
на зданье на то.
Увидишь –
старейшие
норки да каморки –
совсем
дооктябрьский
Елец аль Конотоп.*⁶³

МЕХАНІЧНА вул.

Назва вулиці несе певну інформацію про об’єкт, вказує на її напрямок (у час виникнення назви вулиці) в бік “*Механічного заводу*” (зараз частина території Конотопського електро-механічного заводу “Червоний металіст”).⁴

До цього **БУРДІВСЬКА** вул. (1920-ті – середина ХХ ст.). Уперше згадується 28.06.1929 р.⁴

Вулиця отримала назву від прізвища (прізвиська) *Бурда*, носії якого були першими, а згодом, можливо, і найчисленнішими поселенцями на території майбутньої вулиці серед представників інших родин, що заселяли дану місцевість.¹³

МИРУ пр.

До цього **СТАЛІНА** проспект (1945 – 1954 р.).

Проспект носив ім’я *Йосипа Віссаріоновича Сталіна (Джугашвілі)* (21.12.1879 р., м. Горі, Грузія – 05.03.1953 р., м. Москва). Один із керівників Комуністичної партії, СРСР, міжнародного комуністичного і робітничого руху, теоретик і пропагандист марксизму-ленінізму. У 1894 р. закінчив Горійське духовне училище, вступив до православної семінарії в м. Тбілісі. Учасник громадянської війни.

У квітні 1922 р. на Пленумі ЦК Й. В. Сталін був обраний Генеральним секретарем ЦК, обіймав цю посаду більше 30 років. З 6 травня 1941 р. – голова РНК СРСР (з 1946 р. – голова Ради Міністрів СРСР), 30 червня 1941 р. – голова Державного комітету оборони, 19 липня – Нарком оборони СРСР, 8 серпня – Верховний Головнокомандуючий Збройних сил СРСР.

Й. В. Сталін – член політбюро ЦК ВКП(б) в 1919 – 1952 р., Президії ЦК КПРС в 1952 – 1953 р., член Виконкому Комітету в 1925 – 1943 р., ВЦИК з 1917 р., ЦВК СРСР з 1922 р., депутат Верховної Ради СРСР 1–3-го скликань.

Герой Соціалістичної Праці (1939 р.), Герой Радянського Союзу (1945 р.), маршал РС (1943 р.), Генералісімус РС (1945 р.). Похований у м. Москві на Красній площі.⁶⁴

До цього **ПРОЛЕТАРСЬКА** вул. (1920-ті – 1945 р.). Уперше згадується 28.06.1929 р.⁴

Див. Лазаревського вул.

До цього **СОСНІВСЬКЕ** шосе (XIX – початок XX ст.). Перші згадки в 1914–1915 р.²³

Назва шосе вказувала на напрямок дороги, яка поєднувала м. Конотоп з с. Соснівка. Згодом найменування дороги перетворилося на назву шосе, вулиці.

МИРУ пр. від початку до вул. Лазаревського.

До цього **ЛАЗАРЕВСЬКОГО** вул. (1920-ті – середина XX ст.). Уперше згадується 28.06.1929 р.⁴

Див. Лазаревського вул.

МИРОШНИЧЕНКА вул. (з 19.04.1985 р.).¹⁸

Вулиця носить ім'я *Віктора Петровича Мірошніченка* (15.11.1917 р., с. Артемівка Чугуївського району Харківської обл. – 09.10.1941 р., поблизу станції Рославль-Фаянсова Рогнединського району Брянської обл.). Герой Радянського Союзу (22.07.1942 р., посмертно). В. П. Мірошніченко – сержант, командир відділення 76-го окремого будівельного шляхового

залізничного батальйону (Західний фронт). Загинув смертю хоробрих під час підриву залізничного мосту через р. Снопоть на підступах до м. Тула.

Похований на станції Рославль-Фаянсова Рогнединського району Брянської обл.

У м. Конотоп на території військової частини Т0210 В. П. Мірошниченку встановлено бюст.

До цього **СТАДІОННОЇ** вул. частина від початку до №33, №36 (до 1985 р.).¹⁸

МІЧУРІНА вул.

Вулиця названа на честь Мічуріна Івана Володимировича (15.11.1855 р., маєток Вершина поблизу с. Долгоє, нині Рязанської обл. – 07.06.1935 р., м. Мічурінськ Тамбовської обл.). Російський біолог і селекціонер, автор багатьох сортів плодово-ягідних культур, доктор біологічних наук, заслужений діяч науки і техніки, Почесний член АН СРСР (1935 р.), академік ВАСГНІЛ (1935 р.), Почесний член американської вченої спілки “Брідерс” (1896 р.).

Станом на 1920 р. Мічурін вивів понад 150 нових гібридних сортів, серед яких було: яблунь – 45 сортів, груш – 20, вишень – 13, слив – 15, черешень – 6, агрусу – 1, суниці – 1, актинїдії – 5, горобини – 3, волоського горіха – 3, абрикосів – 9, миндалю – 2, айви – 2, винограду – 8, смородини – 6, малини – 4, ожини – 4, шовковиці – 2, горіха (фундук) – 1, томатів – 1, лілії – 1, білої акації – 1.

Відомий вислів Мічуріна: “Плодоводи будуть правильно діяти в тих випадках, якщо вони будуть слідувати моєму постійному правилу: ми не можемо чекати милостей від природи; візьміть їх у неї — наша задача”.

1927 р. знято кінофільм “Південь у Тамбові”, який пропагував досягнення Мічуріна і демонструвався, окрім СРСР, у США, Німеччині, Чехословаччині, Італії, Прибалтиці.

На базі розплідника І. В. Мічуріна (м. Мічурінськ Тамбовської обл.) створена генетична лабораторія (1934 р.), нині Всеросійський НДІ генетики і селекції плодів рослин ім. І. В. Мічуріна; пізніше тут також з’явилися НДІ плодоводства ім. І. В. Мічуріна, Мічуринський Державний аграрний університет.⁶⁵

У м. Конотоп існував “Мічурінський сад” (мічурінська лабораторія шкільного міста), організатором та керівником якого з 1949 р. був директор загальноосвітньої школи №2 Володимир Якович Крамар. Знаходився сад на Загребеллі, на території, яку сьогодні частково займає загальноосвітня школа-інтернат І-ІІ ст. санаторного типу №1. На території в 14 га розміщувалися адміністративні споруди, фруктовий сад площею 4 га (були висаджені яблуні, груші, сливи, вишні, абрикоси, солодка мічурінська горобина тощо), метеорологічна станція, розсадник фруктових та декоративних дерев, пасіка, живий куточок з павичем, цесарками, білками, лисицею. Штат – 7 осіб. “Мічурінський сад” став основою для міської станції юних натуралістів.⁶⁶

Ім’ям І. В. Мічуріна названі площі і вулиці в багатьох містах світу.

До цього – територія хут. **СТАРОВОЙНЯ** (1920-ті р.). Уперше згадується 28.06.1929 р.⁴

Н

НАХІМОВА вул.

Вулиця названа на честь *Павла Степановича Нахімова* (23.06.1802 р, с. Городок, нині Смоленської обл., РФ – 30.06.1855 р., м. Севастополь, похований в соборі Св. Володимира). Видатний флотоводець, герой Кримської війни 1853 – 1856 р., адмірал (1855 р.).

Під час Кримської війни, після загибелі адмірала Корнілова (лютий 1855 р.), очолив оборону м. Севастополь, був призначений тимчасовим військовим губернатором міста. 28.06.1855 р. під час штурму м. Севастополь англо-французькими військами поранений кулею в скроню. Помер 30.06.1855 р. Похований у м. Севастополі в соборі Св. Володимира поруч із П. Лазаревим, В. Корніловим, В. Істоміним²¹

До цього територія хут. **СТАРОВОЙНЯ** (1920-ті р.). Уперше згадується 28.06.1929 р.⁴

НАХІМОВА від вул. Ярківська до Нахімова 1-го пров. вул.

До цього **ЯРМОЛИН** завулок (1920-ті р.). Уперше згадується 28.06.1929 р.⁴

Провулок отримав назву від прізвища (прізвиська) *Ярмола*, носії якого були першими, а згодом, можливо, і найчисленнішими поселенцями на території майбутнього провулку серед представників інших родин, що заселяли дану місцевість.

Прізвище (прізвисько) *Ярмола* може походити від слова *ярма* – висока на зріст, вертлява, мужлакувата й смілива жінка. Згідно з цим, предок власників прізвища (прізвиська) міг відповідати такій характеристиці.¹¹

НЕМОЛОТА вул. (з 20.10.1967 р.).⁶⁰

Вулиця названа на честь *Михайла Немолота* (1926 р., м. Конотоп – 27.12.1943 р., м. Городниця Житомирської обл.). Учасник Конотопського партизанського загону “Смерть фашизму” (з червня 1942 р.), розвідник.

М. Немолот закінчив 7 класів Конотопської СШ №1. У роки Великої Вітчизняної війни брав участь у бойових операціях, був поранений (лютий 1943 р., поблизу с. Мала Ворожба Лебединського району Сумської обл.). 27.12.1943 р. важко поранений у бою на р. Случ; помер у госпіталі. Похований у м. Городниця Житомирської області.⁶⁷

До цього **ПОЛЬОВА** вул. (1954 - 1967 р.).³⁹

Назва вулиці несе певну інформацію про об’єкт: вказує на те, що вулиця виходить *на поле*, або ж на розташування вулиці на території, яка до часу її прокладання була полем.

До цього – польова дорога до міського озера (1920-ті–середина ХХ ст.). Уперше згадується 28.06.1929 р.⁴

НЕКРАСОВА вул.

Вулиця названа на честь *Миколи Олексійовича Некрасова* (28.11.1821 р., м. Немирове, нині Подільської обл., РФ – 27.12.1877 р., м. С.-Петербург).

Видатний російський поет, редактор і видавець журналу “Современник” (1847 – 1866 рр.), редактор журналу (разом з М.Є. Салтиковим-Щедріним) “Отечественные записки” (з 1868 р.).

Тв.: поеми “Коробейники” (1861 р.), “Мороз, Красный нос” (1864 р.), “Русские женщины” (1871-1872 р.), “Кому на Руси жить хорошо” (1866–1876 р.), “Современники”, 1875-1876 р.); цикл віршів “Последние песни” (1877 р.).³³

НЕРОВНІ вул. (з 20.10.1967 р.).¹⁰

Вулиця носить ім'я *К. Т. Неровні*. Один із учасників встановлення Радянської влади в м. Конотоп після Жовтневої революції 1917 р.

До цього **ТРУБНА** вул. (кін. XIX ст. – 1967 р.). Уперше згадується 28.06.1929 р.

Назва вулиці несла певну інформацію про об'єкт, вказувала про розташування на ній (поруч із нею) одного з цехів “Головних залізничних майстерень” (потім КПВРЗ, КВРЗ), побудованих в 1868 р.

НІЖИНСЬКА вул. (1920-ті р.). Уперше згадується 28.06.1929 р.⁴

Назва вулиці вказує на напрямок дороги, яка поєднує м. Конотоп з м. Ніжин. Згодом найменування дороги перетворилося на назву вулиці.

НІЖИНСЬКОЇ 3-й пров. вул.

До цього **ВАСИЛЬКІВСЬКА** (кін. XIX ст. – середина XX ст.). Уперше згадується 28.06.1929 р.⁴

НІЖИНСЬКОЇ 5-й пров. вул.

До цього **ТРАНСПОРТНА** (кін. XIX ст. – середина XX ст.). Уперше згадується 28.06.1929 р.⁴

НІЖИНСЬКОЇ 6-й пров. вул.

До цього **ВИШЕН** пров. (кін. XIX ст. – середина XX ст.). Уперше згадується 28.06.1929 р.⁴

В основі назви провулку лежало найменування породи дерева – *вишня*. Появі назви провулку могло слугувати те, що найбільше привертало увагу на його території – наявність великої кількості дерев вишні.^{13[69]}

НОВІКОВА вул. (1920-ті р.). Уперше згадується 28.06.1929 р.⁴

Вулиця носить ім'я *Павла Ілліча Новікова* (29.07.1896 р., м. Одеса – 29.03.1918 р., поблизу станції Мельня, похований в с. Черноплатове Конотопського району Сумської області). Учасник встановлення Радянської влади в м. Конотоп після Жовтневої революції 1917 р., член РСДРП(б).

Закінчив двокласне Ніжинське залізничне училище. 1910 р. вступив до Конотопського технічного залізничного училища. По закінченні училища в 1913 р. працював техніком механічного цеху Головних залізничних майстерень (нині КВРЗ), брав активну участь у діяльності гуртка “Правдистів”, керівником якого був сам.

У 1917 р. П. І. Новіков – голова Конотопської Ради робітничих і солдатських депутатів. 03.12.1917 р. бере участь у І обласному з'їзді РСДРП(б) Південно-Західного краю (м. Київ).

У 1918 р. очолив червоноармійський загін, що вів боротьбу з петлюрівцями та німецькими військами на Конотопщині. 29.03.1918 р. загинув у бою в районі станції Мельня.

Постановою Ради Міністрів УРСР від 20.11.1967 р. № 750 ім'я Павла Ілліча Новікова присвоєно Конотопському технікуму транспортного будівництва.⁶⁸

НОВІКОВА пл. (з 20.10.1967 р.).⁶⁰

Див. Новікова вул.

До цього **ЛАДОНКА** вул. (XIX ст. – 1967 р.).⁶⁰

У назві вулиці може бути відображений слід дохристиянських вірувань – назва язичницької культової споруди – капища богині Лади, яку ще називають давньослов'янською богинею шлюбу (проте, користуючись наявними науковими даними, довести це важко). Назва може походити від загальнослов'янського давньоруського слова *лада*, *ладо*, яке означало “(чийсь) чоловік”, “(чиясь) дружина”. Спочатку власне ім'я богині стало загальним поняттям “чоловік”, “дружина”, далі це слово використовується як власне ім'я, від імені – стає прізвиськом (як прізвиська Ярема, Хома), а вже від прізвиська могла отримати назву і вулиця.⁶⁹

Ладанка – мішочок із церковним ладаном, або взагалі з якою-небудь святинею, який носили разом із хрестом на шиї. Відоме прислів'я: “Ладанка на вороту, а чорт на шее”.⁷⁰

НОВОСЕЛИЦЯ вул. (1920-ті рр.). Уперше згадується 28.06.1929 р.⁴

Назва вулиці несе певну інформацію про об'єкт, говорить про *нову, щойно заселену* територію.¹³

НОГІНА вул.

Вулиця носить ім'я *Віктора Павловича Ногіна* (02.02.1878 р., м. Москва – 22.05.1924 р., м. Москва). Радянський партійний і державний діяч, професійний революціонер.

В. П. Ногін – керівник московського ВРК під час Жовтневої революції 1917 р. Народний комісар у справах торгівлі та промисловості в першій Раді Народних Комісарів. Обіймав посади комісара праці Московської обл., заступника Народного Комісара праці РРФСР.

Похований на Красній площі в Москві.

Тв.: “На полюсе холода” (1922 р.).

Місто Богородськ Московської обл. в 1930 р. перейменовано в м. Ногінськ.⁷¹

О

ОБРУЧА ГЕНЕРАЛА вул.

Вулиця носить ім'я *Григорія Гнатовича Обруча* (1902 р., м. Конотоп – 1962 р.). Генерал-майор танкових військ (1945 р.). Учасник Великої Вітчизняної війни з 22.06.1941 р. Під час війни з Японією полковник, командир 72-ї танкової бригади.

Нагороджений орденом Леніна, трьома орденами Червоного Прапора, орденом Вітчизняної війни I ступеня, медалями “XX років РСЧА”, “За відвагу”, “За оборону Ленінграда”, “За оборону Радянського Заполяр’я”.¹²⁰

До цього **ОБРУЧІВСЬКА** вул. (1920-ті – середина XX ст.). Уперше згадується 28.06.1929 р.⁴

Вулиця отримала назву від прізвища (прізвиська) *Обруч*, носії якого були першими, а згодом, можливо, і найчисленнішими поселенцями на території майбутньої вулиці серед представників інших родин, що заселяли дану місцевість.¹³

ОЛЕКСАНДРІВСЬКА вул. (з 30.01.1992 р.).⁶

До цього **ГАЗЕТИ “ПРАВДА”** вул. (до 1992 р.).⁶

Вулиця отримала назву на честь головної газети СРСР – “*Правда*”, яка довгий час була щоденним центральним органом Комуністичної партії (РСДРП(б), РКП(б), ВКП(б), КПРС) та найбільш впливовим радянським виданням. Нагороди: два ордени Леніна (1945, 1962 р.), орден Жовтневої революції (1972 р.).

22.04.1912 р., згідно з рішенням VI Всеросійської (Празької) конференції РСДРП(б) про випуск масової робітничої більшовицької газети (за ініціативою В. І. Леніна), вийшов перший номер газети “Правда”. На той час “Правда” не була офіційним органом ЦК РСДРП(б), ним вважалась нелегальна газета “Соціал-демократ”, яка друкувалась за кордоном і ввозилась до Росії нелегально. До того, з 1908 р. по квітень 1912 р., спочатку у Львові, а потім у Відні видавалась популярна соціал-демократична газета

“Правда” під редакцією Л. Д. Троцького, міжнародний відділ якої вів А. А. Іоффе – так звана “Венская” Правда”.

22.08.1991 р. газета востаннє виходить як “орган ЦК КПРС”. Цього ж дня її випуск був призупинений указом Президента Росії Б. М. Єльцина як видання, що підтримало Державний Комітет Надзвичайного Стану, як орган розпущеної КПРС. У вересні газета відновлює свій випуск як “загальнополітична газета”. Нині – орган КПРФ, виходить тричі на тиждень.⁷²

До цього **СОЦІАЛЬНА** вул. (1920-ті – середина ХХ ст.).⁴

Назва вулиці мала ідеологічне підґрунтя часів СРСР, належала до суспільно-політичної лексики даної епохи.²³

До цього **ОЛЕКСАНДРІВСЬКА** вул. (кін. ХІХ – початок ХХ ст.). Перші згадки – у 1914–1915 рр.²³

Вулиця могла бути названа на честь коронації російського імператора Олександра ІІ. (1855 р.).

ОЛІЙНИКА вул. (з 18.07.2000 р.).⁷³

Вулиця названа на честь *Бориса Степановича Олійника* (23.06.1932 р., с. Божиківці Деражнянського району Хмельницької обл. – 01.10.1999 р., м. Київ). Начальник Конотопського відділення Південно-Західної залізниці (1966–1977 р.), Південно-Західної залізниці (1980–1999 р.), Президент Укрзалізниці (1991–1993 р.). Депутат Верховної Ради УРСР Х та ХІ скликань, Народний депутат України ХІІ скликання. Почесний громадянин м. Конотоп.

21.10.2000 р. станція Дроздовка, що на Чернігівщині, перейменована на станцію імені Бориса Олійника.⁷⁴

До цього **САДОВА** вул. (від №68 до кінця вулиці) (до 2000 р.).⁷³

Див. Садова вул.

ОСІННЯ вул. (1920-ті рр.). Уперше згадується 28.06.1929 р.⁴

Вулиця отримала назву від пори року – осінь. Можливо, була закладена саме восени.

ОСИПЕНКО вул.

Вулиця названа на честь *Поліни Денисівни Осипенко* (в дівоцтві *Дудник*) (08.10.1907 р., с. Новоспасівка, нині с. Осипенкове Бердянського району Запорізької обл. – 11.05.1939 р., загинула поблизу с. Висове Рибновського району Рязанської обл., похована в Москві). Герой Радянського Союзу (02.11.1938 р.), льотчик-випробувач, майор.

1933 р. Поліна Осипенко закінчила Одеське військово-авіаційне училище. 1937 р. встановила три світових рекорди висотних польотів з вантажем та без навантаження. У 1938 р. очолила безпосадочний переліт Севастополь – Архангельськ; її екіпаж встановив також міжнародний жіночий рекорд дальності польоту по замкнутій кривій. 24-25.09.1938 р. на літаку АНТ-37 “Родина” (командир – В. С. Гризодубова, штурман – М. М. Раскова) здійснила безпосадочний переліт Москва – Далекий схід (Кербі, район Комсомольська-на-Амурі) тривалістю 6,450 км (по прямій – 5,910 км). У ході перельоту був встановлений жіночий світовий рекорд дальності польоту. За виконання цього

перельоту, виявлені при цьому мужність і героїзм П. Д. Осипенко присвоєно звання Героя Радянського Союзу.

Поліна Осипенко загинула в авіаційній катастрофі 11.05.1939 р. поблизу с. Висове Рибновського району Рязанської області під час учбово-тренувальних зборів разом із начальником головної льотної інспекції ВПС РСЧА А. К. Серовим. Похована на Красній площі в Москві.

Ім'я Поліни Осипенко в 1939–1958 р. носило м. Бердянськ. Її ім'ям названі вулиці та площі в містах України, Росії, Білорусі; ім'я П. Д. Осипенко носять Одеська військава авіаційна школа (1939 р.), Бердянський вчительський інститут.⁶¹

ОСТРОВСЬКОГО вул.

Вулиця названа на честь *Олександра Миколайовича Островського* (31.03.1823 р., м. Москва – 02.06.1886 р., с. Ніколо-Бережки, нині Костромської обл.). Російський письменник, драматург, Член-кореспондент Петербурзької Академії Наук, творець театральної школи й цілісної концепції театральної постановки.

У п'єсах О. М. Островського відображені звичайні ситуації зі звичайними людьми, драми яких – у побуті й людській психології. Основні ідеї реформи театру: театр повинен бути побудований на умовностях («четверта стіна», яка відділяє глядачів від акторів); незмінність відношення до мови: майстерність мовних характеристик, які говорять майже все про героїв; ставка не на одного актора, а на акторський ансамбль; «люди ходят смотреть игру, а не саму пьесу – её можно и прочитать».

Тв.: п'єси «Семейная картина» (1847 р.), «Свои люди – сочтемся» (1849 р.), «Неожиданный случай» (1850 р.), «Не так живи, как хочется» (1854 р.), «Доходное место» (1856 р.), «Не все коту масленица» (1871 р.), «Волки и овцы» (1875 р.), «Бесприданница» (1878 р.), «Без вины виноватые» (1881 – 1883 р.), «Не от мира сего» (1885 р.).

Похований О. М. Островський на цвинтарі церкви Св. Миколи Чудотворця в с. Ніколо-Бережки Костромської обл.⁷⁵

До цього **САШКІВ** пров. (1920-ті – середина ХХ ст.). Уперше згадується 28.06.1929 р.⁴

Провулок отримав назву від імені *Сашко (Олександр)*, власник якого міг бути першим поселенцем на території майбутньої вулиці.¹³

П

ПАВЛОВА вул.

Вулиця названа на честь *Івана Петровича Павлова* (14.09.1849 р., м. Рязань – 27.02.1936 р., м. С.-Петербург). Один із найавторитетніших учених Росії, фізіолог, психолог, засновник науки про вищу нервову діяльність і уявлення про процеси регуляції травлення, засновник російської фізіологічної школи.

І. П. Павлов – лауреат Нобелівської премії в галузі медицини й фізіології «за роботу з фізіології травлення» (1904 р.), дійсний член Петербурзької АН (1907

р.). 1925–1936 р. – директор Інституту фізіології АН СРСР. 1935 р., на 15 Міжнародному конгресі І. П. Павлову присвоєне почесне звання “старійшини фізіологів світу”.

У 1934 р. АН СРСР заснована премія ім. І. П. Павлова за кращу наукову роботу в галузі фізіології.

Із висловів І. П. Павлова: “...Я был, есть и останусь русским человеком, сыном Родины, её жизнью прежде всего интересуюсь, её интересами живу, её достоинством укрепляю своё достоинство!”⁷⁶

ПАНОВА вул. (20.10.1967 р.).⁶⁰

Вулиця названа на честь *Олексія Борисовича Панова* (15.10.1914 р., м. Путивль, нині Сумської обл.– 12.09.1944 р., м. Варшава). Підполковник, Герой Радянського Союзу (23.02.1945 р., посмертно).

О. Б. Панов закінчив Конопотську семирічну школу, школу ФЗН при Конопотському паровозовагоноремонтному заводі. Із 1939 р. – слухач військово-повітряної академії ім. М. Жуковського. У роки Великої Вітчизняної війни воював на Ленінградському, Волховському, Калінінському, Західному Південно-Західному, Сталінградському, Північно-Західному, Центральному, 1-му Білоруському фронтах. За вміле керівництво бойовими діями, мужність і відвагу, виявлені в боях із ворогом, командує 67-го гвардійського Барановицького винищувального авіаполку О. Б. Панову присвоєно звання Героя Радянського Союзу (посмертно). Загинув у повітряному бою над Варшавою.

Ім'ям О. Б. Панова названо Конопотське ВПТУ №4.^{15[343]}

До цього *МІСТКОМІВСЬКА* вул. (1920-ті – 1967 р.). Уперше згадується 28.06.1929 р.⁴ Назва вулиці мала ідеологічне підґрунтя часів СРСР, пов'язане з формуванням органів влади на місцях у перші роки після Жовтневої революції 1917 р.

ПАНФІЛОВА вул.

Вулиця названа на честь *Івана Васильовича Панфілова* (20.12.1892 р., м. Петровськ, нині Саратовської обл РФ – 18.11.1941 р., поблизу с. Гусеньово Волоколамського району Московської обл.). Герой Радянського Союзу (12.04.1942 р., посмертно), командир 8-ї гвардійської стрілецької дивізії 16-ї А Західного фронту, генерал-майор.

І. В. Панфілов – військовий комісар Киргизької РСР (з 1938 р.). У роки Великої Вітчизняної війни – командир 316-ї стрілецької дивізії (з 17.11.1941 р. – 8-ї гвардійської стрілецької дивізії) 16 А Західного Фронту, яка прославилась у боях на Волоколамському напрямку. Генерал-полковник гітлерівської армії Еріх-Гепнер, командує 4-ю танковою групою, ударні підрозділи якої отримали поразку в боях із 8-ю гвардійською стрілецькою дивізією, називає її в своїх донесеннях командуєчому групою армій “Центр” “дикої дивізією, воюючої в нарушение всех уставов и правил ведения боя, солдаты которой не сдаются в плен, чрезвычайно фанатичны и не боятся смерти”. Взвод винищувачів танків саме цієї дивізії 16.11.1941 р. призупинив

на чотири години наступ 50 німецьких танків, знищивши 18 із них. Це увійшло в історію як подвиг 28 героїв-панфіловців.

І. В. Панфілов загинув 18.11.1941 р. від осколків німецької мінометної міни.

Ім'ям І. В. Панфілова названі населені пункти, вулиці міст колишнього СРСР.⁶¹

ПАРИЗЬКОЇ КОМУНИ вул.

Назва вулиці містить ідеологічне підґрунтя часів СРСР та належить до суспільно-політичної лексики даної епохи. *Паризька комуна* (франц. Commune de Paris) – революційний уряд Парижу під час подій 1871 р., коли після підписання перемир'я з Прусією (Франко-Пруська війна) в Парижі почались заворушення, які переросли в революцію і встановлення самоуправління (18 березня–28 травня). На чолі Паризької комуни стояли об'єднані в коаліцію соціалісти та анархісти. Представники обох течій вважали Паризьку комуну першим зразком диктатури пролетаріату в історії.

До цього – *Шлях на хутір Лобківку* (XIX – середина XX ст.). Уперше згадується 28.06.1929 р.⁴

ПЕТРОВСЬКОГО вул. (1920-ті р.). Уперше згадується 28.06.1929 р.⁴

Вулиця носить ім'я *Григорія Івановича Петровського* (1878 р., м. Харків – 1958). Державний і партійний діяч першої половини XX ст. Із 1897 р. – учасник революційного руху, зазнав переслідувань як член РСДРП. У 1912 р. обраний депутатом IV Державної думи від робітників Катеринославської губернії, працював у більшовицькій фракції. У листопаді 1914 р. разом з усіма членами фракції був заарештований “за відмову голосувати за воєнні кредити” і в 1915 р. засуджений на довічне поселення в Туруханському краї. Під час революції 1917 р. – комісар Якутської обл. Влітку 1917 р. повернувся до Петрограда. У листопаді 1917 р. – березні 1919 р. – нарком внутрішніх справ РСФРР. У 1919 р. – голова Всеукраєвкому. З березня 1919 р. до літа 1938 р. – голова ВУЦВК (“всеукраїнський староста”), у 1920 – 1938 р. – член Політбюро ЦК КП(б)У. З 1940 р. – заступник директора Музею революції в Москві.^{22[367]}

До цього *МИКОЛАЇВСЬКА* вул. (XVIII – початок XX ст.). Перша згадка – в 1784 р.⁹

Назва вулиці походила від розташованої на ній релігійно-культурної споруди – *церкви Святого Миколая*, збудованої близько 1670 р. конотопським сотником Андрієм Кандибою. Церква збереглась до нашого часу.⁷⁷

ПЕРЕМОГИ пл. (з 1965 р.).

Назва вулиці символізує *Перемогу* Союзу Радянських Соціалістичних Республік над фашистською Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 р.

ПЕРЕМОГИ 1-й пров. вул.

До цього *ТУПИЙ* пров. (1920-ті – середина XX ст.). Уперше згадується 28.06.1929 р.¹³

Назва провулку несла певну інформацію про об'єкт: провулок *тупий*, непрохідний.¹³

ПІВДЕННА вул.

Назва вулиці несе певну інформацію про об'єкт, підкреслює розташування вулиці *південніше* по відношенню до якоїсь певної, сталої межі (південніше межі певної вулиці, району, межі міста).¹³

ПІВНІЧНА вул.

Назва вулиці несе певну інформацію про об'єкт, підкреслює розташування вулиці *північніше* по відношенню до якоїсь певної, сталої межі (північніше межі певної вулиці, району, межі міста).¹³

До цього **МОРГУНІВСЬКА** вул. (1920-ті – середина ХХ ст.). Уперше згадується 28.06.1929 р.⁴

Вулиця отримала назву від прізвища (прізвиська) *Моргун (Моргунов)*, носії якого були першими, а згодом, можливо, і найчисленнішими поселенцями на території майбутньої вулиці серед представників інших родин, що заселяли дану місцевість.¹³

ПІОНЕРСЬКА вул. (1920-ті рр.). Уперше згадується 28.06.1929 р.⁴

Назва вулиці містить ідеологічне підґрунтя часів СРСР та належить до суспільно-політичної лексики даної епохи. *Піонерський рух* – дитячий рух, який виник у комуністичних організаціях соціалістичних держав.

Наприкінці 1921 р. ЦК РКСМ створив спеціальну комісію із розробки програми та принципів діяльності нової дитячої організації. Один із ідеологів скаутизму І. М. Жуков, намагаючись зосередити в дитячій організації позитивні сторони скаутського руху, запропонував лозунг “Будь готов!”.

19.05.1922 р. II Всеросійська конференція комсомолу прийняла рішення про створення піонерських загонів. У жовтні 1922 р. V Всеросійський з'їзд РКСМ постановив об'єднати всі піонерські загани Росії в дитячу комуністичну організацію “Юные пионеры им. Спартака”. З березня 1926 р. піонерська організація отримала назву Всесоюзна піонерська організація ім. В. І. Леніна.

Наприкінці 1930-х рр. завершилась перебудова Всесоюзної піонерської організації за так званим шкільним принципом: клас – загін, школа – піонерська дружина. У піонерських колективах розгорнулася воєнно-оборонна робота; створювались гуртки юних стрільців, санітарів, зв'язківців.

У 1941–1945 рр. по всій державі розгорнувся масовий тимурівський рух, пов'язаний з іменем письменника Аркадія Гайдара і його повістю “Тимур і його команда”. Піонери допомагали сім'ям фронтовиків, збирали лікарські трави, металолом, чергували в шпиталях. За мужність і героїзм, виявлені в боротьбі з фашистськими загарбниками, піонери Леонід Голіков, Марат Казей, Валя Котик, Зіна Портнова удостоєні звання Героя Радянського Союзу, тисячі піонерів нагороджені орденами і медалями. Конотопчанин піонер Михайло Немолот був учасником Конотопського партизанського загону “Смерть фашизму!” і загинув 27.12.1943 р. на р. Случ у бою з ворогом.

За весь час існування Всесоюзної піонерської організації в її рядах побувало більше 210 млн. чоловік.⁷⁸

ПИРОГОВА вул. (з 11.03.1966 р.).⁷⁹

Вулиця названа на честь *Миколи Івановича Пирогова* (13.11.1810 р., м. Москва – 23.11.1881 р., с. Вишня, нині Вінницької обл.). Російський хірург, анатом, дослідження якого поклали початок анатомо-експериментальному напрямку в хірургії, засновник військово-польової хірургії і хірургічної анатомії, член-кореспондент Петербурзької АН (1847 р.).

У 1855 р., під час Кримської війни, М. І. Пирогов був головним хірургом взятого в облогу англійсько-французькими військами м. Севастополь. Оперуючи поранених, Пирогов уперше в історії світової медицини застосував гіпсову пов'язку, започаткувавши збережливу тактику лікування поранень кінцівок і врятувавши багатьох солдат і офіцерів від ампутації. Один із таких прийомів до нашого часу має назву “операція Пирогова”. Важливою заслугою М. І. Пирогова є запровадження в Севастополі зовсім нового методу догляду за пораненими: поранені проходили прискіпливий відбір уже на першому перев'язочному пункті; в залежності від тяжкості поранень одні з них направлялись на негайну операцію в польових умовах, інші, з більш легкими пораненнями, евакуювались до тилу для лікування в стаціонарних військових госпіталях.

Тіло М. І. Пирогова було забальзамоване його лікарем Д. І. Виводцевим з використанням нещодавно розробленого ним методу і поховане в мавзолеї в с. Вишня неподалік від. Вінниці. Тіло знаходиться нижче рівня землі в крипті – цокольному поверсі православного храму, в скляному саркофазі, до якого є доступ для всіх бажаючих віддати данину пошани пам'яті видатного вченого.

Ім'я М. І. Пирогова носять Вінницький Національний медичний університет, Національний медико-хірургічний центр з клінічними підрозділами в Москві, Туапсе, Мурманську; його ім'ям названі населені пункти та вулиці міст колишнього СРСР.⁸⁰

До цього **ПИРОГОВСЬКА** вул. (1920-ті – 1966 р.). Уперше згадується 28.06.1929 р.⁴

Див. Пирогова вул.

ПИРОГОВА 4-й пров. вул. (з 11.03.1966 р.).⁷⁹

До цього **ПИРОГОВСЬКИЙ** пров. (1920-ті – 1966 р.). Уперше згадується 28.06.1929 р.⁴

Див. Пироговська вул.

ПЛЄХАНОВА вул.

Вулиця носить ім'я *Георгія Валентиновича Плеханова* (псевдоніми Бельтов, Максимов-Дружбінін) (29.11.1856 р., с. Гудалівка, нині Липецька обл. РФ – 30.05.1918 р., м. Терійоки, Фінляндія, нині Зеленогорськ, частина м. С.-Петербургу). Російський і міжнародний діяч соціалістичного руху, теоретик і пропагандист марксизму, один із засновників РСДРП, газети “Іскра”. Дядько М. О. Семашка. Г. В. Плеханов до Жовтневої революції 1917 р. в Росії

ставився негативно, оскільки вважав, що Росія до соціалістичної революції не готова: “Русская история ещё не смогла той муки, из которой со временем будет испечён пшеничный пирог социализма”. Застерігав, що захват влади “одним классом или – ещё того хуже – одной партией” може мати негативні наслідки.

Тв.: роботи з філософії, соціології, естетики, етики.

Ім'ям Г. В. Плеханова названі Санкт-Петербурзький Державний гірничий інститут, населені пункти та вулиці міст колишнього СРСР.²¹

До цього територія хутора **СТАРОВОЙНЯ** (1920-ті – середина ХХ ст.). Уперше згадується 28.06.1929 р.⁴

ПОЛІСЬКА вул. (а також 1-й пров. вул.) (з 30.01.1992 р.).⁶

Назва вулиці походить від назви географічного регіону України – Полісся.¹³

До цього **Мікрорайон в межах вул. Цілинної** (до 1992 р.).⁶

ПОПЕРЕЧНА вул. (1920-ті рр.). Уперше згадується 28.06.1929 р.⁶

Назва вулиці несе певну інформацію про об'єкт, підкреслює розташування вулиці *поперек* по відношенню до чогось (поперек іншої вулиці, дороги, шляху, річки і т. д.).¹³

ПОСТИШЕВА вул. (з 20.10.1967 р.).⁶⁰

Вулиця носить ім'я *Павла Петровича Постишева* (06.09.1887 р., м. Івано-Вознесенськ, нині РФ – 26.02.1939 р., м. Москва). Радянський державний і партійний діяч, партійний пропагандист і публіцист.

П. П. Постишев – секретар ЦК КП(б)У (з 1926 р.), ЦК ВКП(б) (1930 – 1933 р.), ЦК КП(б)У (з 1933 р.), секретар Куйбишевського обкому ВКП(б) (з 1937 р.). 26.02.1938 р. за ініціативою П. П. Постишева була повернута традиція новорічної ялинки (раніше ялинка була заборонена як “буржуазний пережиток”).

Заарештований 26.02.1938 р. Розстріляний 26.02.1939 р. Реабілітований рішенням Военної колегії Верховного Суду СРСР (1956 р.).

За твердженням Служби безпеки України, Постишев є одним із організаторів голодомору в Україні. 13.01.2010 р. апеляційний суд м. Києва закрав справу про геноцид в Україні в 1932–1933 р. у зв'язку зі смертю обвинувачених.

Іменем П. П. Постишева названі вулиці міст колишнього СРСР.⁸¹

До цього **ПЕНЧУКІВСЬКА** вул. (до 1967 р.).⁶⁰

Вулиця отримала назву від прізвища *Пенчук*, носії якого були першими, а згодом, можливо, і найчисленнішими поселенцями на території майбутньої вулиці серед представників інших родин, що заселяли дану місцевість.¹³

ПРОФЕСІЙНА вул.

До цього **СВІТЛА** вул. (1920-ті – середина ХХ ст.). Уперше згадується 28.06.1929 р.⁴

ПРОХОРЕНКА вул.

Вулиця названа на честь *Миколи Степановича Прохоренка* (08.12.1921 р., с. Срамилівка Куйбишевського району Калузької обл. – 10.10.1943 р., район с.

Гребля Чорнобильського району Київської обл.). Герой Радянського Союзу (03.06.1944 р., посмертно), командир дивізіону 287-го артилерійського полку 143-ї стрілецької дивізії 60-ї А Центрального фронту, капітан. Навчався в 2-й Московській спеціальній артилерійській школі (1937 – 1940 р.), закінчив Одеське артилерійське училище (1941 р.).

У Червоній Армії з 1940 р. На фронтах Великої Вітчизняної війни з 1942 р. Воював на Брянському і Центральному фронтах. Учасник визволення м. Конотоп від фашистських загарбників у вересні 1943 р.

При захопленні плацдарму на р. Прип'ять в районі с. Гребля Чорнобильського району Київської області був важко поранений. Помер від ран 10.10.1943 р. Похований у с. Страхолісся Чорнобильського району Київської області.

Меморіальна дошка М. С. Прохоренку встановлена в м. Чорнобиль.¹⁷

ПУГАЧОВА вул. (з 29.09.1954 р.).³⁹

Вулиця носить ім'я *Ємельяна Івановича Пугачова* (1742 р., станція Зимовійська, нині станція Пугачовська Котельниковського району Волгоградської обл. – 10.01.1775 р., м. Москва). Донський козак, керівник Селянської війни 1773 – 1775 р. в Росії.

Іменем Ємельяна Пугачова названі вулиці міст колишнього СРСР.⁸²

До цього **МІЧУРИНА** 1-й пров. вул. (до 1954 р.).³⁹

ПУШКІНА вул. (з 18.10.1944 р.).¹⁹

Вулиця названа на честь *Олександра Сергійовича Пушкіна* (06.06.1799 р., м. Москва – 29.01.1837 р., м. С.-Петербург). Видатний російський поет, прозаїк, драматург першої половини XIX ст., реформатор і творець сучасної російської літературної мови.

У 1811 – 1817 р. вчився в лицей в Царському Селі, нині м. Пушкін Ленінградської обл.

Брав участь у виданні рукописних журналів, збірок та літературному гуртку “Арзамас”. Почав друкуватися в журналі “Весник Европы” (1814 р.). Із 1818 р. – член літературного товариства “Зеленая лампа” – філіалу таємного товариства “Союз благоденствия”. Служив у колегії іноземних справ. У 1836 р. почав видавати журнал “Современник”.

Тв.: роман у віршах “Евгеній Онегин”, драма “Борис Годунов”, “Повести Белкіна”, поема “Руслан і Людмила”, повість “Дубровський”.

Мав дружні стосунки з багатьма уродженцями Сумщини: О. І. Якубовичем – членом Північного товариства на Роменщині, В. І. Туманським – поетом із Глухівщини, М. А. Маркевичем – відомим істориком і поетом із Глухівщини, І. Т. Лисенком – книготорговцем із м. Суми, чий магазин у С.-Петербурзі поет відвідував.^{15[552]}

До цього **ЧЕРВОНО-ПЕРЕМОЖНА** вул. (1920-ті – 1944 р.).⁴

Назва вулиці мала ідеологічне підґрунтя часів СРСР та належала до суспільно-політичної лексики даної епохи; підкреслювала статус панівної ідеології в СРСР після Жовтневої революції 1917 р..

ПУШКІНА 1-й пров. вул. (з 18.10.1944 р.).¹⁹

До цього **ЧЕРНИШВ** пров. (1920-ті – 1944 р.). Уперше згадується 28.06.1929 р.⁴

Провлок отримав назву від прізвища (прізвиська) *Черниш*, носії якого були першими, а згодом, можливо, і найчисленнішими поселенцями на території майбутнього провулку серед представників інших родин, що заселяли дану місцевість¹³

ПУШКІНА 4-й пров. вул. (з 18.10.1944 р.).¹⁹

До цього **БЕЗЛЮДНОГО** пров. (1920-ті – 1944 р.). Уперше згадується 28.06.1929 р.⁴

Провулок отримав назву від прізвища (прізвиська) *Безлюдний*, власник якого міг бути першим поселенцем на території майбутнього провулку.¹³

Р

РАДЧЕНКІВ БРАТІВ вул. (з 20.10.1967 р.).⁶⁰

Вулиця названа на честь *братів Радченків – Івана Івановича та Степана Івановича*.

І. І. Радченко (23.10.1874 р., м. Конотоп – 01.05.1942 р., Соль-Ілецька в'язниця). Радянський партійний діяч, професійний революціонер, кандидат технічних наук.

З 1918 р. – один із організаторів і керівників торф'яної промисловості СРСР. З 1923 р. – член Президії Вищої ради народного господарства РРФСР, заступник голови Президії – Ф. Е. Дзержинського. У 1928–1931 р. очолює Геологічний комітет, стає організатором і директором Науково-дослідного торф'яного інституту (1927–1930 р. та 1934–1935 р.).

Заарештований 15.08.1937 р. Військовою колегією Верховного Суду СРСР. Засуджений 08.02.1938 р. за ст. 58-7, 58-8, 58-11 КК РРФСР на 25 років позбавлення волі. Помер, відбуваючи покарання, в Соль-Ілецькій в'язниці. Реабілітований 21.07.1954 р. Військовою колегією Верховного Суду СРСР.⁸³

С. І. Радченко (26.01.1869, м. Конотоп – 11.08.1911 р., м. С.-Петербург). Радянський партійний діяч, революціонер. Один з організаторів та учасників I з'їзду РСДРП (1898 р.), обраний членом ЦК. Після з'їзду очолив роботу із видання та розповсюдження “Маніфесту РСДРП”.

1904 р. засланий до Вологди, звільнений за амністією в жовтні 1905 р. У наступні роки від політичної діяльності відійшов.⁸⁴

До цього **ГАРМАТНА** вул. (від початку до перехрестя з вул. Успенсько-Троїцькою) (XIX – середина XX ст.). Уперше згадується 28.06.1929 р.⁴

Походження назви вулиці пов'язане з розташованим на ній артилерійським полком.

До цього **СОРОКИН** пров. (частина вулиці в районі буд. №56, 60) (1920-ті – середина XX ст.). Уперше згадується 28.06.1929 р.⁴

Провулок отримав назву від прізвища (прізвиська) *Сорока*, носії якого були першими, а згодом, можливо, і найчисленнішими поселенцями на території майбутньої вулиці серед представників інших родин, що заселяли дану місцевість.¹³

РАДЯНСЬКА вул. (1920-ті рр.). Уперше згадується 28.06.1929 р.⁴

Назва вулиці містить ідеологічне підґрунтя часів СРСР, підкреслює статус панівної ідеології в СРСР після Жовтневої революції 1917 р.

РАЗІНА вул. (з 29.09.1954 р.).³⁹

Вулиця названа на честь *Степана Тимофійовича Разіна* (народився в станиці Зимовійська, нині станція Пугачовська Котельниковського району Волгоградської обл. – 06.06.1671 р., страчений на Болотній площі в Москві). Донський козацький отаман, керівник козацького повстання 1667–1671 р. в Московській державі.

На сторінках історії С. Т. Разін з'являється вперше в 1652 р. Протягом 1662–1663 р. Степан Разін командує козацькими військами під час походів проти Кримського ханства і Османської імперії.

Разінський рух 1667–1671 рр. – результат загострення соціального становища в козачих областях, у першу чергу на Доні, у зв'язку з притоком збіглих селян із внутрішніх регіонів Московської держави після прийняття “Соборного уложения” 1649 р. і повного закріпачення селян. До повстання Степана Разіна була прикута увага всієї Європи, оскільки від його наслідків залежала доля найважливіших торгових шляхів на Волзі, які з'єднували Європу з Персією.

Козацька війна на Волзі й селянська в Поволжі продовжувалась і після страти Разіна – під проводом отаманів Василя Вуса та Федіра Шелудяка. Лише 27.11.1671 р. царськм військам вдалося оволодіти столицею разінців – містом Астрахань.^{82[418]}

До цього **РОКОСОВСЬКОГО** 1-й пров. вул. (1944 – 1954 рр.).¹⁹

До цього **НОВИЙ** пров. (1920-ті – 1944 р.). Уперше згадується 28.06.1929 р.⁴

Назва провулку несла певну інформацію про об'єкт, підкреслювала недавню появу *нового* провулку (нещодавно заселеної території).¹³

РЕПІНА вул.

Вулиця названа на честь *Іллі Юхимовича Репіна* (24.07.1844 р., м. Чугуїв, нині Харківської обл. – 29.09.1930 р., Куоккала, нині смт Репіно Ленінградської обл.). Видатний живописець кінця XIX – першої чверті XX ст., педагог, академік Петербурзької АМ (1876 р.).

У 1880 р. подорожував Україною, збираючи матеріал для картини “Запорожці пишуть листа турецькому султану” (1880–1891 рр.), вивчав історію, культуру, побут українського народу. Створив кілька портретів генерала М. І. Драгомирова, а також втілив його риси на полотні “Запорожці...” в образі кошового отамана Івана Сірка (1889 р.) Широко відомий створений Репіним портрет дочки Драгомирова – Софії Михайлівни

(Російський музей, С.-Петербург). За деякими відомостями, І. Ю. Репін відвідував М. І. Драгомирова в місті Конотопі.^{15[373]}

РИБАЛКА вул. (з 29.09.1954 р.).³⁹

Вулиця названа на честь *Павла Семеновича Рибалка* (04.11.1894 р., с. Малий Вистороп, нині Лебединського району Сумської обл. – 1948 р., м. Москва). Двічі Герой Радянського Союзу (17.11.1943 р. та 06.04.1945 р.), маршал бронетанкових військ (1945 р.).

Протягом 1914–1916 р. – у діючій армії. Був поранений і контужений. Після закінчення громадянської війни служив у Червоній Армії. Закінчив Військову академію ім. М. В. Фрунзе (1934 р.). Із 1940 р. – на викладацькій роботі.

На початку Великої Вітчизняної війни – генерал-майор. У роки війни – командуючий 5-ю танковою армією, 3-ю гвардійською танковою армією. Війська під його командуванням брали участь у Харківській наступальній операції (1943 р.), у Курській битві (1943 р.), Київській наступальній, Житомирсько-Бердичівській, Львівсько-Сандомирській, Берлінській, Празькій операціях. 1947 р. – командуючий бронетанковими і механізованими військами Радянської Армії. Похований на Новодівичому кладовищі в Москві.⁸⁵

У с. Малий Вистороп встановлено бронзовий бюст, у Празі – пам'ятник П. С. Рибалку. Його ім'ям названо одну з вулиць м. Суми.^{15[374]}

До цього **ЯРКІВСЬКОЇ** 1-й пров. вул. (до 1954 р.).³⁹

До цього **ЧЕРВ'ЯКІВ** пров. (вул. – ?) (1920-ті – 1954 р.). Уперше згадується 28.06.1929 р.⁴

Назва походить від прізвища (прізвиська) *Черв'як*, носії якого були першими, а згодом, можливо, і найчисленнішими поселенцями на території майбутньої вулиці серед представників інших родин, що заселяли дану місцевість.¹³

Черв'як – хвороба (*червить* – хворіти): “Так она червила-червила и померла”.^{12[151]}

РИБАЛКА 1-го район, 2-й, 3-й пров. вул. (з 29.09.1954 р.).³⁹

До цього **РОКОВЩИНА** вул. (XVIII – першої половини XX ст.). Перша згадка в 1782 р.⁸

Назва вулиці може походити від слова *роковщина* – зерно, яке віддавали в данину попу; частина поля, засіяна зерном, зібраний врожай із якої віддавали попу: “На пасху поп снова роковщину собирал”.^{12[119]}

РОДИМЦЕВА вул.

Вулиця названа на честь *Олександра Ілліча Родимцева* (08.03.1905 р., м. Шарлик Шарликського району Оренбурзької обл. – 13.04.1977 р., м. Москва). Двічі Герой Радянського Союзу (22.10.1937 р. та 02.06.1945 р.), генерал-лейтенант.

У роки Великої Вітчизняної війни – командувач 5-ї повітряно-десантної бригади (у вересні 1941 р. в боях на р. Сейм захищала м. Конотоп), 13-ї двічі Червого Прапора, ордена Леніна гвардійської дивізії, яка захищала м.

Сталінград. У 1943 р. – командувач 32-го гвардійського стрілецького корпусу. Автор книги “Твої, Отечество, сыны” (1974 р.).⁸⁶

До цього **Шлях на хутір Совинку** (1920-ті – середина ХХ ст.). Уперше згадується 28.06.1929 р.⁴

РОБІТНИЧО-СЕЛЯНСЬКА вул. (1920-ті рр.). Уперше згадується 28.06.1929 р.⁴

Назва вулиці містить ідеологічне підґрунтя часів СРСР, належить до суспільно-політичної лексики даної епохи; підкреслює статус панівного класу в СРСР – *робітників та селян* – після Жовтневої революції 1917 р..

До цього **КАНДИБИНА** вул. (XVIII – початок ХХ ст.). Перша згадка в 1782 р.⁸

Назва вулиці походить від прізвища представників конотопської козацької старшини *Кандиба* (конотопські сотники Федір Кандиба, 1681–1689 р., Андрій Кандиба, 1689–1707 р.), поміщиків XVII – початку ХХ ст. на прізвище Кандиба. У 1689 р. колишній корсунський полковник Федір Кандиба отримав універсалом гетьмана І. Самойловича “уряд Конотопского сотничества”, оселився на околиці “предместья Загребелье” міста Конотопа та заснував хутір, який невдовзі отримав назву від прізвища його власника.⁸⁷ У наш час на території колишнього хутора Кандиби знаходиться загальноосвітня школа-інтернат І-ІІ ст. санаторного типу №1. Вулиця, яка вела від Путивльського тракту до хутора Кандиби, і отримала однойменну з хутором назву.

На території Загребелля на кошти Кандиб було збудовано дві церкви: Святого Миколая, збудована Андрієм Федоровичем Кандибою близько 1670 р. (церква збереглась до нашого часу) та Богоявлення Господнього, збудована Данилом Андрійовичем Кандибою в 1740 р. (церква до нашого часу не збереглась).⁸⁸

РОКОСОВСЬКОГО вул. (з 18.10.1944 р.).¹⁹

Вулиця названа на честь *Костянтина Костянтиновича Рокосовського* (21.12.1896 р., с. Великі Луки, нині Псковської обл. – 03.08.1968 р., м. Москва). Двічі Герой Радянського Союзу (29.07.1944 р. та 01.06.1945 р.), маршал РС.

У рядах Червоної армії з 1918 р. Учасник громадянської війни. Закінчив курси вдосконалення вищого керівного складу при Військовій академії ім. М. В. Фрунзе.

У роки Великої Вітчизняної війни – командуючий механізованим корпусом на Рівно-Луцькому напрямку, Ярцевською групою військ у боях за м. Смоленськ, 16-ю армією під Москвою, Брянським, Донським, Центральним, 1-м і 2-м Білоруськими фронтами. Керував бойовими діями військ під Сталінградом, Курськом, у Білорусії, Східній Пруссії, в Східно-Померанській, Берлінській операціях.

Після Великої Вітчизняної війни – головнокомандувач Північної групи військ. У жовтні 1949 р. – міністр національної оборони і заступник Голови

Ради Міністрів Польської Народної Республіки. Заступник міністра оборони СРСР. Кілька разів обирався депутатом ВР СРСР.

Похований в Москві на Красній Площі.⁸⁹

До цього **БУДІВЕЛЬНА** вул. (1920-ті – 1944 р.). Уперше згадується 28.06.1929 р.⁴

Назва вулиці несла певну інформацію про об'єкт, відображала назву професії – *будівельник*.¹³

РОКОСОВСЬКОГО 2-й пров. вул. (з 18.10.1944 р.).¹⁹

До цього **ЛІТНИЙ** пров. (1920-ті – 1944 р.). Уперше згадується 28.06.1929 р.⁴

Провулок отримав назву від пори року – *літо*. Можливо, був закладений саме влітку.

РОКОСОВСЬКОГО 3-й пров. вул. (з 18.10.1944 р.).¹⁹

До цього **ПІВДЕННИЙ** пров. (1920-ті – 1944 р.). Уперше згадується 28.06.1929 р.⁴

Назва провулку несла певну інформацію про об'єкт, підкреслювала розташування провулку *південніше* відносно якоїсь певної, сталої межі (південніше межі певної вулиці, району, межі міста).¹³

РУДЕНКА вул. (з 20.10.1967 р.).⁶⁰

Вулиця названа на честь *Петра Івановича Руденка* (15.01.1919 р., х. Мартусин, нині с. Раки Конотопського району Сумської обл. – 10.11.1942 р., похований у станиці Галюгаївська Курського району Ставропольського краю). Герой Радянського Союзу (13.12.1942 р., посмертно).

Після закінчення школи (зараз ЗОШ №7 м. Конотоп) П. І. Руденко у 1934 р. вступив до школи ФЗН при Конотопському електромеханічному заводі “Червоний металіст”. З вересня 1941 р. – у діючій армії. За мужність і відвагу, виявлені в боях із ворогом, заступнику командира і штурману ескадрильї 7-го гвардійського штурмового полку гвардії лейтенанту П. І. Руденку присвоєно звання Героя Радянського Союзу посмертно.

Ім'я П. І. Руденка протягом тривалого часу носила СШ №7 м. Конотоп.^{15[382]}

До цього **КЛАДБИЩЕНСЬКА** вул. Уперше згадується 28.06.1929 р.⁴

Назва вулиці походила від розташованого на ній *кладовища* в ХІХ – ХХ ст.

РЯБОШАПКА вул. (з 1981 р.).⁹⁰

Вулиця названа на честь *Василя Яковича Рябошапка* (07.05.1917 р. м. Катеринослав, нині м. Дніпропетровськ – 03.04.1942 р., поблизу смт Крестці, Новгородська обл.). Герой Радянського Союзу (21.07.1942 р., посмертно), льотчик 299-го штурмового авіаційного полку 2-ї ударної авіаційної групи Ставки ВГК, старший сержант. У Конотопі формувався авіаційний полк, де він воював.

В. Я. Рябошапка закінчив Качинську військову авіаційну школу пілотів (1941 р.). На фронтах Великої Вітчизняної війни з липня 1941 р. Здійснив 16 бойових вильотів на розвідку і штурмовку ворожих військ. У чотирьох повітряних боях збив три літаки ворога.

Загинув під час виконання бойового завдання 03.04.1942 р. поблизу смт Крестці Новгородської обл. Похований в смт Крестці.

У смт Крестці встановлений обеліск В. Я. Рябошапку, його ім'ям названа вулиця.⁶¹

С

САДОВА вул.

Вулиця отримала назву від слова *сад*: проходила через територію саду або поруч із садами.

До цього **ЛЕНІНА** вул. (1920-ті – середина ХХ ст.). Уперше згадується 28.06.1929 р.⁴

Див. Леніна вул.

САНЖАРЕВСЬКОГО вул. (з 21.06.1968 р.).⁹¹

Вулиця носить ім'я *М. Р. Санжаревського*. Один із учасників встановлення Радянської влади в м. Конотоп після Жовтневої революції 1917 р. Один із очільників страйкового комітету робітників Головних залізничних майстерень під час Всеросійського політичного страйку 1905 р.^{117[76]}

До цього **ЦЕХОВА** вул. (кін. ХІХ – середина ХХ ст.). Уперше згадується 28.06.1929 р.⁴

Назва вулиці несла певну інформацію про об'єкт, вказувала про розташування на ній одного з *цехів* “Головних залізничних майстерень” (потім КПВРЗ, КВРЗ), побудованих в 1868 р.^{31[176]}

САНЧАКОВА вул. (30.01.1992 р.).⁶

Див. Кочемазова 5-й пров. вул. – Санчуків пров.

САРНАВСЬКА вул. (з 30.01.1992 р.).⁶

Назва вулиці вказує на напрямок із міста Конотопа до села Сарнавщина.

До цього **ЛІБКНЕХТА К.** вул. (1920-ті – середина ХХ ст.). Уперше згадується 28.06.1929 р.⁴

Вулиця носила ім'я *Карла Лібкнехта (Karl Liebknecht)* (13.08.1871 р., м. Лейпциг – 15.01.1919 р., м. Тіргартен, похований у м. Берлін). Діяч німецького і міжнародного робочого та соціалістичного рухів, один із засновників Комуністичної партії Німеччини.^{57[405-406]}

До цього **САРНАВСЬКА** вул. (кін. ХІХ – початок ХХ ст.). Перші згадки в 1914 – 1915 р., та 28.06.1929 р.⁴

Назва вулиці вказувала на напрямок дороги, яка поєднувала Конотоп із селом Сарнавщина. Згодом найменування дороги перетворилося на назву вулиці.

САРНАВСЬКОЇ 1-й пров. вул. (з 30.01.1992 р.).⁶

До цього **БАБАКІВ** завулок (1920-ті – середина ХХ ст.). Уперше згадується 28.06.1929 р.⁴

Завулок отримав назву від прізвища (прізвиська) *Бабак*, носії якого були першими, а згодом, можливо, і найчисленнішими поселенцями на території майбутнього завулка серед представників інших родин, що заселяли дану місцевість.¹³

Бабак, або байбак – степовий сурок (*Arctomys Bobac*), рід ссавців родини вивіркових (*Sciuridae*). Байбак у переносному значенні – сонлива, мала на зріст людина; мішкувата людина, ледар і соня; бездомок, бобиль, одинокий і неодружений чоловік – “він живе байбак-байбаком”. Згідно з цим, предок власників такого прізвища (прізвиська) міг мати риси, що відповідають такій характеристиці.¹¹

САРНАВСЬКОЇ 2-й пров. вул. (з 30.01.1992 р.).⁶

До цього **ГОНЧАРІВСЬКА** вул. (XVIII – середина XX ст.). Перші згадки в 1782 р.,⁸ 1784 р.,⁹ 1798 – 1800 рр.¹⁰

Вулиця отримала назву від прізвища (прізвиська) *Гончар*, носії якого були першими, а згодом, можливо, і найчисленнішими поселенцями на території майбутнього провулку серед представників інших родин, що заселяли дану місцевість. У назві вулиці також може бути відображена назва ремесла, яким займалась певна група мешканців даної території – *гончарство*.¹³

СВЕРДЛОВА вул. (1920-ті рр.). Уперше згадується 28.06.1929 р.⁴

Вулиця носить ім'я *Якова Михайловича Свердлова* (22.05.1885 р., м. Нижній Новгород – 16.03.1919 р., м. Москва). Радянський політичний і державний діяч, професійний революціонер.

У 1900 р. закінчив п'ять класів гімназії.

З 1912 р. Я. М. Свердлов – член редакції газети “Правда”. 1913 р. заарештований, направлений відбувати покарання в Туруханський край. Після Лютневої революції 1917 р. повернувся до м. Петроград. Входив до складу ЦК РСДРП(б), брав участь у підготовці й здійсненні Жовтневого перевороту. За пропозицією В. І. Леніна Свердлов був обраний Головою ВЦВК (08.11.1917 р.). Голова Комітету революційної оборони Петрограда (лютий–березень 1918 р.), Голова комісії із підготовки першої Конституції РРФСР (з квітня 1918 р.).

18.07.1918 р. доповів Президії ВЦВК про розстріл царської родини за рішенням Уральської обласної Ради. Після замаху на В. І. Леніна 30.08.1918 р. ВЦВК, за пропозицією Я. М. Свердлова, прийняв резолюцію про масовий “червоний терор” ”проти буржуазії та її агентів”. Під час хвороби Леніна виступав від його імені на засіданнях РНК, брав участь в організації Червоної Армії, роботі Комінтерну.

Помер, застудившись на мітингу. Похований на Красній площі в Москві.²¹

До цього **ПУТИВЛЬСЬКА** вул., **ПУТИВЛЬСЬКИЙ** тракт (XVIII – початок XX ст.). Перші згадки в 1782 р.,⁸ 1784 р.,⁹ 1798 – 1800 р.¹⁰

Назва вулиці вказувала на напрямок із м. Конотоп до м. Путивль. Згодом найменування дороги перетворилося на назву тракту, вулиці.

СВЕРДЛОВА 3-й пров. вул.

До цього **1905 РОКУ** вул. (1920-ті – середина XX ст.). Уперше згадується 28.06.1929 р.⁴

Назва вулиці містить ідеологічне підґрунтя часів СРСР, названа на честь дати початку першої революції в Росії (1905–1907 рр.).

До цього **ВОЗНЕСЕНСЬКИЙ** пров. (XIX – початок XX ст.).^{9[372]}

Назва провулка походила від розташованої поруч релігійно-культової споруди – *церкви Вознесіння Господнього* (у народі відомої як Сорокасвятська), збудованої в 60-х рр. XVII століття старанням гетьмана І. Брюховецького (будувалась як церква “Святих Чотирьохдесяти мучеников”) на честь “...убиенных от татар, идеже мощи под Конотопом лежащие...” в битві під Конотопом в 1659 р. Церква збереглася до нашого часу. Зараз – Свято-Вознесенський кафедральний собор.^{88[93]}

СВОБОДИ вул. (початок 1920-х р.). Уперше згадується 28.06.1929 р.⁴

Назва вулиці містить ідеологічне підґрунтя часів СРСР, належить до суспільно-політичної лексики даної епохи.

До цього **ВОКЗАЛЬНА** вул. (др. п. XIX – початок 1920-х р.)

Назва вулиці несла певну інформацію про об’єкт, підкреслювала розташування на ній *залізничного вокзалу*, збудованого в 1868 р.

СЕМАШКА вул.

Вулиця носить ім'я *Миколи Олександровича Семашка* (08.09.1874 р., с. Ливенське, нині Липецької обл. РФ – 18.05.1949 р., м. Москва). Лікар, радянський партійний і державний діяч, один із організаторів системи охорони здоров'я в СРСР, академік АМН СРСР (1944 р.), АПН СРСР (1945 р.).

1891 р. М. О. Семашко закінчив Єлецьку чоловічу гімназію, 1901 р. – медичний факультет Казанського університету.

1908 р. разом із більшовицьким закордонним центром переїхав до Парижа, де до 1910 р. працював секретарем Закордонного бюро ЦК РСДРП. Після Жовтневої революції 1917 р. в Росії – завідуючий медико-санітарним відділом Мосради. Із 11.07.1918 по 25.01.1930 р. – Народний комісар охорони здоров'я СРСР. Керував розтином тіла Леніна. Під керівництвом М. О. Семашка створені системи охорони материнства, здоров'я дітей і підлітків, ряд науково-дослідних медичних інститутів в СРСР.

У 1921–1949 рр. М. О. Семашко – професор, завідувач кафедри соціальної гігієни медичного факультету Московського університету (з 1930 р. – 1-й Московський медичний інститут), 1945–1949 рр. – директор інституту шкільної гігієни АПН СРСР, одночасно (1947–1949 рр.) – директор інституту організації охорони здоров'я та історії медицини АМН СРСР (з 1965 р. ВНДІ соціальної гігієни і організації охорони здоров'я ім. М. О. Семашка). Ініціатор створення Центральної медичної бібліотеки (1918 р.), Будинку вчених (1922 р.) у Москві. 1927–1936 рр. – головний редактор “Большой медицинской

енциклопедии”; голова Вищої Ради у справах фізичної культури і спорту (з 1923 р.), Всесоюзної гігієнічної спілки (1940 – 1949 рр.).

СЕРАФИМОВИЧА вул.

Вулиця названа на честь *Олександра Серафимовича (Попов Олександр Серафимович)* (07.01.1863 р., станиця Нижнекурмоярська, нині Цимлянського району Ростовської обл. РФ – 19.01.1949 р., м. Москва). Російський радянський письменник, прозаїк, головний редактор журналу “Октябрь” (1926–1927 р.), Лауреат Сталінської премії (1943 р.).

Тв.: оповідання “На льдине” (“Русские ведомости”, 1889 р.), Зібрання творів у 3-х томах (1913 р.), повість “Железный поток”(1924 р.).

Ім’я Олександра Серафимовича присвоєно Волгоградському Державному педагогічному університету (1949 р.); на честь письменника названі вулиці в Києві та Москві.⁹¹

СІЧНЯ 9-го вул.

Назва вулиці містить ідеологічне підґрунтя часів СРСР і пов’язана з подіями першої революції в Росії (1905 – 1907 рр.). 9 січня 1905 р. в Петербурзі за наказом царя Миколи II (1894–1917 рр.) було розстріляно мирну демонстрацію робітників, які разом із сім’ями йшли до Зимового палацу, щоб передати царю петицію про свої потреби. Понад 3 тисячі людей було вбито, кілька тисяч поранено. Події 9 січня 1905 р. слугували поштовхом до початку першої російської революції й увійшли в історію під назвою “кривава неділя”.⁴³

До цього **КОЗИНІВСЬКА** вул. (XVIII – середина XX ст.). Перші згадки – у 1782 р.,⁸ 1798 – 1800 р.,¹⁰ 28.06.1929 р.⁴

Вулиця отримала назву від прізвища *Козин*, носії якого були першими, а згодом, можливо, і найчисленнішими поселенцями на території майбутньої вулиці серед представників інших родин, що заселяли дану місцевість.¹³

СМІЛЯНСЬКОГО вул.

Вулиця названа на честь *Леоніда Івановича Смілянського* (27.02.1904 р., м. Конотоп – 11.11.1966 р., м. Київ). Прозаїк, драматург, член Спілки письменників України (1934 р.).

Леонід Смілянський закінчив Конотопський залізничний технікум (1924 р.), Київський ІНО (1928 р.), навчався в аспірантурі. Працював редактором “Літературної газети”, газети “Література і мистецтво”, журналу “Молодий більшовик”, у видавництві “Радянська література”.

Л. І. Смілянський – автор оповідань “Нові оселі” (1928 р.), “На заставі” (1941 р.), “Чубарик” (1967 р.), повістей та романів “Машиністи” (1930 р.), “Зустрічі” (1936 р.) “Сашко”(1950 р). У багатьох із них відображені реалії нашого міста та образи наших земляків. Основний доробок Л. Смілянського складають його історичні та біографічні повісті й романи: “Михайло Коцюбинський” (1940 р.), “Золоті ворота” (1942 р.), “Євшан-зілля” (1943 р.), роман у 2-х томах про Шевченка “Поетова молодість ” (1960–1962 рр.); п’єси про Леся Українку “Червона троянда” (1955 р.) і про Франка “Мужицький посол ” (1956 р.).

Ім'ям Леоніда Смілянського названо ЗОШ №10 м. Конотопа.^{15[412]}

До цього **НОВА** вул. (1920-ті – середина ХХ ст.). Уперше згадується 28.06.1929 р.⁴

Назва вулиці несла певну інформацію про об'єкт, підкреслювала нещодавню появу *нової* вулиці (нещодавно заселеної території).

СЛЮСАРНА вул. Уперше згадується 28.06.1929 р.¹³

Назва вулиці несе певну інформацію про об'єкт, відображає назву однієї з професій середньої та важкої промисловості – *слюсар*, поширених у другій половині ХІХ ст. в м. Конотоп у зв'язку з будівництвом (1868 р.) і функціонуванням “Головних залізничних майстерень” (потім КПВРЗ, КВРЗ); може вказувати на розташування на ній слюсарного цеху.^{31[176]}

СОБОРНА вул. (з 30.01.1992 р.).⁶

До цього **ЧЕРВОНА** вул. (1923 р. – 1992 р.). Уперше згадується 27.02.1923 р.¹²³

Назва вулиці мала ідеологічне підґрунтя часів СРСР, належала до суспільно-політичної лексики даної епохи.

До цього **СОБОРНА** вул. (кін. ХІХ – 1923 р.). Перші згадки в 1914 – 1915 р.²³

Назва вулиці походила від розташованої на ній релігійно-культової споруди – *Собору Різдва Пресвятої Богородиці*, збудованого Гордієм Ніжинським та Іваном Вакуленком у 1739–1745 рр. на кошти бунчукового товариша Андрія Лизогуба на місці старого дерев'яного, що згорів у 1725 р. Собор до нашого часу не зберігся (зруйнований у 1930-х рр.).^{88[90]}

СОСНІВСЬКА вул. (з 18.10.1944 р.).¹⁹

Вул. Пролетарська. 1920-ті р.

Назва вулиці вказує на напрямок дороги, яка поєднує м. Конотоп із с. Соснівка.

Вул. Пролетарська. 1965 р.

До цього **ПРОЛЕТАРСЬКА** вул. (1923 р. – 1944 р.). Уперше згадується 27.02.1923 р.¹²³

Див. Лазаревського вул.

До цього **СОСНІВСЬКА** вул. (XIX – 1923 р.). Перші згадки в 1914 – 1915 р.²³

Назва вулиці вказувала на напрямок із м. Конотоп до с. Соснівка. Згодом найменування дороги перетворилося на назву вулиці.

СПОРТИВНА вул.

До цього **СТАДІОННОЇ** вул. частина від №33, №36. (до 1985 р.).¹⁸

СТАХАНІВСЬКА вул.

Назва вулиці містить ідеологічне підґрунтя часів СРСР та належить до суспільно-політичної лексики даної епохи. Вулиця названа на честь поширеного в 1930-ті р. в СРСР *стаханівського руху* за передові методи праці, що отримав свою назву на честь шахтаря із Кадіївки (Донбас) Олексія Григоровича Стаханова, який застосував метод роботи, заснований на поділі виробничих операцій між вибійником і кріпильником, і встановив рекорд із видобутку вугілля в 1935 р. – за зміну було вирубано 102 т вугілля, що в 14,5 разів перевищило норму.^{43[196]}

До цього **РИКОВА** вул. (1920-ті – середина XX ст.). Уперше згадується 28.06.1929 р.⁴

Вулиця носила ім'я *Олексія Івановича Рикова* (13.02.1881 р., м. Саратов РФ – 15.03.1938 р., м. Москва). Радянський політичний і державний діяч.

О. І. Риков – народний комісар внутрішніх справ першого радянського уряду (26.10.1917 – 16.11.1917 рр.). 10.10.1917 р. підписав постанову про створення

міліції (ця дата й досі відзначається як День міліції). У 1918 р. виступив проти “красного терору”. Останнє місце служби – народний комісар пошти і телеграфів (з 30.01.1931 р.). 17.01.1932 р. відомство перейменоване у Наркомат зв’язку.

У лютому 1937 р. виключений з партії, 27.02.1937 р. – заарештований. Розстріляний 15.03.1937 р. Реабілітований Головною Військовою прокуратурою СРСР у 1988 р.

Колишня назва м. Єнакієво Донецької області – Риково (1927 – 1937 рр.).⁹²

СТЕПНЯКІВ БРАТІВ вул.

Вулиця названа на честь *братів Степняків*, учасників встановлення Радянської влади в м. Конотоп після Жовтневої революції 1917 р.

До цього **СОВХОЗНА** вул. (1920-ті – середина ХХ ст.). Уперше згадується 28.06.1929 р.⁴

Назва вулиці мала ідеологічне підґрунтя часів СРСР, належала до суспільно-політичної лексики даної епохи; підкреслювала значущість ідей запровадження колективної власності в аграрному секторі економіки як важливого кроку до комуністичного суспільства. Лозунг суцільної колективізації офіційно проголосив листопадовий (1929 р.) Пленум ЦК ВКП(б), який визнав недостатніми накреслені XV з’їздом партії темпи колгоспного будівництва (до 20% селянських посівів СРСР, до 24% - в Україні наприкінці п’ятирічки).^{43[198]}

До цього **СЕВАШІВКА** (XVIII – початок ХХ ст.). Перші згадки в 1782 р.,⁸ 1798 – 1800 р.,¹⁰ 28.06.1929 р.⁴

Вулиця отримала назву від прізвища *Севаши (Сиваши)*, носії якого були першими, а згодом, можливо, і найчисленнішими поселенцями на території майбутньої вулиці серед представників інших родин, що заселяли дану місцевість¹³

СУВОРОВА вул.

Вулиця названа на честь *Олександра Васильовича Суворова* (13.11.1730 р., м. Москва – 06.05.1800 р., м. С.-Петербург, похований в Олександро-Невській лаврі). Видатний полководець, граф Римнікський (1789 р.), князь Італійський (1799 р.), Генералісімус (1799 р.)

О. В. Суворов – найвідоміша постать у російській військовій історії. Підраховано, що він провів більше шістдесяти битв, і в усіх отримав перемогу. Послідовник і учень П. Румянцева, він виховав плеяду полководців, серед яких М. Кутузов, П. Багратіон, М. Платов, М. Мілорадович. На ідеях Суворова були виховані М. Драгомиров, М. Скобелєв, О. Брусилов та інші відомі російські військові діячі.

Мистецтво О. В. Суворова базувалось на рішучих наступальних діях. Із беззаперечним успіхом він використовував масове скупчення сил і засобів на найважливіших напрямках, почерговий розгром своїх супротивників, взаємодію фронтальних ударів з обходами. Особливою його заслугою стало

вдосконалення тактики колон і розсипного строю – метод ведення бою, засвоєний більшістю армій значно пізніше.

О. В. Суворов був ворогом муштри, намагався привчати солдат до сміливих, ініціативних дій. Багато уваги приділяв формуванню в солдат професійних навичок, постійно турбувався про моральний дух війська. Суворов, за словами Дениса Давидова, “положил руку на сердце солдата и изучил его биение”, недарма солдати віддячували йому любов’ю, називаючи його “солдат-фельдмаршал”.

Усе своє життя О. В. Суворов віддав служінню Вітчизні. Він говорив: “Доброе имя есть принадлежность каждого честного человека; но я заключал доброе имя мое в славе моего Отечества, и все деяния мои клонились к его благоденствию”.

Похований в Олександрівській лаврі м. С.-Петербург. На могильній плиті короткий напис: “Здесь лежит Суворов”.²¹

До цього **СУВОРОВЦЕВА**⁴ (**СУВОРОВЦЕВИХ БРАТИВ**)² вул. (1920-ті – середина ХХ ст.). Уперше згадується 28.06.1929 р.⁴

Вулиця названа на честь братів Суворовцевих – Миколи Івановича та Якова Івановича.

М. І. Суворовцев – конотопчанин, учасник встановлення Радянської влади в м. Конотоп після Жовтневої революції 1917 р. Член РСДРП(б). Директор Конотопського колієремонтного заводу – КРМЗ №5, підполковник шляху і будівництва. Похований у м. Конотоп.²

1907 р. закінчив Конотопське технічне залізничне училище. Учасник евакуації (1941 р.) та реевакуації (1944 р.) заводу. Неодноразово обирався депутатом Конотопської міської ради.

Я. І. Суворовцев – конотопчанин, учасник встановлення Радянської влади в м. Конотоп після Жовтневої революції 1917 р. Член РСДРП(б).⁹³

СУМСЬКА вул.

Назва вулиці вказує на напрямок дороги, яка поєднує м. Конотоп з обласним центром Сумської області – містом Суми. Згодом найменування дороги перетворилося на назву вулиці.

До цього **дорога в Сім’янівку** (1920-ті – середина ХХ ст.). Уперше згадується 28.06.1929 р.⁴

СХІДНА вул.

Назва вулиці несе певну інформацію про об’єкт, підкреслює розташування вулиці *східніше* по відношенню до якоїсь певної, сталої межі (східніше межі певної вулиці, району, межі міста).¹³

Т

ТАІРОВА вул. (з 18.10.1944 р.).¹⁹

Вулиця носить ім’я *Заїра Таїрова* (1922 р. Кургангубінський район Сталінабадської обл. – 12.09.1943 р., район с. Тиниця Бахмацького району

Чернігівської обл.). У роки Великої Вітчизняної війни брав участь у визволенні м. Конотоп від німецько-фашистських загарбників у вересні 1943 р. З. Таїров – молодший сержант, санінструктор 6-ї роти 2 батальйону 635 стрілецького полку 143 стрілецької дивізії 60 А Центрального фронту.

25 червня 1943 р. під час наступу 187-ї армійської штрафної роти на с. Хорошевський Орловської області виніс із поля бою 31 важко поранених бійців і командирів. За хоробрість і мужність нагороджений орденом Червоної Зірки.¹²¹

Загинув 12.09.1943 р. в районі с. Тиниця Бахмацького району Чернігівської обл. Похований в с. Тиниця.¹²²

До цього **ТИХА** вул. (1920-ті – 1944 р.). Уперше згадується 28.06.1929 р.⁴

Назва вулиці несла певну інформацію про об'єкт, вказувала на розташування її на околиці міста, на віддаленість її від “гамірного” центру міста: вулиця затишна, *тиха*.

ТІМІРЯЗЄВА вул.

Вулиця названа на честь *Климента Аркадійовича Тімірязєва* (22.05.1843 р., м. С.-Петербург – 28.04.1920 р., м. Москва). Російський фізіолог, фізик, винахідник, історик науки, публіцист, засновник російської і британської наукових шкіл фізіології рослин.

К. А. Тімірязєв – член-кореспондент Петербурзької АН (1890 р.), РАН (1917 р.), член Королівської спілки (британський аналог Академії наук; 1911 р.), Почесний доктор Кембриджу, університетів Женеви і Глазго, член-кореспондент Единбурзької і Манчестерської ботанічних спілок. Депутат Мосради (1920 р.).

Наукові праці К. А. Тімірязєва присвячені засухостійкості рослин, питанням харчування рослин, перш за все розкладанню атмосферного вуглецю зеленими рослинами під впливом сонячної енергії.

Цитати: “В состав того, что мы называем человечеством, входит более мёртвых, чем живых, тот, кого уже нет, продолжает жить между нами в своих идеях, в своих делах, своим примером”, “Я исповедую три добродетели: веру, надежду и любовь; я люблю науку как средство достижения истины, верю в прогресс и надеюсь на Вас (студентов)”, “Если наука и не знает в настоящее время чего-нибудь, то она будет знать это в будущем”, “Тот, кто сумел бы вырастить два колоса там, где прежде рос один, две былинки травы, где росла одна, заслужил бы благодарность всего человечества”, “Ломоть хорошо испеченного хлеба составляет одно из величайших изобретений человеческого ума”, “Возьмите теперь любую книгу иностранного научного журнала, и вы почти наверное встретите русское имя”.

Ім'ям К. А. Тімірязєва названі селище Тімірязєв Липецької області РФ, місячний кратер, Інститут фізіології рослин РАН; його ім'я носять вулиці в містах України, Росії, Білорусі.⁹⁴

ТОЛБУХІНА вул. (з 29.09.1954 р.).³⁹

Вулиця названа на честь *Федора Івановича Толбухіна* (16.06.1894 р., с. Андроніки, нині Толбухінського району Ярославської обл. – 17.10.1949 р., м. Москва). Герой Радянського Союзу (посмертно, 07.05.1965 р.), маршал РС.

У рядах Червоної Армії з 1918 р. Учасник громадянської війни. Закінчив Військову академію ім. М. В. Фрунзе. Із червня 1938 р. – начальник штабу Закавказького військового округу.

У роки Великої Вітчизняної війни очолював штаб Закавказького, потім Кавказького і Кримського фронтів. Командуючий 57-ю та 68-ю арміями на Сталінградському та Північно-Західному фронтах, військами Південного, 4-го і 3-го Українських фронтів. Керував військами під час звільнення України, Румунії, Болгарії, Югославії, Угорщини та Австрії.

Після Великої Вітчизняної війни – командуючий Південною групою військ, військами Закавказького військового округу. Похований у Москві на Красній площі.⁸⁹

До цього **ПОЛЯНКА** вул. (1920-ті – середина ХХ ст.). Уперше згадується 28.06.1929 р.⁴

В основі назви вулиці лежить слово *поляна*, у значенні – “галявина в лісі”, територія, яка у певний час могла знаходитись серед лісового масиву, гаю, зарослів і т. д.

ТОЛСТОГО вул. (з 29.09.1954 р.).³⁹

Вулиця названа на честь *Льва Миколайовича Толстого* (28.08.1828 р., Ясна Поляна – 07.11.1910 р., станція Астапово, нині ст. Лев Толстой Липецької обл., похований в Ясній Полянці). Граф, видатний російський письменник, педагог, філософ, релігійний діяч другої половини ХІХ – початку ХХ ст.

Тв.: роман-епопея “Війна і мир”, роман “Анна Кареніна”, “Севастопольські оповідання”.^{36[220]}

До цього **РОКОСОВСЬКОГО** 2-й пров. вул. (1944 – 1954 р.).³⁹

Див. Рокосовського вул.

ТОРФЯНА вул. (1920-ті рр.).

Назва вулиці несе певну інформацію про об’єкт, підкреслює розташування вулиці поблизу місць видобутку торфу в заплаві р. Єзуч у ХІХ – середині ХХ ст., коли одним із головних видів палива для опалення приміщень був торф.

До цього територія хутора **СТАРОВОЙНЯ** (1920-ті р.). Уперше згадується 28.06.1929 р.⁴

Див. Мічурина вул. – Старобойня хут.

ТРАВНЯ 1-го вул. (1920-ті рр.). Уперше згадується 28.06.1929 р.⁴

Вулиця отримала назву на честь *Дня міжнародної солідарності трудящих*, який відзначався в СРСР 1 травня.

Історія свята розпочинається в Сполучених Штатах Америки, відтоді, як 1 травня 1886 р. робітники м. Чикаго оголосили забастовку проти 15-годинного робочого дня, вимагаючи у власників фабрик переходу на 8-годинний робочий день. Демонстрація тривала чотири дні. У результаті було заарештовано сотні робітників, шість чоловік убито, 50 поранено. Уліпні

1889 р. I Конгрес II Інтернаціоналу в Парижі виніс рішення вважати 1 травня Днем міжнародної боротьби за 8-годинний робочий день та Днем міжнародної солідарності пролетаріїв усіх країн.

В Російській імперії це свято уперше було відзначено в 1890 р. У 1917 р. 1 травня вперше відзначили відкрито. У СРСР День міжнародної солідарності трудящих був державним святом, а 1 і 2 травня були вихідними днями.

Довгий час свято було символом революції, непримиренної класової боротьби. Сьогодні 1 травня відзначається в 66 державах світу.

ТУХАЧЕВСЬКОГО вул.

Вулиця носить ім'я *Михайла Миколайовича Тухачевського* (16.02.1893 р., с. Вражське, нині Каменський район Пензенської області РФ – 12.06.1937 р., м. Москва). Радянський військовий діяч, військовий теоретик, маршал.

Репресований в 1937 р. за “справою військових”. Процес за справою Тухачевського поклав початок масовим репресіям в РСЧА 1937–1938 рр. Реабілітований рішенням Військової колегії Верховного суду СРСР 31.01.1957 р.

Ім'ям М. М. Тухачевського названі вулиці в містах колишнього СРСР.⁹⁵

ТУРГЕНЄВА вул. (29.09.1954 р.).³⁹

Вулиця названа на честь *Івана Сергійовича Тургенєва* (09.11.1818 р., м. Орел – 03.10.1883 р., м. Бужеваль, Франція, похований в м. С.-Петербург). Видатний російський письменник XIX ст., неперевершений майстер прози.

Тв.: романи “Батьки і діти”, “Рудін”, “Дворянське гніздо”.^{36[199]}

До цього **ДЕПОВСЬКОЇ** 3-й пров. вул. (до 1954 р.).³⁹

ТХОРА ГЕНЕРАЛА вул. (з 1991 р.).⁹⁶

Вулиця названа на честь *Григорія Іларіоновича Тхора* (28.09.1903 р., с. Підлипне, нині Конотопського району Сумської обл. – 20.01.1943 р., Нюрнберзька в'язниця). Генерал-майор авіації (1940 р.), Герой Радянського Союзу (26.06.1991 р., посмертно).

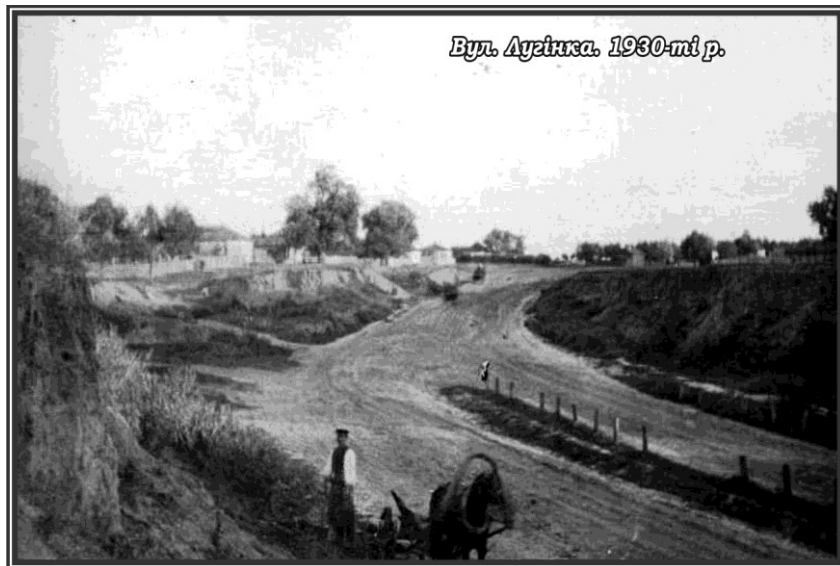
Учасник боїв в Іспанії, здійснив близько 100 бойових вильотів. Військово-повітряний аташе і головний радник авіації в Китаї (1938 р.). Учасник боїв на р. Халхін-Гол. На початку Великої Вітчизняної війни – т.в.о. командира 62-ї авіадивізії на Південно-Західному фронті, учасник оборони м. Київ. У вересні 1941 р., тяжко поранений, потрапив у полон. Знаходився у Кенігсберзі, Шарлотенбурзькій політв'язниці. Перебуваючи у Хаммельсбурзькому таборі військовополонених, очолив підпільний комітет опору. Закатований у Нюрнберзькій в'язниці. Ім'ям Г. І. Тхора названа вулиця в с. Підлипне Конотопського району Сумської обл.^{15[450]}

До цього **РОМЕНСЬКА** вул. (XVIII – початок XX ст.). Перші згадки в 1784 р.,⁹ 1798 – 1800 р.¹⁰

Означала напрямок дороги з м. Конотопа до м. Ромни. Назва дороги згодом перетворилася на назву вулиці.

До цього **ЛУГІНКА** вул. (XVIII – початок XX ст.). Перші згадки в 1784 р.,⁹ 1798 – 1800 р.¹⁰

Вулиця отримала назву від “*Лугининой гати*”, яка була збудована у XVIII ст. на р. Липка. Відомості про “*Лугинину гать*” знаходимо у О. М. Лазаревського: “Плотина существовала здесь (на р. Липка – О. С.) уже в 1671 г., “п. Лугина Иван, обиватель конотопский”, купил на этой плотине одно колесо у Василя Пестуна, а затем, вероятно, скупил и другие бывшие здесь “кола”, так как насыпанная здесь плотина к нач. XVIII в. получает название Лугининой гати”.^{87[74]}

До цього **ПОЛТАВСКИЙ** тракт (XVIII – XIX ст.). Перша згадка в 1782 р.⁸ Означала напрямок дороги з м. Конотопа до м. Полтави. Назва дороги згодом перетворилася на назву тракту.

У

УКРАЇНКИ ЛЕСІ вул.

Вулиця названа на честь *Лесі Українки* (*Косач Лариса Петрівна*) (13.02.1871 р., м. Новоград-Волинський – 01.08.1913 р., м. Сурамі, Грузія, похована в м. Київ). Видатна українська письменниця, поетеса кінця XIX – початку XX ст. Перша збірка творів – “*На крилах пісень*” (1893 р.).

Тв.: драма-феєрія “*Лісова пісня*”, драма “*Касандра*”, збірки віршів “*Тиша морська*”, “*Лелія*”, “*Веснянка*”.⁹⁷

УРИЦЬКОГО вул.

Вулиця носить ім'я *Мойсея Соломоновича Урицького* (псевдонім *Борецький*) (02.01.1873 р., м. Черкаси – 30.08.1918 р., м. Петроград, нині С.-Петербург РФ). Революціонер, політичний діяч.

У 1897 р. закінчив юридичний факультет Київського університету.

М. С. Урицький – член Комітету революційної оборони Петрограда (лютий 1918 р.), голова Петроградської Надзвичайної Комісії (з березня 1918 р.), Комісар внутрішніх справ Північної області (з квітня 1918 р.).

30.08.1918 р. вбитий у вестибюлі Народного Комісаріату внутрішніх справ Петрокомуні Л. Каннегісером.

Ім'я М. С. Урицького носять вулиці в містах України, Росії, Білорусі.⁹⁸

До цього **ЖУКІВ** пров. (від вул. Проектної в бік вул. Сарнавської) (1920-ті – середина ХХ ст.). Уперше згадується 28.06.1929 р.⁴

Провулок отримав назву від прізвища (прізвиська) *Жук*, носії якого були першими, а згодом, можливо, і найчисленнішими поселенцями на території майбутнього провулка серед представників інших родин, що заселяли дану місцевість.¹³

До цього **ГЕРУНІВ** завулок (від вул. Сарнавської в бік вул. Проектної) (1920-ті – середина ХХ ст.). Уперше згадується 28.06.1929 р.⁴

Провулок отримав назву від прізвища (прізвиська) *Герун*, носії якого були першими, а згодом, можливо, і найчисленнішими поселенцями на території майбутнього завулка серед представників інших родин, що заселяли дану місцевість.¹³

Герун – маленький глечик: “Выдою корову, а молоко в геруны поразливаю”.^{12[32]}

УСПЕНСЬКО-ТРОЙЦЬКА вул. (з 05.09.1991 р.).⁹⁹

До цього **ВОРОШИЛОВА** вул. (1923 р. – 1991 р.). Уперше згадується 27.02.1923 р.¹²³

Вулиця названа на честь *Климентія Єфремовича Ворошилова* (04.02.1881 р., с. Верхне Бахмутського повіту, Катеринославської губернії, нині Луганська обл. – 02.12.1969 р., м. Москва). Двічі Герой Радянського Союзу (03.02.1956 р. та 22.02.1968 р.), Герой Соціалістичної Праці (07.05.1960 р.), маршал РС.

Голова Луганської міської ради (1905 р.). Делегат IV (1906 р.) і V (1907 р.) з'їздів РСДРП. У роки громадянської війни – командуючий царицинською групою військ, заступник командуючого і член Військової Ради Південного фронту, командуючий 10-ю армією, нарком внутрішніх справ України, командуючий Харківським військовим округом, командуючий 14-ю армією і внутрішнім Українським фронтом. Один з засновників і член Реввоенради 1-ї Кінної армії, якою командував С. М Бudyонний.

Протягом 1921–1924 р. – командуючий військами Північно-Кавказького, 1924 – 1925 р. – Московського військового округів, член РВР СРСР.

У роки Великої Вітчизняної війни К. Є. Ворошилов – член Державного комітету оборони, головнокомандуючий військами Північно-Західного

напрямку (до 05.09.1941 р.), командуючий військами Ленінградського фронту (з 5 по 10 вересня 1941 р.), голова Ставки із формування військ (вересень 1941 р. – лютий 1942 р.), голова Ставки ВГК на Волховському фронті (лютий – вересень 1942 р.). Брав участь у роботі Тегеранської конференції (1943 р.).

З березня 1953 р. по травень 1960 р. – голова Президії Верховної Ради СРСР, з 1952 р. по липень 1960 р. – член Президії ЦК КПРС. Депутат Верховної Ради СРСР 1-го – 7-го скликань.

Похований у Москві на Красній площі.⁶¹

До цього **УСПЕНСЬКО-ТРОЇЦЬКА** вул. (XIX – 1923 р.).

Вулиця отримала назву від релігійно-культових споруд – *церкви Успіння Пресвятої Богородиці* (збудована в 1797 р. коштом парафіян) в м. Конотоп та *церкви Пресвятої Трійці* (збудована в 1837 р. коштом місцевої землевласниці К. П. Остряньскої) в с. Попівка, розташованих на початку та в кінці одного шляху, який з'єднував м. Конотоп із с. Попівка. Церкви до нашого часу не збереглися (церква Успіння Пресвятої Богородиці зруйнована в 1939 р., церква Пресвятої Трійці розбомблена у роки Великої Вітчизняної війни).

УШАКОВА вул. (з 29.09.1954 р.).³⁹

Вулиця названа на честь *Федора Федоровича Ушакова* (13.02.1745 р, с. Бурнаково, нині Ярославської обл. РФ – 02.10.1817 р., с. Олексіївка, нині Тамбовської обл. РФ). Видатний флотоводець, командуючий Чорноморським флотом (1790 р.), адмірал (1799 р.).

Під час війни з Францією на Середземному морі (1798 – 1800 р.) Ф. Ф. Ушаков виявив себе не лише як видатний стратег-флотоводець під час штурму о. Корфу, але і як талановитий політик, умілий дипломат під час створення грецької Республіки Семи Островів під протекторатом Росії й Туреччини.

До цього **БУДЬОННОГО** 2-й пров. вул. (до 1954 р.).³⁹

До цього **ОДНАБОКА** вул. (1920-ті – середина ХХ ст.). Уперше згадується 28.06.1929 р.⁴

Назва вулиці несла певну інформацію про об'єкт, підкреслювала заселення вулиці, розташування на ній будинків по одній стороні, з *одного боку* вулиці.

УШИНСЬКОГО вул. (з 18.10.1944 р.).¹⁹

Вулиця названа на честь *Костянтина Дмитровича Ушинського* (19.02.1823 р., м. Тула – 21.12.1870 р., м. Одеса, похований у Видубицькому монастирі м. Київ). Видатний педагог, літератор, “учитель учителів”.

Раннє дитинство провів у с. Богданка, нині Новгород-Сіверського району Чернігівської області.

Основою педагогічної системи К. Д. Ушинського є принципи народності, урахування вікових і психологічних особливостей дітей. Важливе місце в системі К. Д. Ушинського посідає вчення про мету виховання, про виховання людини-громадянина.

1968 р. в с. Богданка відкрито пам'ятник К. Д. Ушинському ^{15 [456-457]}

До цього **НИЗОВА** вул. (до 1944 р.).¹⁹

Назва вулиці несла певну інформацію про об'єкт, підкреслювала розташування вулиці *нижче* по відношенню до чогось (до іншої вулиці (вулиць), дороги, шляху, річки і т. д.).¹³

Ф

ФІЗКУЛЬТУРНА вул.

До цього **ПАНАСЕНКІВ** (1920-ті – середина ХХ ст.). Уперше згадується 28.06.1929 р.⁴

Вулиця отримала назву від прізвища *Панасенко*, носії якого були першими, а згодом, можливо, і найчисленнішими поселенцями на території майбутньої вулиці серед представників інших родин, що заселяли дану місцевість¹³

ФРАНКА вул. (з 25.10.1957 р.).³⁵

Вулиця названа на честь *Івана Яковича Франка* (27.08.1856 р., с. Нагуєвичі поблизу м. Борислав, Східна Галичина – 28.05.1916 р., м. Львів). Видатний український письменник, поет, драматург, учений, публіцист, перекладач, громадський і політичний діяч.

1875 р. закінчив Дорогобицьку гімназію (нині педагогічний університет), вступив на філософський факультет Львівського університету.

І. Я. Франко – співвидавець часопису “Світ” (1881 р.), співробітник часопису “Правда” (1888 р.), польської газети “Kurjer Lwowski” (1887–1897 pp.). Співзасновник Русько-Української Радикальної Партії (1890 р.) та Національно-Демократичної Партії (до 1904 р.).

Іванові Франку належить ініціатива ширшого вживання в Галичині назви “українці” замість “русини” (так традиційно називали себе корінні галичани). В “Одвертому листі до галицької української молодіж” (1905 р.) Франко І. Я. писав: “Ми мусимо навчитися чути себе українцями – не галицькими, не буковинськими, а українцями без соціальних кордонів...”

Тв.: поезії “Каменярі” (1878 р.), “Вічний революціонер” (1880 р.), “Не пора...” (1880 р.); повісті “Воа constriktor” (1881 р.), “Захар Беркут” (1882 р.); соціальний роман “Борислав сміється” (1881 р.); зібрання творів у 3-х т. (1903–1905 р.), 30-ти т. (1924–1929 р.), 20-ти т. (1950–1956, 1956–1962 р.), 50-ти т. (1976–1986 р.).

На честь І. Я. Франка м. Станіслав було перейменовано в Івано-Франківськ, смт. Янів – в Івано-Франкове.¹⁰⁰

До цього **ДОСТОЄВСЬКОГО** вул. (до 1957 р.).³⁵

Див. Достоевського вул.

ФРУНЗЕ вул. (1920-ті р.). Уперше згадується 28.06.1929 р.⁴

Вулиця носить ім'я *Михайла Васильовича Фрунзе* (партійні псевдоніми Трифонич, Арсеній, літературні псевдоніми Сергій Петров, Шуйський, Мирський) (21.01.1885 р., м. Пишпек, нині Семиріченська обл. РФ – 31.10.1925 р., м. Москва). Радянський державний і військовий діяч, військовий теоретик, революціонер, один з найвідоміших червоних командирів часів громадянської війни.

М. В. Фрунзе – уповноважений Реввоєнради України і командуючий збройними силами України та Криму (з 03.12.1920 р.), одночасно – член Політбюро ЦК КП(б), заступник голови СНК УРСР (1920 р.). Заступник голови Реввоєнради СРСР і Народного Комісара у військових і морських справах (1924 р.), одночасно – начальник штабу Червоної Армії, начальник Військової академії. З січня 1925 р. – голова Реввоєнради СРСР, Народний комісар у військових і морських справах.

Під керівництвом М. В. Фрунзе проводилась військова реформа 1924–1925 рр. – скорочення чисельності армії, запровадження принципу єдиноначальства, реорганізація військового апарату і політичного керівництва Червоної Армії, одночасність у структурі Збройних Сил постійної армії та територіальних міліційних формувань.

Похований на Красній площі в Москві.

Тв.: “О молодежи” (1937 р.), “Неизвестное и забытое” (1991 р.), “Единая военная доктрина Красной Армии”.

Ім'ям М. В. Фрунзе названі гірська вершина Фрунзе в хребті Зулумарт на півночі Паміру, столиця Киргизької РСР (з 1926 р. по 1991 р.), нині м. Бішкек, ВАТ Сумське машинобудівельне науково-виробниче об'єднання; його ім'я носять населені пункти та вулиці міст України, Росії, Білорусі.¹⁰¹

До цього **ВАРВАРИНСЬКА** вул. (XVIII – початок ХХ ст.). Перші згадки в 1914 – 1915 р.²³

Назва вулиці походила від розташованої на ній релігійно-культової споруди – церкви Святої Великомучениці Варвари, збудованої наприкінці 1750-х р. у

центрі Конотопської фортеці, однієї з найстаріших церков м. Конотоп. Церква до нашого часу не збереглася (згоріла в 1775 р.).^{88[90]}

ФУРМАНОВА вул.

Вулиця названа на честь *Дмитра Андрійовича Фурманова (Фурман)* (26.10.1891 р., с. Серета, нині м. Фурманов Іванівської обл. РФ – 15.03.1926 р., м. Москва). Радянський письменник, революціонер, військовий і політичний діяч.

У 1915 р. закінчив філологічний факультет Московського університету. У роки громадянської війни Д. А. Фурманов – комісар у 25-й стрілецькій дивізії В. І. Чапаєва, начальник політичного управління Туркестанського фронту, ІХ Кубанської армії.

Секретар Московської асоціації пролетарських письменників (МАПП) (1924 – 1925 р.).

Тв.: “Красный десант” (1922 р.), “Чапаев”, “В восемнадцатом году” (1923 р.), “Мятеж” (1925 р.).

Ім'ям Д. А. Фурманова назване місто в Іванівській області РФ (колишнє м. Серета); його ім'я носять вулиці в містах України, Росії, Білорусі.

До цього **ПРОРІЗНА** вул. (1920-ті – середина ХХ ст.). Уперше згадується 28.06.1929 р.⁴

Назва вулиці несла певну інформацію про об'єкт, вказувала на появу нової, щойно *прорізаної* вулиці.

Х

ХМЕЛЬНИЦЬКОГО вул.

Вулиця названа на честь *Богдана (Зіновія) Михайловича Хмельницького* (1595 р., місцем народження вважається м. Суботів – 1657 р., м. Чигирин, похований у Суботіві в Іллінській церкві). Походженням із дрібної української шляхти. Освіту здобув в одній із київських шкіл та у Львівській єзуїтській колегії. Брав участь у походах проти Кримського ханства. У січні 1648 р. на Запорозькій Січі Богдан Хмельницький піднімає повстання, поклавши тим самим початок Українській національній революції. До кінця свого життя Хмельницький проводив незалежну внутрішню політику, прагнув зміцнити міжнародні позиції України.^{22[153]}

До цього **ПРОЛЕТАРСЬКА** вул. (1920-ті – середина ХХ ст.). Уперше згадується 28.06.1929 р.⁴

Див. Лазаревського вул.

До цього **СОСНІВСЬКА** вул. (XIX – початок ХХ ст.). Перші згадки в 1914–1915 рр.²³

Означала дорогу, яка прямувала з м. Конотопа до с. Соснівка. Назва дороги згодом перетворилася на назву вулиці.

ХМЕЛЬНИЦЬКОГО 1-й пров. вул.

До цього **ВЕСЕЛИЙ** (1920-ті – середина ХХ ст.). Уперше згадується 28.06.1929 р.⁴

ХМЕЛЬНИЦЬКОГО 2-й пров. вул.

До цього **ЗАВОДСЬКА** вул. (1929 – середина ХХ ст.). Уперше згадується 28.06.1929 р.⁴

Назва вулиці несла певну інформацію про об'єкт, вказувала на напрямок вулиці в бік *Конотопського паровозовагоноремонтного заводу* (з 1929 р.), побудованого на базі “Головних залізничних майстерень” (1868 р.).¹⁰³

ХМЕЛЬНИЦЬКОГО 3-й пров. вул.

До цього **ЧУБАРЯ** пров. (вул. – ?) (1920-ті – середина ХХ ст.). Уперше згадується 28.06.1929 р.⁴

Провулок (вулиця) отримав назву від прізвища (прізвиська) *Чубар (Чубарь)*, власник якого міг бути першим поселенцем на території майбутнього провулку (вулиці).¹³

ХМЕЛЬНИЦЬКОГО 4-й пров. вул.

До цього **ФЕДОРІВСЬКА** (вул.) (1920-ті – середина ХХ ст.). Уперше згадується 28.06.1929 р.⁴

Вулиця отримала назву від прізвища *Федоров*, носії якого були першими, а згодом, можливо, і найчисленнішими поселенцями на території майбутньої вулиці серед представників інших родин, що заселяли дану місцевість.¹³

Ц

ЦІЛИННА вул.

Назва вулиці походить від слова “*цілина*” – на честь освоєння цілинних земель у 50-х роках ХХ століття.

До цього **ЗАВГОРОДНЯ** вул. (1920-ті – середина ХХ ст.). Уперше згадується 28.06.1929 р.⁴

Див. Завгородня вул.

ЦІОЛКОВСЬКОГО вул.

Вулиця названа на честь *Костянтина Едуардовича Ціолковського* (05.09.1857 р., с. Іжевське, нині Рязанської обл. РФ – 19.09.1935 р., м. Калуга). Видатний російський учений, засновник сучасної космонавтики, прихильник і пропагандист ідей освоєння космічного простору.

К. Е. Ціолковський вважав, що розвиток життя на одній із планет Всесвіту зрештою досягне такої могутності й досконалості, що це дасть можливість долати сили тяжіння і розповсюджувати життя по всьому Всесвіту.

Із праць К. Е. Ціолковського: “Сегодняшний человек – существо незрелое, переходное. Скоро на Земле установится счастливое общественное устройство, наступит всеобщее объединение, прекратятся войны. Развитие науки и техники позволит радикально изменять окружающую среду. Изменится и сам человек, сделавшись более совершенным существом”; “Поскольку в космосе есть бесчисленное множество миров, населённых высокоразвитыми существами, они, несомненно, уже заселили почти весь

космос... В общем, космос содержит только радость, довольство, совершенство и истину... оставляя для остального так мало, что его можно считать, как черную пылинку на белом листе бумаги”.

Тв.: “Свободное пространство” (1883 р.), “Исследование мировых пространств реактивными приборами” (1903, 1911, 1914 р.), “Космический корабль” (1924 р.), “Космическая ракета. Опытная подготовка” (1927 р.), “Космические ракетные поезда”, “Реактивный двигатель”, “Цели звездоплавания” (1929 р.), “Происхождение музыки и её сущность” (1931 р.), “Реактивное движение” (1932 р.), “Топливо для ракеты” (1932 – 1933 рр.), “Звездолёт с предшествующими ему машинами”, “Снаряды, приобретающие космические скорости на суше или воде” (1933 р.), “Наибольшая скорость ракеты” (1935 р.).

Ім'я К. Е. Ціолковського носять Калужський державний університет, Московський авіаційно-технологічний інститут; його ім'ям названий кратер на Місяці й мала планета 1590 Tsiolkovskaja. У 1954 р. Академією Наук СРСР заснована Золота медаль ім. К. Е. Ціолковського “За выдающиеся работы в области межпланетных сообщений”.¹⁰⁴

ЦЮРУПИ вул.

Вулиця носить ім'я *Олександра Дмитровича Цюрупи* (19.09.1870 р., м. Альошки, нині м. Цюрупинськ РФ – 08.05.1928 р., с. Мухалатка, нині частина с. Олива Кримської АР). Радянський державний і партійний діяч, один із ініціаторів запровадження продрозкладки в Росії.

О. Д. Цюрупа – член ЦВК СРСР 1–4 скликань, ЦК ВКП(б) (1923–1928 рр.). Протягом 1923–1925 рр. – Голова Держплану СРСР, у 1925–1926 рр. – Народний комісар зовнішньої і внутрішньої торгівлі СРСР.

Похований на Красній площі в Москві.¹⁰⁵

Ч

ЧАЙКОВСЬКОГО вул.

Вулиця названа на честь Петра Ілліча Чайковського (07.05.1840 р., Камсько-Воткінське заводське селище, нині м. Воткінськ РФ – 06.11.1893 р., м. С.-Петербург). Всесвітньо відомий російський композитор.

Тв.: увертюра “Гроза” (1864 р.), Друга (“Украинская”) симфонія (1872 р.), опера “Кузнец Вакула” (“Черевички”) за повістю М. В. Гоголя “Ночь перед Рождеством” (1874 р.), фортепіанні та вокальні твори.

Епізодично відвідував Суми, Конотоп, Ворожбу, Охтирку. Зокрема, він приїздив у гості до свого старшого брата – Миколи Ілліча, що працював інженером в Управлінні Курсько-Київської залізниці, яке в 70-х роках XIX ст. перебувало в Конотопі. Про відвідини Петром Іллічем Конотопа його другий брат – Модест Ілліч писав у своїх спогадах: “...Десь у 20-х числах травня 1871 року Петро Ілліч поїхав у Конотоп...”.

У с. Низи Сумської області відкрито музей-садибу П. І. Чайковського, у м. Тростянець встановлено пам'ятник композитору.^{15[484-485]}

ЧАПАЄВА вул.

Вулиця названа на честь *Василя Івановича Чапаєва* (28.01.1887 р., с. Будаїка, нині частина м. Чебоксари – 05.09.1919 р., неподалік м. Лбищенськ, нині с. Чапаєв Західно-Казахстанської обл, Казахстан). Командир Червоної армії, начдив. Легендарний герой громадянської війни, радянського фольклору і художньої літератури.

В. І. Чапаєв – командир 2-ї Миколаївської дивізії (з 19.09.1918 р.), Комісар Внутрішніх Справ Миколаївського повіту, комбриг Особливої Олександрогайської бригади (з травня 1919 р.), начальник 25-ї стрілецької дивізії (з червня 1919 р.), яка брала участь у Бугульминській і Белебеєвській операціях проти армії Колчака.

В. І. Чапаєв загинув під час глибокого рейду козаків, який завершився несподіваним нападом на добре укріплене м. Лбищенськ, де знаходився штаб 25-ї дивізії. За офіційною версією, поранений Чапаєв потонув, намагаючись перепливти річку Урал. За іншими даними, смертельно поранений начдив був переправлений бійцями через Урал на плоту, помер під час переправи і був похований на березі річки.

Його ім'ям названі р. Чапаєвка в Самарській обл., населені пункти та вулиці міст колишнього СРСР.¹⁰⁶

ЧЕРВОНАЗАВОДСЬКА вул.

Пролягає вздовж цехів та центральної прохідної одного з найстаріших підприємств міста – *Конотопського електромеханічного заводу “Червоний металіст”*, колись відомого на весь світ своєю продукцією – машинами і автоматикою для вугільної промисловості Радянського Союзу та багатьох країн світу.

Історія підприємства починається в роки Першої світової війни як снарядного заводу, побудованого згідно з рішенням Київського обласного військово-промислового комітету. Улітку 1915 р. на кошти цукрозаводчика М. І. Терещенка комітет придбав єдину на той час у місті лазню, яка належала Лапку. Лазня мала два приміщення: “для дворян” і “для простих мешканців” міста. У приміщеннях колишньої лазні було встановлено 8 токарних верстатів. 15 січня 1916 р. Конотопський снарядний завод розпочав роботу.¹⁰⁷

До цього *ПРАСКАЇВ* пров. (вул. – ?) (1920-ті – середина ХХ ст.). Уперше згадується 28.06.1929 р.⁴

Назва походить від прізвища (прізвиська) *Праскаї (Проскаї)*, носії якого були першими, а згодом, можливо, і найчисленнішими поселенцями на території майбутнього провулка серед представників інших родин, що заселяли дану місцевість.¹³

До цього *НИЖНЯ* вул. (XVIII – XIX ст.). Перша згадка в 1798 – 1800 р.¹⁰

Назва вулиці несла певну інформацію про об'єкт, підкреслювала розташування вулиці *нижче* по відношенню до чогось (до іншої вулиці (вулиць), дороги, шляху, річки і т. д.).

ЧЕРНИШЕВСЬКОГО вул.

Вулиця носить ім'я *Миколи Гавриловича Чернишевського* (12.07.1828 р., м. Саратов, нині РФ – 17.10.1889 р., м. Саратов, нині РФ). Російський вчений, філософ, літературний критик, публіцист, письменник, революціонер-демократ.

У філософсько-педагогічних поглядах М. Г. Чернишевського прослідковується прямий взаємозв'язок між політичним режимом, матеріальною самодостатністю, освітою. Він відстоював рішучу, революційну переробку громади, для чого необхідно готувати сильних, розумних, свободолюбивих людей. Педагогічний ідеал для Чернишевського – це всебічно розвинута особистість, готова до саморозвитку і самопожертви заради громадського блага. Вадами сучасної йому системи освіти вважав низький рівень і потенціал російської науки, схоластичні методи викладання, муштру замість виховання, нерівність жіночої й чоловічої освіти.

Тв.: романи “Что делать?”, “Повести в повести” (1863 р.), “Пролог” (1870 р.); повісті “Алферьев” (1863 р.), “Мелкие рассказы” (1864 р.).¹⁰⁸

ЧЕРНЯХОВСЬКОГО вул.

Вулиця названа на честь *Івана Даниловича Черняховського* (29.06.1906 р., м. Умань, нині Черкаської обл. – 18.02.1945 р., м. Мельзак, Польща). Двічі Герой Радянського Союзу (17.10.1943 р. та 29.07.1944 р.), генерал армії.

Закінчив Військову академію механізації та моторизації РСЧА.

У роки Великої Вітчизняної війни командував 28-ю танковою, 241-ю стрілецькою дивізіями на Північно-Західному фронті, 18-м танковим корпусом на Воронізькому фронті, військами 60-ї армії на Воронізькому, Центральному, 1-му Українському фронтах. Військові частини під командуванням генерала Черняховського звільняли місто Конотоп від німецько-фашистських загарбників 6 вересня 1943 року. Із 1944 р. – командуючий військами Західного, а потім 3-го Білоруського фронту.

Загинув на полі бою в районі м. Мельзак (Польща).⁸⁹

ЧЕХОВА вул. (з 29.09.1954 р.).³⁹

Вулиця названа на честь *Антоніа Павловича Чехова* (29.01.1860 р., м. Таганрог – 15.07.1904 р., м. Баденвейлер, Німеччина). Видатний російський письменник, драматург кінця XIX – початку XX ст., неперевершений майстер “малої прози”.

У 1888, 1889, 1894 р. гостював в с. Лука (нині частина м. Суми) в садибі поміщиків Лінтварьових. Подорожував по Сумщині. На Луці Чехов працював над оповіданнями “Именины”, нарисом “Красавица”, повістями “Скучная история”, “Рассказ моего пациента”, п'єсою “Леший”. Займався медичною практикою.

У Іоанно-Предтеченській церкві на Луці влітку 1889 р. вінчався брат А. П. Чехова – Олександр. 17 червня 1889 р. тут помер інший брат письменника, талановитий художник Микола Чехов, і був похований на Лучанському кладовищі.

У флігелі, де мешкав письменник, 29.01.1960 р. відкритий музей. Ім'я А. П. Чехова у м. Суми носять вулиця, загальноосвітня школа, дитяча бібліотека.

Тв.: драми "Вишневый сад", "Чайка", "Дядя Ваня", оповідання "Палата №6"^{15[490-491]}

До цього **ВАТУТІНА** 3-й пров. вул. (1944 – 1954 р.).¹⁹

ЧКАЛОВА вул.

Вулиця названа на честь *Валерія Павловича Чкалова* (20.01.1904 р., с. Васильово, нині м. Чкалов Нижньогородської обл. – 15.12.1938 р., загинув під час випробування винищувача І-180). Герой Радянського Союзу (24.07.1936 р.), льотчик-випробувач авіаційного заводу №39 і ОКБ Полікарпова, комбриг (1938 р.).

Здійснив випробування винищувачів І-14, І-15, І-16, які склали основу винищувальної авіації ВПС СРСР наприкінці 1930-х років.

20-22.07.1936 р. на літаку АНТ-25 (другий пілот Г. Ф. Байдуков, штурман А. В. Беляков) здійснив безпосадочний переліт із Москви через Північний Льодовитий океан і м. Петропавлівськ-Камчатський на острів Удд (нині о. Чкалов) дальністю 9,374 км (тривалість польоту – 56 год. 20 хв.). За виконання цього польоту і виявлені при ньому мужність і героїзм В. П. Чкалову присвоєно звання Героя Радянського Союзу.

18-20.06.1937 р. на літаку АНТ-25 (другий пілот Г. Ф. Байдуков, штурман А. В. Беляков) здійснив безпосадочний переліт Москва – Північний полюс – Ванкувер (США) дальністю 8,504 км (тривалість польоту – 63 год. 16 хв.).

Загинув 15.12.1938 р. під час випробування винищувача І-180. Похований на Красній площі в Москві.

Ім'ям В. П. Чкалова назване місто, де він народився. Після смерті льотчика його ім'ям було названо м. Оренбург (історичну назву повернуто 1957 р.). Ім'я В. П. Чкалова носять вулиці й школи в багатьох містах, а також Оренбурзьке вище військове авіаційне училище, Центральний аероклуб у Москві, авіаційні заводи в м. Ташкент, Новосибірськ, острів на Далекому Сході, вулиця в м. Ванкувер.¹⁰⁹

Ш

ШЕВЧЕНКА вул. (1920-ті рр.). Уперше згадується 28.06.1929 р.⁴

Вулиця названа на честь *Тараса Григоровича Шевченка* (09.03.1814 р., с. Моринці, нині Черкаської обл. – 10.03.1961 р., м. С.-Петербург). Видатний український поет, художник ХІХ ст.

Подорожуючи на початку квітня 1845 р. з О. Лук'яновичем до Миргородського повіту, відвідав Есмань, Глухів, Кролевець, Конотоп. 21–25 серпня 1859 р. по дорозі з м. Лебедин до м. Санкт-Петербург, гостював у с. Гирівка (нині с. Шевченкове Конотопського району) у братів Лазаревських, з якими приятелював і з матір'ю яких, А. О. Лазаревською, листувався. Відвідав Конотоп, Кролевець (25–26 серпня 1859 р.), де познайомився із сестрою Лазаревських – Глафірою Матвіївною Огієвською.

Враження Шевченка від Сумщини та її людей відображені в повістях “Наймичка” та “Капітанша”, у щоденнику, в портретах А. О. Лазаревської, Н. О. Хрущової, пейзажних замальовках “Урочище Стінка”, “Дерево”, “Узлісся”, офортах “Свята родина”, “Приятелі”.

В останню путь тіло Т. Г. Шевченка супроводили О. Лазаревський і Г. Честахівський. Через Есмань і Глухів домовину з тілом поета 4 травня 1861 р. доставили в м. Крелевець на подвір'я Огієвських.^{15[501-502]}

30 квітня 1939 р., з нагоди 125-річчя від дня народження поета, в м. Конотоп встановлено перший пам'ятник Т. Г. Шевченку (скульптор І. М. Мельгунов). У 1956 р., у зв'язку з будівництвом Будинку культури КЕМЗ, пам'ятник був перенесений на площу перед приміщенням СШ №2, на розі вул. Соборної та пр. Леніна. Другий пам'ятник Тарасу Шевченку (скульптор Б. С. Смотров), що знаходиться в центральному парку, урочисто відкритий у 1993 р.¹¹⁰

ШИРОКА вул. (1920-ті рр.). Уперше згадується 28.06.1929 р.⁴

Назва вулиці несе певну інформацію про об'єкт, підкреслює її зовнішні ознаки: *широка*, простора вулиця.

ШОЛОХОВА вул.

Вулиця названа на честь *Михайла Олександровича Шолохова* (11.05.1905 р., х. Кружилін, нині Шолоховського району Ростовської обл. – 21.02.1984 р., м. Москва). Російський радянський письменник, громадський діяч, академік АН СРСР (1939 р.), лауреат Нобелівської премії з літератури (1965 р. – “За художественную силу и цельность эпоса о донском казачестве в переломное для России время”), двічі Герой Соціалістичної Праці (1967, 1980 р.).

М. О. Шолохов – єдиний радянський письменник, що отримав Нобелівську премію за згодою керівництва СРСР. Під час церемонії нагородження Шолохов не вклонився королю Швеції Густаву Адольфу VI, який вручав йому премію. За деякими джерелами, це було зроблено навмисно, зі словами: “Мы, казаки, ни перед кем не кланяемся. Вот перед народом — пожалуйста, а перед королём не буду и всё...”

М. О. Шолохов – депутат Верховної Ради СРСР (з 1937 р.), член ЦК КПРС (з 1961 р.).

Тв.: романи “Тихий Дон” (1928 р. – 1-2 т., 1932 р. – 3-4 т. – нагороджений Сталінською премією I ступеня (1941 р.), “Поднятая целина” (1932 р. – 1 т., 1959 р. – 2 т. – нагороджений Ленінською премією (1961 р.), “Они сражались за Родину” (1942 р.), “Слово о Родине” (1948 р.), оповідання “Судьба человека” (1956 р.).

Ім'я Шолохова присвоєно Московському державному гуманітарному університету; ім'ям письменника названий астероїд 2448; 2005 рік був проголошений ЮНЕСКО роком Михайла Шолохова.¹¹¹

Щ

ЩЕРБАКОВА вул. (з 29.09.1954 р.).³⁹

До цього **ФЕДЧЕНКІВ** (1920-ті – 1954 р.). Уперше згадується 28.06.1929 р.⁴

Вулиця отримала назву від прізвища *Федченко*, носії якого були першими, а згодом, можливо, і найчисленнішими поселенцями на території майбутньої вулиці серед представників інших родин, що заселяли дану місцевість.¹³

ЩОРСА вул.

Вулиця носить ім'я *Миколи Олександровича Щорса* (25.05.1895 р., х. Коржовка, нині м. Щорс Чернігівської обл. – 30.08.1919 р., поблизу с. Білошиця, нині с. Щорсівка Коростенського району Житомирської обл., похований в м. Самара РФ). Підпоручик, легендарний комдив часів громадянської війни.

М. О. Щорс закінчив військово-фельдшерську школу в м. Київ (1914 р.), прискорений курс Віленського військового училища (1916 р.).

У лютому 1918 р. в с. Коржовка М. О. Щорс створив червоногвардійський партизанський загін, у березні-квітні командував об'єднаним загonom Новокиївського повіту, у складі I Револьюційної армії брав участь у боях із німцями. У вересні 1918 р. сформував із окремих партизанських загонів 1-й Український радянський полк ім. Богуна. З листопада 1918 р. – командир 2-ї бригади 1-ї Української радянської дивізії (Богунський і Таращанський полки), з 21.08.1919 р. – 44-ї стрілецької дивізії. 05.02.1919 р. призначений комендантом м. Київ.

Загинув 30.08.1919 р. в бою проти 7-ї бригади II корпусу УГА біля с. Білошиця.¹¹²

Я

ЯКІРА вул.

Вулиця носить ім'я *Іони Еммануїловича Якіра* (03.08.1896 р., м. Кишинів – 12.06.1937 р., м. Москва). Радянський військовий діяч, командарм 1-го рангу.

І. Е. Якір – командуючий військами Київського військового округу (листопад 1921 р. – квітень 1922 р.), Київського військового району Українського військового округу (червень 1922 р. – серпень 1923 р.), помічник командуючого Збройними Силами України і Криму (грудень 1923 р. – березень 1924 р.), начальник Головного управління військово-учбових установ РСЧА (березень 1924 р. – листопад 1925 р.), командуючий Українським військовим округом (листопад 1925 р. – травень 1935 р.), член Військової Ради при наркомі оборони СРСР (травень 1935 р. – травень 1937 р.).

Заарештований 28.05.1937 р. Розстріляний. Реабілітований у 1957 р.

Ім'я І. Е. Якіра носять вулиці в містах України, Росії, Білорусі.¹¹³

ЯРКІВСЬКА вул. (1920-ті р.). Уперше згадується 28.06.1929 р.⁴

Назва вулиці може походити від слова “*яр*” (“*ярок*”) і вказувати на топографічні особливості місцевості, через яку пролягає вулиця – гористий ландшафт надзаплавних терас, із мисами та ярами, лівого берега р. Єзуч.

До цього **ГЛУХІВСЬКИЙ** тракт (XVIII ст.). Перша згадка в 1782 р.⁸

Означала дорогу, яка прямувала із м Конотопа до м. Глухів. Назва дороги згодом перетворилася на назву тракту.

ЯРКІВСЬКА вул. від пл. Конопотських дивізій до вул. Свердлова

До цього **КИРАСИРСЬКА** вул. Уперше згадується 28.06.1929 р.⁴

Назва вулиці походила від слова *кирасир* (франц.) – воїн важкої кінноти; *кирас* (*кираса*) – нагрудні лати з двох половинок. Від жіночого – *кирасирка* (*кірасирка*), так як і *драгунка* – жінка, у якої чоловік в армії на службі (можливо, мешкала на даній вулиці).¹¹ У назві вулиці могла бути відображено також приналежність до роду військ – кирасирів – когось із її мешканців, можливо, навіть, і перших поселенців на даній території.

ЯРКІВСЬКА вул. від вул. Генерала Драгомирова до вул. Нахімова

До цього **ДРИЖЧОВСЬКА** вул. (XVIII – XIX ст.). Перші згадки – в 1782 р.,⁸ 1784 р.,⁹ 1798 – 1800 р.¹⁰

Назва вулиці пов'язана з назвою одного з Конопотських козацьких куренів середини XVII – XVIII століття – “Дрижчовський” (на початок XVIII ст. містив у собі “29 домохозяйств конного и 34 пешого товариств”).^{37[75-76]} Зараз район вулиць Свердлова, Сарнавська, Драгомирова.

Дрижчовка (*дрожчовка*) – у значенні дороги, руху по дорозі, їзди, може походити від слова *дрожки* – повозка: “Дрожки были у нас. Раньше запрягали в них лошадей”.^{12[43]}

ЯРМАРКОВА вул. (з 30.01.1992 р.).⁶

До цього **РЕВОЛЮЦІЇ** пл. (1920-ті – 1992 р.). Уперше згадується 28.06.1929 р.⁴

Назва вулиці містить ідеологічне підґрунтя часів СРСР, названа на честь Жовтневої *революції* 1917 р.

До цього **ЯРМАРКОВА** пл. (XIX – початок XX ст.). Перша згадка – в 1835 р.¹¹⁴

Назва площі містить економічне підґрунтя часів розвинутого середньовіччя і походить від *ярмарків*, які проводилися в м. Конотоп у XVIII –XX ст.: “В м. Конотоп – в год было три ярмарки: 1) весною, в день Великомученика и Победоносца Георгия, 23 апреля, 1) в самое время жнив, в день Успения, августа 15 и 3) в день Введения во Храм, 21 ноября. Из них Георгиевская – продолжалась три, Успенская – две, а Введенская – одну неделю. Купцы на оныя съезжались из Великороссийских городов: Калуги, Орла, Путивля и других, а так же из Малороссийских городов: Стародуба, Новгородка и других торговых мест Конотопской сотни. Одни – с товарами и разными сукнами, другие – с кожами, и сырыми, и бакалеею, а иные – для покупки лошадей и рогатого скота”.¹¹⁵

До цього **ПОДВАЛЬНА** вул. (XVIII – XIX ст.). Перші згадки – в 1782 р.,⁸ 1784 р.,⁹ 1798 – 1800 р.¹⁰

Назва вулиці несла певну інформацію про об’єкт, підкреслювала розташування вулиці в непосредній близькості відносно певної території, об’єкту, межі: згідно з планом м. Конотоп 1784 р., вулиця пролягала вздовж валу (*під валом*) зовнішньої частини західної стіни Конотопської фортеці.⁹

У м. Конотоп у XVIII ст. також існували вулиці **Ярмолвка, Перетятковщина, Лаврених, Красовні, Сахнівська,⁸ Московська, Петрова, Римаровська, Кавина, Овчинникова, Макар’євська, Шилевка, Клецовська, Бондаровка.**¹⁰

Джерела:

1. *Они прославили Родину. Кн. 2. - Ростов-на-Дону, 1975.*
2. *Зі спогадів Сосновського М. С. / Представник Всеросійського дворянського зібрання в м. Конотоп.*
3. *Шкадов И. Герои Советского Союза / И. Шкадов. - Москва: Воениздат, 1988. - С. 360.*
4. *“План місту Конотопу 28.06.1929”, Фонд Музею історії ПТ КІСумДу та КІСумДу.*
5. *Купчая грамота Аничкина Г. И. о приобретении им участка земли, 1884 г.; Крепосная книга Черниговской губернии по Конотопскому уезду. Часть 29, №1281 / Сімейний архів Сосновського М. С. / Представник Всеросійського дворянського зібрання в м. Конотоп.*
6. *Рішення Конотопського міськвиконкому від 30.01.1992 р. Фонд Конотопського краєзнавчого музею ім. О. Лазаревського. - [б/н].*
7. *Большая Советская энциклопедия. В 32 т. Т. 15. А. Прохоров [и др.]; под ред. А. Прохорова. - Москва, 1974. - с. 110-115.*
8. *Коваленко О. Неопублікований опис Конотопа 1782 р. / О. Коваленко // Сумська старовина. - 2006. - № XVIII-XIX. - С. 217-225.*
9. *Вечерський В. Спадицина містобудування України / В. Вечерський. - Київ, 2003. - С. 364.*
10. *Опис Лівобережної України кінця XVIII – поч XIX ст. - Київ, 1997. - с. 101.*
11. *Толковый словарь живого великорусского языка. В 4-х т. В. Даль. - С.-П., 1863 – 1866.*
12. *Черепанова Е. Русские говоры Сумской области. Материалы диалектологической экспедиции / Е. Черепанова. - Сумы, 1998. - С. 22.*
13. *Коваль А. Знайомі незнайомці. Походження назв поселень України / А. Коваль. - Київ, 2004, - 302 с.*
14. *Большая Советская энциклопедия. В 32 т. Т. 3. А. Прохоров [и др.]; под ред. А. Прохорова. - Москва, 1970. - С. 434-435.*
15. *Сумщина в іменах: Енциклопедичний довідник. В. Звагельський [та ін]; під ред. В. Звагельського. - Суми: СумДу, 2003. - С. 56.*
16. *Маленко Е. Конотоп: Путеводитель / Е. Маленко. - 2-е изд. - Харьков, 1990. - С. 50.*
17. *Герои Советского Союза: Краткий биографический словарь. В 2 т. Т. 1. - Москва, 1987.*
18. *Рішення Конотопського міськвиконкому від 19.04.1985 р. Фонд ККМ ім. О. Лазаревського. - [б/н].*
19. *Приложение к протоколу №1 объединенного заседания бюро Конотопского ГККП(б)У и горисполкома от 18.10.1944 г., Фонд ККМ ім. О. Лазаревського. - [б/н].*
20. *Конотоп. Крок в XXI ст. Путівник. - Рівне, 2007. - С. 9.*

21. Шикман А. Деятели отечественной истории: Биографический справочник / А. Шикман. - Москва, 1997.
22. Бойко О. Історія України: навч. посібник / О. Бойко. - 2-е вид. - Київ, 2001. - С. 168.
23. Поштові листівки 1914 – 1915 рр. з видами м. Конотоп.
24. Панов Н. Василий Робертович Вильямс / Н. Панов, Е. Кулаков // Вестник АН СССР. -1984 г. - № 6. - С. 101-108.
25. Рішення Конотопського міськвиконкому від 22.04.1966 р. Фонд ККМ ім. О. Лазаревського. - [б/н].
26. Первушин А. 108 минут, изменившие мир. Серия: Люди в космосе / А. Первушин. - Москва, 2011. - 528 с.
27. Гоголь Н. Собрание сочинений в девяти томах. Т. 1. - Москва. 1994.
28. Безкоровайний Г. Зарубіжна література: навч. посібник-хрестоматія / Г. Безкоровайний. - Богдан, 2009. - С. 6-9.
29. Сурков А. Краткая литературная энциклопедия. Т. 2. А. Сурков [и др.]; под. ред. А. Суркова. - Москва, 1964. - С. 366-371.
30. Рішення Конотопського міськвиконкому 1967 р. Фонд ККМ ім. О. Лазаревського. - [б/н].
31. Бобылев А. Сквозь расстояния и годы. О прошлом и нынешнем Конотопского региона Юго-Западной железной дороги: исторический очерк / А. Бобылев. - Нежин, 2009. - С. 5.
32. Кореньков А. Георгий Димитров / А. Кореньков. - Москва, 1962. - 93 с.
33. Беленький Г. Русская поэзия XIX – нач. XX в. / Г. Беленький. - Москва, 1987. - с. 810-811.
34. Марочко В. Зачарований Десною. Історичний портрет Олександра Довженка / В. Марочко. - Київ. 2006.
35. Рішення Конотопського міськвиконкому від 25.10.1957 р. Фонд ККМ ім. О. Лазаревського. - [б/н].
36. Афанасьев А. Великие писатели / А. Афанасьев. - Москва, 2004. - С. 249.
37. Лазаревский А. Описание старой Малороссии. Полк Нежинский. Конотопская сотня. Т. II / А. Лазаревский. - Переизд. - Конотоп, 2004. - С. 75-76.
38. Звагельський В. Про стародавні шляхи Середнього Посейм'я / В. Звагельський // Путивльський краєзнавчий збірник. – 2004. - В. 1. - С. 30.
39. Рішення Конотопського міськвиконкому від 29.09.1954 р. Фонд ККМ ім. О. Лазаревського. - [б/н].
40. Успенский В. Первый президент: повесть о Михаиле Калинине / В. Успенский. – Москва, 1975. - 446 с.
41. Жадько В. Український некрополь / В. Жадько. - Київ, 2005 - С.195.
42. Большая Советская энциклопедия. В 32 т. Т. 12. А. Прохоров [и др.]; под ред. А. Прохорова. - Москва, 1973. - С. 183-184.
43. Мирончук В. Історія України: навч. посібник / В. Мирончук. - 2-ге вид. - Київ, 2002. - С. 198.

44. Рішення Конотопського міськвиконкому від 04.09.1968 р. Фонд ККМ ім. О. Лазаревського. - [б/н].
45. Рыбаков Б. Древняя Русь. Город, замок, село: Археология СССР / Б. Рыбаков. - Москва, 1985. - С. 170.
46. Рішення Конотопського міськвиконкому 1957 р. Фонд ККМ ім. О. Лазаревського. - [б/н].
47. Гуцина-Закирова Н. Этюды о жизни и творчестве В. Г. Короленко / Н. Гуцина-Закирова, А. Труханенко. - Львов, 2009. - 268 с.
48. Ганзя М. Герой космосу відвідав музей авіації / М. Ганзя // Конотопський край. - 2012. - 13 квітня (№29). - С. 15.
49. Ананьев Г. Котовский / Г. Ананьев. - Москва, 1982. - 208 с.
50. Жадько В. Черкащина: Енциклопедія / В. Жадько. - Київ, 2010. - С. 470.
51. Рішення Конотопського міськвиконкому від 28.09.1967 р. Фонд ККМ ім. О. Лазаревського. - [б/н].
52. Петрикей П. Робили все для перемоги / П. Петрикей // Конотопський край. - 2011. - 29 липня. - С. 11.
53. Євтушенко О. Язучий – давньоруський населений пункт, який існував на території сучасного Конотопа / О. Євтушенко // Конотопський край. - 2011. - 21 жовтня. - С. 11.
54. Большая Советская энциклопедия. В 32 т. Т. 13. А. Прохоров [и др.]; под ред. А. Прохорова. - Москва, 1973. - С. 569.
55. Конотопщина: час, події, долі. Історико-краєзнавчий нарис. - Київ, 2005. - С. 26.
56. Губельман М. Лазо / М. Губельман. - Москва, 1956.
57. Большая Советская энциклопедия. В 32 т. Т. 14. А. Прохоров [и др.]; под ред. А. Прохорова. - Москва, 1973. - С. 294-300.
58. Вацуро В. Русские писатели. XIX в.: Библиографический словарь / В. Вацуро. - Москва, 1996.
59. Архімович Л. М. В. Лисенко. "Тарас Бульба" / Л. Архімович. - Київ, 1986.
60. Рішення Конотопського міськвиконкому від 20.10.1967 р. Фонд ККМ ім. О. Лазаревського. - [б/н].
61. Герои Советского Союза. Краткий биографический словарь. В 2 т. Т. 2. - Москва, 1988.
62. Безкоровайний Г. Зарубіжна література: навч. посібник-хрестоматія / Г. Безкоровайний. - Богдан, 2009. - С. 186.
63. Бердников Г. В. В. Маяковский. Сочинения / Г. Бердников. В 2 т. Т. 1. - Москва, 1987. - С. 322-325.
64. Большая Советская энциклопедия. В 32 т. Т. 24. А. Прохоров [и др.]; под ред. А. Прохорова. - Москва, 1976. - С. 400-401.
65. Говорухина В. Иван Владимирович Мичурин / В. Говорухина. Л. Перегудова // И. В. Мичурин и Тамбовский край: К 150-летию со дня

рождения. Рекомендательный библиографический указатель. - Тамбов, 2005. - С. 4-6

66. Крамар А. Мічурінський сад – основа Конопотської станції юних натуралістів / А. Крамар // Конопотський край. - 2008. - 20 лют. - С. 4.

67. Несвідоміна Н. Юний партизан-розвідник / Н. Несвідоміна // Конопотський край. - 2002. - 21 вер. - С. 6.

68. Бойко К. Конопотський строительный техникум транспортного строительства им. П. И. Новикова. Краткий очерк (1890 – 1954 г.) / К. Бойко, Н. Срочко. Ч. 1. - Самиздат. - Конопот, 1977. Фонд Музею історії ПТ КІСумДу та КІСумДу.

69. Чудинов А. Словарь иностранных слов, вошедших в состав русского языка / А. Чудинов. - С.- П., 1910.

70. Михельсон М. Сборник русских и иностранных цитат, пословиц, поговорок, пословичных выражений и отдельных слов / М. Михельсон. - С.- П., 1896 – 1912.

71. Архангельский В. Ногин / В. Архангельский. - Москва, 1966. - 432 с.

72. Большая Советская энциклопедия. В 32 т. Т. 20. А. Прохоров [и др.]; под ред. А. Прохорова. - Москва, 1975. - С. 470-473.

73. Рішення Конопотської міської ради від 18.07.2000 р. Фонд ККМ ім. О. Лазаревського. - [б/н].

74. Бобылев А. В едином строю. Вагонное депо Конопот. Исторические очерки / А. Бобылев. - Донецк, 2011. - С. 130.

75. Лобанов М. Островский / М. Лобанов. - Москва, 1979. - 382 с.

76. Большая Советская энциклопедия. В 32 т. Т. 19. А. Прохоров [и др.]; под ред. А. Прохорова. - Москва, 1975. - С. 63.

77. Гумилевский Ф. Историко-статистическое описание Черниговской Епархии / Ф. Гумилевский. - Чернигов, 1874. - С. 286.

78. Большая Советская энциклопедия. В 32 т. Т. 22. А. Прохоров [и др.]; под ред. А. Прохорова. - Москва, 1976.

79. Рішення Конопотського міськвиконкому від 11.03.1966 р. Фонд ККМ ім. О. Лазаревського. - [б/н].

80. Порудоминский В. Пирогов / В. Порудоминский. - Москва, 1965. - 304 с.

81. Марягин Г. Постышев / Г. Марягин. - Москва, 1965.

82. Большая Советская энциклопедия. В 32 т. Т. 21. А. Прохоров [и др.]; под ред. А. Прохорова. - Москва, 1975. - С. 216.

83. Тронько П. Реабілітовані історією. Сумська область / П. Тронько. - Кн. 1. - Суми, 2005. - С. 551 – 555.

84. Радченко Е. Один из первых соратников Ильича / Е. Радченко // Вопросы истории КПСС. – 1964. - № 7.

85. Гриченко І. Подвиг. Нариси про Героїв Радянського Союзу / І. Гриченко. - Харків, 1971. - С. 16 – 18.

86. Шкадов И. Герои Советского Союза / И. Шкадов. – Москва: Воениздат, 1988. - С. 360.

87. Лазаревский А. Описание старой Малороссии. Полк Нежинский. Конотопская сотня. Т. II / А. Лазаревский. - Переиздат. - Конотоп, 2004. - С. 51-53.
88. Євтушенко О. Зруйновані храми Сумщини. Мартиролог втрачених святинь / О. Євтушенко. В 2 т. Т. II. - Суми, 2007. - С. 94-95.
89. Соболев И. Герои Советского Союза / И. Соболев. - Москва, 1980.
90. Рішення Конотопського міськвиконкому 1981 р. Фонд ККМ ім. О. Лазаревського. - [б/н].
91. Большая Советская энциклопедия. В 32 т. Т. 23. А. Прохоров [и др.]; под ред. А. Прохорова. - Москва, 1976. - С. 276.
92. Сенин А. А. И. Рыков. Страницы жизни / А. Сенин. - Москва, 1993. - 239 с.
93. Лист Суворовцева М. І. до оргкомітету з питань відзначення 60-ї річниці заснування Конотопського технікуму залізничного транспорту. Фонд Музею історії ПТ КІСумДу та КІСумДу.
94. Большая Советская энциклопедия. В 32 т. Т. 25. А. Прохоров [и др.]; под ред. А. Прохорова. - Москва, 1976. - С. 552-553.
95. Иванов В. Маршал М. Н. Тухачевский. Советские полководцы и военачальники / В. Иванов. - 2-е изд. - Москва, 1990. - 320 с.
96. Рішення Конотопського міськвиконкому. Фонд ККМ ім. О. Лазаревського. - [б/н].
97. Гуць М. Леся Українка / М. Гуць. - Київ. - [Б.р.в]. - 280 с.
98. Большая Советская энциклопедия. В 32 т. Т. 27. А. Прохоров [и др.]; под ред. А. Прохорова. - Москва, 1977. - С. 78.
99. Рішення Конотопського міськвиконкому від 05.09.1991 р. Фонд ККМ ім. О. Лазаревського. - [б/н].
100. Горак Р. Твого ім'я не вимовлю ніколи. Повість-есе про Івана Франка / Р. Горак. - К., 2008. - 224 с.
101. Архангельский В. Фрунзе / В. Архангельский. - Москва, 1970. - 509 с.
102. Большая Советская энциклопедия. В 32 т. Т. 28. А. Прохоров [и др.]; под ред. А. Прохорова. - Москва, 1978. - С. 412.
103. Бобылев А. Конотопское отделение Юго-Западной железной дороги / А. Бобылев. - Киев, 1996. - С. 14.
104. Большая Советская энциклопедия. В 32 т. Т. 28. А. Прохоров [и др.]; под ред. А. Прохорова. - Москва, 1978. - С. 574-576.
105. Писаренко Э. Александр Дмитриевич Цюрупа / Э. Писаренко // Вопросы истории. - 1989. - № 5.
106. Хлебников Н. Легендарная Чапаевская / Н. Хлебников, П. Евлампиева, Я. Володихин. - Москва, 1975. - 429 с.
107. Маленко Є. Нарис історії Конотопського заводу "Червоний металіст" / Є. Маленко. - Харків, 1966. - С. 5 – 6.
108. Савченко В. Властью разума. Повесть о Николае Чернышевском / В. Савченко. - Москва, 1986. - 396 с.

109. Герои Советского Союза и России Северного АО г. Москвы. - Москва, 2003.
110. Здравков С. Конотоп-Мездра. Меридиан дружбы / С. Здравков. - София. - [Б.г.и.]. - С. 65 – 66.
111. Жбанников А. Михаил Шолохов – больше, чем писатель / А. Жбанников. - Ростов-на-Дону, 2006. - 272 с.
112. Гражданская война на Украине 1918 – 1920. Сборник документов и материалов. В 2 т. Т.1-2. - Киев, 1967.
113. Советская военная энциклопедия. В 12 т. Т. 8. А. Гречко [и др.]; под ред. А. Гречко. - Москва, 1976, 690 с.
114. “План уездного города Конотоп, высочайше утвержденный 18.01.1835 г.” Фонд ККМ ім. О. Лазаревського. - [б/н].
115. О торговле и торговых пунктах в Малороссии – за последние сто лет // Черниговские губернские ведомости; приложение. - 1850 (№250).
116. Именной список безвозвратных потерь начальствующего состава 132 сд за сентябрь – октябрь 1941 г. ЦАМО РФ, Ф. №33, Оп. №11458, Д. №276 (www.obd.memorial.ru, Проект Минобороны РФ по систематизации учетных данных и документов о погибших воинах во Второй Мировой войне и последующих конфликтах).
117. Конотоп на перехресті шляхів. Збірник історико-краєзнавчих нарисів; іл. Ш. Акічев, М. Ганзя, О. Євтушенко / За заг. ред. В. Шейка. В 3 кн. Кн. 1. - Київ: “Фолігрант”, 2012. - 128 с.
118. Именной список безвозвратных потерь. ЦАМО РФ, Ф. №33, Оп. №11458, Д. №131 (www.obd.memorial.ru, Проект Минобороны РФ по систематизации учетных данных и документов о погибших воинах во Второй Мировой войне и последующих конфликтах).
119. Наградной лист на Лидова П. А. ЦАМО РФ, Ф. №33, Оп. №686196, Ед. хр. №3468 (www.obd.memorial.ru, Проект Минобороны РФ по систематизации учетных данных и документов о погибших воинах во Второй Мировой войне и последующих конфликтах).
120. Наградной лист на Обруча Г. И. ЦАМО РФ, Ф. №33, Оп. №682526 (www.obd.memorial.ru, Проект Минобороны РФ по систематизации учетных данных и документов о погибших воинах во Второй Мировой войне и последующих конфликтах).
121. Наградной лист на Таурова З. ЦАМО РФ, Ф. №33, Оп. №682526, Ед. Хр. №766 (www.obd.memorial.ru, Проект Минобороны РФ по систематизации учетных данных и документов о погибших воинах во Второй Мировой войне и последующих конфликтах).
122. Именной список безвозвратных потерь. ЦАМО РФ, Ф. №58, Оп. №18001, Д. №935 (www.obd.memorial.ru, Проект Минобороны РФ по систематизации учетных данных и документов о погибших воинах во Второй Мировой войне и последующих конфликтах).
123. Рішення Конотопського міськвиконкому від 27.02.1923 р. Фонд ККМ ім. О. Лазаревського. - [б/н].

Олександр Євтушенко

«Вулицями рідного міста»

Історичні нариси

Українською мовою

В авторській редакції

*Літературний редактор
Козлова Ірина Михайлівна*

Підписано до друку 13.10.2014 г.
Формат 70х100 1 / 16. Папір офсетний. Гарнитура Times.
Друк лазерний.
Тираж 200 экз. Вид. №____. Зам. №____.

Видавництво "НОУЛІДЖ"
Свідоцтво про реєстрацію ДК №2884 від 26.06.2007

Верстка та друк «Світ реклами»
м. Конотоп, вул. Бр. Радченків, 48
тел. (096) 111-97-27